

BUDAPEST RITMO

OKTÓBER 6-8. FESZTIVÁL @AKVÁRIUM KLUB
OKTÓBER 5. SHOWCASE @SZIMPLA

NYISD KI A FÜLED!

Lajkó Félix és a VOŁOSI, Lura, Amparanoia,
Harcza Veronika & Transglobal Underground & Fanfara Tirana
KAL, Söndörgő & Amsterdam Klezmer Band, Oratnitza,
Mokoomba, és sokan mások

BUDAPESTRITMO.HU

4 SZÍNPAD, 30 KONCERT, 29 ORSZÁG FELLÉPŐI

FREE

TERJESZTÉSI PONTJAINKON: INGYENES. ELŐFIZETŐINKNEK: 789 Ft.

ZENE FASHION ZENE TECH ZENE MEDIA ZENE DESIGN ZENE BUSINESS ZENE ART ZENE DIGITAL ZENE LIVE

RECORDER

REC055
2017/09

EMA
SAIID
BAJDÁZÓ
ARIEL PINK
MOUNT EERIE
SUSANNE SUNDFØR
LCD SOUNDSYSTEM
REGGAETON
ARÉNAROCK MA
RAJONGÓTÍPUSOK

KAZETTA FOREVER
**QUEENS
OF THE
STONE AGE.**

WWW.RECORDER.HU
FACEBOOK.COM/RECORDER.HU

nka

FOGAS

16 bár, 7 tánctér, 2 udvar
1 kert, 4520 vendég naponta

Nyitva minden nap 16:00 – 06:00-ig, a belépés ingyenes.

1073 Bp., Akácfa u. 49-51. fb.com/instant.art.bar.wood - fb.com/fogashaz

2017/18

KUPLUNG

SENA

ESTI KORNÉL

SOERII & POOLEK

ZAGAR

AUREVOIR

KÁVÉSZÜNET

MARGE

KÉKNYÚL

KALLAY SAUNDERS BAND

PARNO GRASZT

RICSÁRDGÍR

MÖRK

MARY POPKIDS

SUB BASS MONSTER

BYEALEX

BELAU

THE BLUEBAY FOXES

HANGÁCSI MÁRTON

BRITISH MOOD

SAVERNE

BESH O DROM

SPENCER HILL

DSP & INDIGÓUTCA

BUSH

RIPOFF RASKOLNIKOV

APEY

PÁLINKA REPUBLIK & ANTONIA VAI

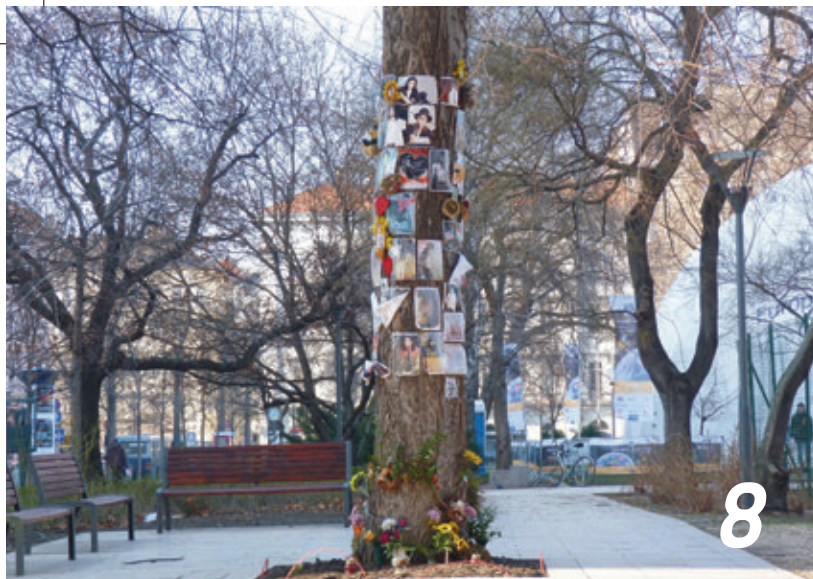
LADÁNYBENE27

MOC SOK 1KÖLYKÖK

#NAGYONADJA

1061 Bp., Király utca 46.

fb.com/Kuplung

WWW.RECORDER.HU
FACEBOOK.COM/RECORDER.HU

REC055
2017 / 09

LEMEZTÁSKA

- 2 Saiid (Akkezdet Phiai).
- 4 Gyórfy Ákos (Bajdázó).

FESZTIVÁL

- 6 Őszi fesztiválok Európában.

TREND

- 8 A zenerajongók típusai.
- 10 Női elektronika itthon.

KAZETTA FOREVER

- 12 Kazettatörténet.
- 16 TDK, Sony, Maxell: a legszebbek.
- 18 Kis magnóhatározó: decket, gettőblasterek, walkmanek.

- 20 A magyar kazettamanufaktúra.

TREND

- 22 Kísérleti zenészek európai összefogása.

FRONT

- 24 Queens Of The Stone Age.

- 26 Arénarock ma.

TREND

- 28 Magyar popzenészek az énekóráról.

INTERJÚ

- 32 Mount Eerie.
- 34 Susanne Sundfør.

VILÁGRECORDER

- 38 Reggaeton.

RERECORDER

- 42 Újrakiadások 2017 második feléből.

PROFÜL

- 44 Szabó Benedek a Clientele-ről.

RECORDER

- 45 Lemezkritikák.

PROGRAMAJÁNLÓ

- 48 Szeptemberi-októberi koncertek és partik.

RECORDER • Ingyenes zenemagazin • REC055: 2017. szeptember
 www.recorder.hu • facebook.com/recorder.hu • youtube.com/recorderhu • instagram.com/recorderhu • twitter.com/recorderhu • info@recorder.hu
 Kiadó: Recorder Kft. • Felelős kiadó: a Kft. ügyvezetője. • ISSN: 2062-9656 • Postacím: 1277 Budapest, Pf. 106
 Főszerkesztő: Dömötör Endre • Szerkesztő: Forrai Krisztián • Szerzők: Biczó Andrea, Csada Gergely, Egér János, Kollár Bálint, Mika László, Papp Viktorina Rozita, Reszegy László, Rónai András, Salamon Csaba, Szabó Benedek, Szabó Sz. Csaba, Szepesi Dániel, Varga Zsófia, Velkei Zoltán, Weyer Balázs • Lapterv és tördelés: Simon Says
 Kreatív producer: Pawlowszky Tamás • Hirdetés: 06.30.2803098 • sales@recorder.hu • Előfizetés: www.recorder.hu/elfozites

Minden jog fenntartva. Tilos a kiadvány bármely grafikai vagy tartalmi elemének felhasználása, egészben vagy részleteiben történő újraközlése a kiadó írásbeli engedélye nélkül.
 A terjesztési pontok listája és a rendelési információk megtalálhatók a www.recorder.hu weboldalon. Korábbi számaink megrendelhetők: www.recorder.hu/rendeles

A Recorder magazin megjelenését támogatja: **Nemzeti Kulturális Alap**

SAIID. AKKEZDET PHIAI.

AZ AKKEZDET PHIAI SŰRŰ NYÁRON VAN TÚL, AMI UTÁN SAIID LELEP UTAZGATNI, ÍGY EGY DARABIG MOST NEM SZEREPELNEK MAJD SZÍNPADON. ÁM JÖVŐRE ÚJ ANYAGON KEZDENEK MAJD DOLGOZNI, NAGY KÉRDÉS, HOGY SAIID ALÁBBI INSPIRÁCIÓI KÖZÜL MI AZ, AMI MAJD TETTEN ÉRHEŐ LESZ A VÉGEREDMÉNYEN. A RAPPER-PRODUCER-DJ-SLAM POET KEDVENC ZENÉI A PROSECTURÁTÓL LISZT FERENCEN ÁT A LIFE OF AGONYIG. NYUGI, VANNAK HIPHOPOK IS.

FOTÓ SÜVEG ÁRON.

ELSŐ ZENEI EMLÉK

Az első emlékeim között az van, hogy kicsi koromtól a szüleimtől minden születésnapra, karácsonyra – vagy bármikor, amikor ajándékot kap az ember – azt kérem, hogy klasszikus zenei válogatásokat vegyenek nekem, ilyen tíz cd-s pakkokat. Azokat hallgattam, leültem a földre a hangfalak elé, becsuktam a szemem és azon morfondíroztam, hogyan voltak képek ilyeneket komponálni.

ELSŐ LEMEZ, AMIT SAJÁT PÉNZBŐL VETTÉL

1993-as De La Soul, a *Breakadawn* single, az *En Focus*, meg a *Stickabush* örület van még rajta, és van két instru verzió, ott találkoztam először ilyenekkel. A *Breakadawn* Michael Jackson-mintát tartalmaz, a samplingelés is talán ekkor jutott el az agyamig. Együtt vettük a lemezt a Závadával (*Újjonc, azaz Závada Péter az Akkezetet másik mc-je – a szerk.*) egyébként, együtt kezdtük el a lemezeket gyűjteni, de aztán én lettem dj.

ELSŐ KAZETTAÉLMÉNY

Legnagyobb meglepedetlenségünkre apám dobja ki éppen a Prosectura-kazinkat a Lada ablakán, amikor meghallja az *Egymilliomosilliomos (8 éves, ez a legszebb kor)* számot. Persze volt ezelőtt Hofi-kazi kicsi koromban és azon a zenei betéteket nagyon szerettem.

ZENE, AMI ZENÉLÉSRE INSPIRÁLT

Michael Jacksontól minden, a lelegejétől a legvégéig.

MEGHATÁROZÓ KONCERTÉLMÉNY

Rengeteg van... a '91-es AC/DC-től kezdve a következő évben a Guns N' Roses, később Sade és Prince, de ha hiphop, akkor az egyik legkomolyabb a Buckshot (Black Moon) volt Bécsben. A csávó kábé 150 centi lehet, és nem üvölt, mégis olyan mágia meg jelenlét volt a színpadon, hogy most is kiráz a hideg, ahogy írok róla.

HATÁSOK A ZENEKAR INDULÁSOKOR

Alkohol, marihuána. Egyébiránt beatmakerként a RZA (Wu Tang), DJ Premier (Gangstarr) és Eric Sermon (EPMD).

KEDVENC MAGYAR LEMEZ

Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról. 1
Adamis Anna az élet.

KEDVENC MAGYAR DAL

Liszt Ferenc: *II. Magyar Rapszódia*.

KEDVENC OLDSKOOL HIPHOPEMEZ

Nem annyira oldschool, hogy 80-as évek, mert '91-es, oldschoolt keveset hallgattam albumszinten, inkább csak számokat. A *Low End Theory* 2 az, amit végighallgattam körbe-körbe egymás után anno. A Tribe Called Quest követte el, akkor találkoztam a jazzy, alternatív hiphoppal.

KEDVENC 90S HIPHOPEMEZ

Az Arany Korszakból rengeteget lehetne választani, de amikor megjelent '97-ben a *Wu Tang Forever* dupla album, akkor tudtam, hogy ez az utam.

KEDVENC HIPHOPEMEZ AZ ELMŰLT ÉVEKBŐL

Kendrick Lamar: *To Pimp A Butterfly*.

KEDVENC SPOKENWORD-LEMEZ

Nincs így külön, azt szeretem, mikor Henry Rollins vakerászik elmebeteg módon a lemezeken.

KEDVENC SOUL/FUNK ZENE

James Brown: *It's A Man's Man's World*, azért mert igaz (nem a címe).

KEDVENC ELEKTRONIKUS TÁNCZENEI LEMEZ

Az az edm? Remélem nem, mert akkor a Prodigy: *Music For The Jilted Generation*, oldschool gyerek vagyok.

KEDVENC ROCKLEMEZ

Na jó, hát ez nagyon nehéz! Most a metáltól

a hardcore-on át a klasszik rock cuccok pörögnek a fejemben. Most egy olyat választok, amit már félig benőtt fejvel hallgattam, nem pusztán zenei élmény volt, és bezárt ajtónál üvöltöttem otthon kismilliószor: *Life Of Agony: River Runs Red* (1993). 3

MINDEN IDŐK LEGJOBB LEMEZE

Michael Jackson: *Thriller*. 4 Ez teljesen egyértelmű.

LEMEZGYŰJTEMÉNYED LEGKÜLÖNLEGESEBB/LEGÉRTÉKESEBB DARABJA

Wu Tangtól a *The W* lemez, 5 a Závada lopta Bécsben, én kint álltam a bolt előtt, ő meg egyszer csak kijött a kabátja alatt a lemezzel.

OLYAN ZENE, AMI NAGYON ELŰT A STÍLUSODTÓL, MÉGIS NAGYON SZERETED

Johnny Cash: *Hurt* (2002).

BŰNÖS ZENEI ÖRÖMÖD

Technohead: *I Want To Be A Hippie* (1995).

DAL, AMIT MÁR NEM BÍRSZ MEGHALLGATNI

Orff: *Carmina Burana*.

DAL, AMIT BÁRCSAK TE ÍRTÁL VOLNA

Psy: *Gangnam Style*, jogdíjban nem szar.

ZENE, AMITŐL BOLDOG LESZEL

Az egy másik „one hit wonder”, Bobby McFerrin, és a *Don't Worry, Be Happy*. Bugyuta számnak tűnhet, de működik.

KEDVENC ZENE SZEXHEZ

Prince: *Sexy MF*.

KEDVENC ZENE UTAZÁSHOZ

Ayahuasca Icaros.

KEDVENC FRISS, IDEI LEMEZEK

Slow Village: *2000tizenvalahány*.

KEDVENC ŐSZI ZENE

The Doors: *People Are Strange*. R

ALTER BRIDGE

SPECIAL GUEST:
AS LIONS

2017. OKTÓBER 22.

BUDAPEST ARÉNA

JEGYEK KAPHATÓK: WWW.LIVENATION.HU

LIVE NATION

TICKETPRO

PHOTO: CRISTEL BROUWER

GYÖRFFY ÁKOS. BAJDÁZÓ.

A BAJDÁZÓ A 2010-ES ÉVEK EGYIK LEGJOBB, LEGEREDETIBB MAGYAR ZENEKARA VOLT, DE HÁROM HIPNOTIKUS HATÁSÚ FOLKOS-ARTROCKOS NAGYLEMEZ UTÁN 2015-BEN MEGSZÜNT. MINT AZÓTA KIDERÜLT, INKÁBB RÖVID TÉLI ÁLOM VOLT EZ A FORMÁCIÓ ÉLETÉBEN, HISZEN IDÉN AUGUSZTUSBAN ELKÉSZÜLT *Boldog a hegy* CÍMŰ ÚJ ALBUMUK. AZ ÉV EGYIK LEGJOBB MAGYAR LEMEZE. GYÖRFFY ÁKOS (A KÉPEN JOBBRA) KÖLTŐ-ZENÉSZ – AKI AZ AMBIENTES HORHOSNAK IS TAGJA – MESÉL A HATÁSOKRÓL.

ELSŐ ZENEI EMLÉK

A nyolcvanas évek elején volt egy tűzpiros Moszkvicsunk, abban a Moszkvicsban egyetlen kazetta kallódott, amit apám hozott Németországból. Egy Dave Brubeck-válogatás volt, rajta a legnagyobb slágereivel (*Take Five, Camptown Races* stb.). Ezt a kazettát hallgattuk évekig, akárhová mentünk. Kisgyerekként nagyon idegesített a jazz, annyira elütött azoktól a zenéktől, amiket akkoriban hallottam a rádióban. Azt a Brubeck-kazettát aztán mégis megszerettem, minden hangja belém ivódott és jóval később értettem csak meg, milyen fontos volt a számomra, hogy akkoriban ilyen sokszor hallottam. Főleg azért, mert így már hat-hét éves koromban tudtam, hogy vannak olyan zenék a világban, amelyek egészen mások, mint amiket a rádióban vagy a tévében hallani.

ELSŐ KAZETTAÉLMÉNYEK

Mint sok más kortársam számára, nekem is a lengyel TAKT-kazetták jelentették a „kazettaforradalmat” a kilencvenes évek elején. A Nyugati pályaudvar mellett volt egy lepattant bódésor, nagyjából a mai Westend bejárata környékén, az ottani butikok és büfék között pedig egy kazettabolt, ahol szinte mindenhez hozzá lehetett jutni. Akkori zenei ízlésemre jellemző, hogy szinte egy időben vettem ott Nitzer Ebb- és Technotronic-kazettákat. De az első igazi, átütő kazettaélményem 1992 elejére tehető, amikor a középiskolai angoltanáromtól kaptam egy viharvert kazettát, rajta az Orb *The Orb's Adventures Beyond The Ultraworld* [1991] **1** című lemezével. Az tényleg óriási hatással volt rám, serdülő éveim állandó háttérzenéje lett.

ZENE, AMI ZENÉLÉSRE INSPIRÁLT

A leginkább talán a korai shoegaze-zenekarok inspiráltak a kezdetekkor. A My Bloody Valentine **2**, a Slowdive, a Ride, de elektronikus tánczenék is a 90-es évek elejéről, mint az 808 State vagy a Future Sound Of London. Vagy a Cocteau Twins, amit szintén nagyon szerettem. A This Mortal Coil *Blood* [1991] című

csodálatos lemeze. Apex Twintől a *Selected Ambient Works 85-92*. Körülbelül tizennégy éves koromban összeraktam egy lemezt a bátyám Atari ST számítógépén valamilyen primitív zeneszerkesztő programmal, a végeredményt pedig kazettára rögzítettem. Nagy szívfájdalmam, hogy az a kazetta elkallódott valahol. Amennyire emlékszem, leginkább Adamski-hatásokat tükrözött (*Liveandirect* című 1990-es lemezét sokat hallgattam akkoriban), ezen kívül béna vonós-sávokból raktam össze ritmus nélküli darabokat.

HATÁSOK A BAJDÁZÓ INDULÁSOKOR

A zenekar indulásakor, azaz 2008 környékén számomra a fent összegezni próbált hatások voltak az irányadók, de zenekarról lévén szó, a többiek is hozták a maguk impresszióit. Zsiga, az énekes-gitáros erőteljes népzenei és folkhatások alatt állt (és áll ma is), Zoli, a basszusgitáros hozta a Radiohead-megszállottságát.

HATÁSOK AZ ÚJ BAJDÁZÓ-LEMEZ ELŐTT

Nem voltak markáns, említésre méltó hatások. Ami engem illet, az elmúlt években sok középkori zenét, gregoriánt, ECM-kiadós régi lemezeket (Eberhard Weber, Keith Jarrett, Barre Phillips, Gary Burton stb.) hallgattam, Zoli ráérezett a klasszikus shoegaze-ízre (annak idején elkerülte őt ez a jelenség), Zsiga pedig amúgy sem volt soha az a kimondottan trendkövető fajta (és akkor finoman fogalmaztam), őt másféle hatások érik wifi- és árammentes erdei kuckójában. Ami talán más, mint a korábbi Bajdázó-lemezek esetében, az a tudatos leegyszerűsítés. Ez az új lemez – már csak Halmos András ütőhangszeres közreműködése miatt is – erőteljesebben elmozdult egyfajta repetitív zenei világ irányába.

KEDVENC MAGYAR DAL

Hát, nehéz. Talán Cseh Tamástól *A jobbik részem*.

KEDVENC ROCKLEMEZ/INDIEROCKLEMEZ

Ide kénytelen vagyok kettőt írni: Nirvana: *In*

Utero, dEUS: *Worst Case Scenario*. **3** Mindketőt nagyon rég hallgattam utoljára, de volt idő, amikor minden nap ezek üvöltöttek a megboldogult ITT NOKIA music centeren.

KEDVENC AMBIENTLEMEZ

Egyet kiválasztani kutya nehéz. De ha egy, akkor legyen ez: Stars Of The Lid: *And Their Refinement Of The Decline*. **4**

MINDEN IDŐK LEGJOBB LEMEZE

Jaj, erre mit mondjon az ember. Nyilván nincs ilyen lemez. Pontosabban elég sok ilyen lemez létezik. De legyen mondjuk kettő: Miles Davis: *Kind Of Blue*, Radiohead: *OK Computer*. De mivel három a magyar igazság: KLF: *Chill Out*. **5**

OLYAN ZENE, AMI NAGYON ELÜT A STÍLUSODTÓL, MÉGIS NAGYON SZERETED

Nincs stílusom, így aztán nem tud tőle elütni olyan nagyon semmi. De ne kerülgessük a forró kását: nemrég láttam valahol Katy Perry *This Is How We Do* című számát, és sajnos beleragadt a fülembe. Meghallgattam újra, és legnagyobb szégyenemre azt kellett megállapítanom, hogy tetszik. Fogalmam sincs, miért. Rejtély. De ezt csak az ócska sznobizmusom mondatja velem. Mert hát végül is miért ne tetszhetne egy Katy Perry-dal?

KEDVENC FRISS, IDEI LEMEZEK

Egyáltalán nem követem az aktuális megjelenéseket, illetve nagyon ritkán jut el hozzám valami. Ami idén eljutott, az a Slowdive visszatérő lemeze (egészen jó) és a Pausal nevű brit ambient-drone formáció *Avifaunal* című albuma, ami megrendítően szép.

KEDVENC ÓSZI ZENE

Kimondottan őszi zeném nincs. Olyan zenék vannak, amiket ősszel hallottam először és azóta mindig az őszi ugrik be róluk, amikor elém kerülnek. Ilyen például az a Beach House *Teen Dream* című lemeze, a Radioheadtól a *The King Of Limbs* vagy a *Halcyon Digest* a Deerhuntertől.

...S, ...
 ...S, 224,
 ...ON, TRISTE
 ... KARA-LIS COVERDALE, ANDREA BELFI,
 ...UP, KIBLA KATTE, RAVI SHARDJA,
 ...FFIYÜCK, KASSEL JAEGER, HÁGY
 ...GUNYER RYBERG, MIKE WYLANDS,
 ...STEFAN FRAUNBERGER, SATURN
 AND THE SUN, JULIEN DESPREZ, JUNG AN TAGEM,
 OKKYUNG LEE, FELIX KUBIN, GOSHEVEN, CROATIAN
 AMOR, MADUPA MAZZOCCHETTI, BLACK ZONE MYTH
 CHANT, MONIKA W. ... IT IGUDRUM GUT,
 BARBARA MORGENSTERN, DANIELLE DE PICCIOTTO
 & SONAEI, ELLEN ...
 MORELLI, APERIO ...
 TARA TRANSITORY ...
 ENSEMBLE, KARA-LIS COV ...
 AUTOMATICS GROUP, NIC ...
 COULOIR GANG, SAFFIYÜC ...
 ÁKOS. BSSS, RAVI SHARDJA,
 ANDREA BELFI, ELLEN ARKBRO, ...ON MORELLI, 224,
 APERIO CREW, KARA-LIS COVERDALE,
 MONIKA WERKSTATT IGUDRUM GUT, BARBARA
 MORGENSTERN, DANIELLE DE PICCIOTTO &
 SONAEI, ELLEN ARKBRO, LANDING VENUS, ...
 ... APERIO CREW, GYLLUS ÁRRIS, 224
 ... ON? MAN ...

A NEW KIND OF JOY

TRAFÓ – LÄRM – FRANCIA INTÉZET
 TOLDI – SZERB SZÍNHÁZ – ARTUS – GÓLYA

UH.HU

BUDAPEST
OKTÓBER 1-8

ŐSZI FESZTIVÁLOK EURÓPÁBAN.

VAKÁCIÓ FESZT ZENÉVEL.

BÁR A FESZTIVÁLOZÁSRÓL LEGTÖBBEKNEK ELSŐRE A NYÁR UGRIK BE, ITT AZ IDEJE, HOGY EZ MEGVÁLTOZZON! ÖSSZEGYŰJTÜNK A BECSENGETÉS UTÁNI LEGJOBB EURÓPAI ESEMÉNYEKET. KALANDRA FEL!

KOLLÁR BÁLINT.

WAVES VIENNA

Időpont: szeptember 28-30.

Helyszín: Bécs, Ausztria

Jegyár: bérlet: 40 euró (kb. 12 ezer Ft), napijegyek: 18 euró (kb. 5500 Ft) és 22 euró (kb. 7000 Ft)

A groningeni Eurosonic

vagy a hamburgi

Reeperbahnhoz hasonlóan Bécsnek is megvan a maga showcase fesztiválja, amely méltányos áron kínál rengeteg izgalmas és feltörekvő, valamint jónéhány már befutott előadót (Forest Swords, Zeal & Ardor, Clap Your Hands Say Yeah, Nite Jewel) – nem csak zeneipari szakembereknek. Idén ráadásul a magyar jelenlétre sem lehet panasz: a Dope Calypso, a Belau és Babé Sila felel majd Ausztriában az országimázsunkért. De koncentráljunk inkább a kevésbé ismert gyöngyszemekre! Néhány zenekar (Brunettes Shoot Blondes, Coals, I Wear* Experiment) már itthon is demonstrálta, miért érdemes több figyelmet szentelni nekik, de a brit sajtó által már az új Jamie T-nek nevezett Yungblud, az avantgárd bluesos és zúzós rockos Fai Baba, a hatvanas évek folkját funkos rockkal egybegyűrő Frankie Animal vagy a hiphopos-soulos Oscar Jerome is könnyen az új kedvencünk lehet.

ICELAND AIRWAVES

Időpont: november 1-5.

Helyszín: Reykjavík, Izland

Jegyár: bérlet: 183 euró (kb. 56 ezer Ft)

Kétségtelen, hogy Izland legfontosabb fesztiváljának megkérjük az

árát, de nem ok nélkül – szinte befogadhatatlan mennyiségű előadót lehet elcsípni az öt nap alatt. Az alternatív-indie szcéna legnagyobbjaitól (Fleet Foxes, Michael Kiwanuka, Mumford & Sons) a kurrens fellépőkön (Shame, Mura Masa, Torres, Kelly Lee Owens) át a hazai színtér legfontosabbjaiig (Emiliana Torrini, GusGus, Pinegrove) terjed a szórás. Az igazi finomságokról nem is beszélve (a nagy visszatérő Arab

Strap, a legendás énekes-dalszerző-aktivista Billy Bragg vagy az afro-bluesrockos Songhoy Blues). Ha pedig valaki többet szeretne látni az országból, az vehet kombinált jegyet is: november másodikán és harmadikán az Iceland Airwaves az észak-izlandi Akureyri városában léptet fel huszonöt fellépőt a line-upból és a helyi légitársaságok akciós repülőutat is kínálnak a két város között. A gyönyörű lagúnáiról és vízeséseiről híres település már önmagában még egy kis kitérőt, hát még ilyen körítéssel!

PITCHFORK MUSIC FESTIVAL PARIS

Időpont: november 2-4.

Helyszín: Párizs, Franciaország

Jegyár: bérlet: 110 euró (kb. 34 ezer Ft), a napijegy: 50 euró (kb. 15 ezer Ft)

A Pitchfork vélt vagy valós fontossága megérne egy külön cikket is, viszont elvitathatatlan a meghatározó zenei webzine-től, hogy az idei párizsi fesztiváljára is erős fellépőlistát rakott össze. Az első nap kurátora az idén remek új lemezzel jelentkezett (és élőben legendásan intenzív) The National: Matt Berningerék többek közt a szintén nagy visszatérő shoegazereket, a Ride-ot, Mina Tindle-t és Moses Sumneyt invitálták meg. A maradék két napra pedig elég izgalmasnak tűnik a noir popos Cigarettes After Sex, Kevin Morby, a Run The Jewels, az aktuális hiphop-liebling Princess Nokia és Loyle Carner vagy a szaxofonvirtuóz Kamaszi Washington koncertje. A klubzenék felé kacsintgatóknak pedig a Bicep, a Talaboman, The Black Madonna vagy Tom Misch élő fellépése miatt érdemes elgondolkodni egy őszi párizsi hétvégén.

LE GUESS WHO?

Időpont: november 9-12.

Helyszín: Utrecht, Hollandia

Jegyár: bérlet: 130 euró (40 ezer Ft), napijegy: 40 euró (kb. 12 ezer Ft)

Utrecht festői városában idén tizenegyed-

szerre rendezik meg a tágabb értelemben vett régió egyik legizgalmasabb fesztiválját. A Le Guess Who? már a kurátorok listájával sokat ígér: James Holden, Perfume Genius, Jerusalem In My Heart, Grouper, Han Bennink, a Shabazz Palaces és a Basilica Soundscape is hozzátette a magáét a végső line-uphoz. Ennek megfelelően a város különböző épületeiben és koncerttermeiben fellépők névsora az elnyúlhatetlen hősöktől (Pharoah Sanders, Thurston Moore, Keiji Haino, Peter Brötzmann, Wolfgang Voigt) az underground aktualitásokon át (Zeal & Ardor, Yves Tumor, Moor Mother, Dark Buddha Rising, Les Amazones d'Afrique) az indie-szcéna kedvenceiig (Mount Eerie, Protomartyr, Weyes Blood, Julie Byrne, Liars, Jenny Hval) terjed. Arról nem is beszélve, hogy a bérlettel számos üzletben kedvezményes vásárolhatunk és bizonyos múzeumokba ingyenes bejutást is biztosít. A családias hangulat pedig szinte már a négy nap védjegyének számít – ez az esemény tényleg minden zenemániás álmát kielégíti.

SONIC CITY

Időpont: november 10-12.

Helyszín: Kotrijk, Belgium

Jegyár: napijegyek 20 és 35 eurós áron (kb. 6000 és 11 ezer Ft), a bérletek már elfogytak

A Lys folyó két partján elterülő Kotrijk főleg a világorökség részévé nyilvánított épületei, valamint meghitt atmoszférája miatt ismert – pedig több izgalmas zenei fesztiválnak is otthont ad. A kultikus (és idén utoljára megrendezett) Noisefest helyett mi most a Sonic City-t ajánljuk. A Savages, a Suuns vagy James Holden után idén Thurston Moore a kurátor, az általa összerakott program pedig magáért beszél: a három nap alatt fellép többek közt a This Is Not This Heat, a Sun Kil Moon, a METZ, Pharmakon, a The Ex és a Wire is. A főhős pedig két formációval is koncertezik majd: egyrészt az A38 Hajót is megjárt saját zenekarával, valamint a Sunn O))) -vezér Stephen O' Malley-val és Mats Gustafssonal közösen. Ráadásul Brüsszel és Brugge is alig másfél óra vonattal, így az esemény egy rövidebb vakáció megkoronázásaként is működhet. 📍

A CAFE BUDAPEST 10 LEGIZGALMASABB FELLÉPŐJE.

A KLEZMER-BAROKK-JAZZTÓL FELA KUTIN ÁT CARL CRAIGIG.

A BUDAPESTI ŐSZ MINDIG TELE VAN FIGYELEMRE MÉLTÓ KONCERTTEL, DE A SZEZON EGYIK CSÚCSPONTJA SZOKÁS SZERINT AZÉRT ÉVEK ÓTA A CAFE BUDAPEST, AMI UGYAN NEM KIMONDOTTAN POPZENEI FESZTIVÁL, MÉGIS RENDRE KÜLÖNLEGES ESEMÉNYEKET HOZ TETŐ ALÁ. AZ IDEI ÉVAD SEM KIVÉTEL, OLYANNYIRA, HOGY EGYÁLTALÁN NEM VOLT KÖNNYŰ KIVÁLASZTANI AZ OKTÓBER 6. ÉS 22. KÖZÖTT ZAJLÓ RENDEZVÉNYEK KÖZÜL A TÍZ LEGJOBBNAK ÍGÉRKEZŐT. MI AZÉRT MEGTETTÜK.

Ha valakit elsősorban a komolyzene érdekel, az természetesen tucatnyi jobbnál jobb előadást láthat-hallhat az idei összkulturális program-sorozaton, de mi inkább a klasszikusokat kis csavarral átdolgozó **Jazzical Trio** koncertjére szavazunk. A zenekar Szőke Nikoletta énekesnő és Balog József zongoraművész közreműködésével egyedi Bartók- és Kodály-átiratokat játszik majd a Zeneakadémián (10.16.).

Szintén a jazz és a klasszikus zene elemeit vegyíti, erős világzenei ihletéssel **Avi Avital** és **Omer Avital**. A csak névrokon duó produkciójában minden általuk jól ismert hatás felfedezhető Észak-Afrika és a klezmer tradíciótól a barokk zenén át a jazzig (10.12., *Uránia*).

Továbbra is jazz, de ugyancsak csavarral **Lukács Miklós** cimbalmos legfrissebb projektje, az **Eric Harland** dobossal és – most a CAFE-n – **Harish Raghavan** bőgőssel előadott *Cimbalom Unlimited*, ami mindenképp felírandó (10.11., *BMC*).

A jazz-szekció legizgalmasabb eseményének **Danilo Pérez**, **John Patitucci** és **Brian Blade** triójának koncertje ígérkezik. A könnyed dallamok és komplex hangképek között tökéletesen egyensúlyozó ritmusszekció fellépése iránti várakozást jól jelzi, hogy egyazon estén kétszer is előadják első lemezük anyagát (10.22., *Budapest Jazz Club*).

A kortárs klasszikus szcena is jelen lesz a fesztiválon, annak egyik legizgalmasabb fiatal zeneszerzője a német **Martin Kohlstedt** személyében. Kohlstedt, akinek szerzeményeit hallva felváltva ugorhat be Philip Glass, Brad Mehldau vagy akár Chilly Gonzales emléke, szokásához híven az A38 koncerttermében sem a színpadon, hanem a nézőtéren játszik majd (10.18.).

Az idei CAFE egyik legnagyobb dobásában is a billentyűsöké a főszerep, legalábbis **Carl Craig** technoisten mellett, aki *Versus* című munkáját a Synthesizer Ensemble nevű alkalmi zenekarral kiegészítve adja elő (10.18., *Akvárium*).

Akik kevésbé a jazz és komolyzene, hanem inkább a könnyűzene iránt érdeklődnek, semmiképp se hagyják ki az izraeli **Lola Marsh** koncertjét. A debütáló lemezét nemrég kiadó indie-folkos, popos duó a kritika (és a YouTube-számlálók) alapján már ott toporog a nemzetközi siker küszöbén (10.19., *A38*).

Szintén a popzene felől érdemes közelíteni a multiinstrumentalista csodagyerek, **Jacob Collier** felé is. A lazaságában leginkább Jamie Cullumot idéző angol srác egészen különleges multimédiás one-man show keretében prezentálja stílusokon átívelő zenéjét a MÜPÁ-ban (10.17.).

Valószínűleg jóval kevesebb vizuál, cserébe annál több ember lesz egyszerre a színpadon a Fela Kuti halálának huszadik évfordulója alkalmából rendezett **Felabration** emlékestén. Sena és az Akkezdet Phiai mellett több mint egy tucatnyi hazai zenész adózik majd az afrobeat atyáúristenének emléke előtt a Trafóban. Csak jó lehet (10.14.).

A leginkább exkluzív program viszont bizonyára az **Anima Sound System** és **Heidi Vogel** közös koncertje lesz. A fáradhatlan zenekar a Cinematic Orchestra énekesnőjével együtt *Jerusalem, My Love* címen készülő műsora black work songokra, spirituálékra épül, Prieger Zsolt szavai szerint "egy őszövségi alapvetésű zenei és irodalmi mű lesz, ahol Izrael lesz a fő téma". A jövőben lemezen is megjelenő *Jerusalem, My Love*-nak ez lesz az ősbemutatója, úgyhogy ennél többet nem tudunk róla, de különlegessége előre borítékolható (10.21., *Akvárium*).

Aki pedig hazai poppal tetőznél be a fesztiválményeket, vegye az irányt a Kuplungba, ahol a CAFE utolsó négy estjén remek magyar zenekarok játszanak majd. ❌

/ LOLA MARSH

FANGIRLÖK ÉS FANBOYOK.

NEM ÁLL MEG, AMÍG NEM KAP ELEGET.

HUSZONEGY ÉVE, 1996. SZEPTEMBER 11-ÉN VOLT AZ EGYETLEN MICHAEL JACKSON-KONCERT MAGYARORSZÁGON. JACKO NAGYSÁGÁHOZ MÉLTÓN A JACKO-RAJONGÁS INTENZITÁSA IS ŐRÜLTEN HEVES, BUDAPESTEN PÉLDÁUL EMLÉKFÁT KAPOTT AZ ÉNEKES A FANJAITÓL. ŐK MOST NEMCSAK A KONCERT ÉVFORDULÓJÁN AKTIVIZÁLHATTÁK MAGUKAT, DE A SZEPTEMBER VÉGÉN ÉRKEZŐ, *Scream* CÍMŰ, ÚJ MASH-UPOT IS TARTALMAZÓ, TÁNCDALOKRA KONCENTRÁLÓ, HALLOWEEN-TEMATIKÁJÚ FRISS VÁLOGATÁSLEMEZ MIATT IS. MI PEDIG ENNEK APROPÓJÁN ÁTTEKINTJÜK A RAJONGÁS HAT LEGFONTOSABB KORTÁRS ARCHETÍPUSÁT.

BICZÓ ANDREA.

1994-et írtunk, amikor Michael Jackson először érkezett hazánkba a *HIStory* című promóciós videó forgatására. A pop király a Kempinski királyi lakosztályában szállt meg, ahonnan többször is üdvözölte a szemközti fa alatt kitaróan táborozó rajongóit. Aztán 1996-ban kétszer is visszatért – köztük első és egyetlen magyarországi koncertjére. 2009. június 25-én a világsztár halálának híre országszerte rajongók indultak meg, hogy elzarándokoljanak az Erzsébet téri fához, ami azóta is Jacko emlékhelyéül szolgál. Persze nem ritka, hogy egy zenész halálakor egy nem hivatalos memorial születik.

A Camdenben felavatott Amy Winehouse-szobor környékét is sokszor borítja virág, de a brixtoni David Bowie-falfestmény előtti hatalmas szentély is lélegzetelállító. Természetesen a művészeket életükben is hatalmas figyelem, szeretet, rajongás vagy akár tébolyult istenítés övezi. Jackót például 1996-os budapesti koncertje előtt háromezren várták a reptéren, ilyenre előtte és azóta sem volt példa. A 21 évvel ezelőtti örületes lelkesedés már a múlté, de zenerajongó ma is sok van. Elég sok ahhoz, hogy tipizálhassuk őket, íme., hogyan rajongunk ma.

TRÚ FANGIRL/FANBOY

Ez az a típus, aki az egészségesnél csak egy kicsit jobban lelkesedi túl a dolgokat. Ismertetőjele, hogy nagyon hangosan tud síkítani vagy füttyülni, imád merchandise-t vásárolni, pontban éjfélkor streameli az új dalt a Spotifyon. És persze megveszi az új lemezt limitált vinylen. Ha az általa kedvelt előadó a hazájába vagy környező országokba jön koncertezni, nem kérdés, hogy ott van. Sőt, pre-sale során veszi meg a jegyet – nyilván a kiemelt állót –, a fellépés napjára

pedig szabadságot vesz ki, hogy egész délelőtt a koncertre készüljön és már kapunyitáskor a helyszín előtt táborozzon. Látóköre általában nem szűkül le egyetlen előadóra, akár párhuzamosan több zenészt, énekest (de persze még kezelhető mennyiségűt) is kitüntet figyelmével.

MEGSZÁLLOTT

Nem úgy, mint az igazi megszállott, aki általában egyetlen énekest vagy zenekart szemel ki magának, de azt nagyon. Nemcsak a sorszámozott kiadványokat, de ugyanabból a lemezből az európai, az amerikai, sőt még a japán nyomást is megveszi (ha van venezuelai, azt is). Ő nem elégszik meg a kiemelt állójeggyel, az early entryvel egyetlen koncerten. Akár egy egész európai turnén végigkíséri a zenekart, és estéről estére, ha rajta múlna, egészen a végtelenségig tudna lelkesedni ugyanazokért a show-elemekért, setlistekért. Ha teheti, minél több állomáson vásárol horroráron meet&greet-jegyet, de persze ez sem elég: a koncert után rendre felderíti a backstage összes lehetséges kijáratát és megvárja kiszemeltjét. Az előző rajongótípustól eltérően nem feltétlenül a zene vagy a buli érdekli, csak akkor teljes az estéje, ha valamilyen – vagyis inkább bármilyen – módon kontaktust sikerült létesítenie imádottjával, legalább egy közös fotó vagy aláírás formájában. Éppen ezért az előadók már sokszor megismerik, előre köszönnek neki, ettől a plusztól pedig csak eszkalálódik az egészséges határokat bőven átlépő rajongás, ami egészen addig tart, amíg a pénze, a szabadideje vagy legrosszabb esetben maga a turné.

TORBORZÓ

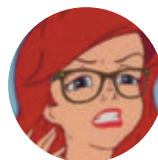
Teljesen máshogy áll a rajongáshoz a toborzó, aki ahelyett, hogy ha tehetné, felvásárolna egy stadionnyi koncertjegyet, hogy csak ő élvezhesse a fellépést, inkább legszívesebben az egész világot rákényszerítené, hogy az általa választott zenekart hallgassa. Abban persze egyezik a szemlélete az előbbi típusokkal, hogy szerinte ez a világ legjobb zenéje, de nagyon nehezen fogadja el, ha mások nem értenek ebben egyet vele. Éppen ezért szereti hirdetni az ígét, amihez elég bőséges eszköztár áll rendelkezésére. A koncertekre rendszerint válogatás nélkül hívja meg minden ismerősét Facebookon, az új dalokat, klipet hallgatás nélkül posztolja és küldi mindenkinek, aki szereti – aki meg nem, na az majd most. Rendsze-

resen látogat és kommentel külföldi és magyar fórumokon, sőt, sok esetben végül saját maga indít blogot.

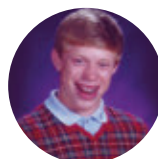
BEFORE IT WAS COOL

Ezzel pont ellentétes a *before it was cool*-hozállású rajongó. 7"-en vesz zenét, kis kiadóktól rendel, de gyakran túl is ad a lemezeken. Ő az, aki egy elsőszenes zenekarnál is maximum a 100. meglepetés, non-stop a Bandcampet bújja – mert a Spotify-playlistek túl mainstreamek –, maximum 10 ezer lájkos zenekarokat kedvel Facebookon, és mindezt kizárólag addig, amíg az első cikk megjelenik azokról a Pitchforkon vagy az NME-n. Ha pedig ne adj isten egy ismerőse is beszél vagy posztol róla, teljesen elveszti az érdeklődését, és teljesen elfelejti, hogy valaha tetszett neki ez a zene. Őt sokkal inkább érdekli az újdonság és a felfedezés öröme, mintsem a tartalom. Ha egy előadó mainstreamebb kezd lenni, az automatikusan azt jelenti, hogy rossz, függetlenül attól, hogy valóban minőségi romlás következik-e be. Szereti a saját kis ékszeresdobozában tartogatni a felfedezésre váró újdonságokat, és minden addig érdekes, amíg csak neki az. Utólag szereti úgy beállítani, hogy ő előre megmondta. Pedig nem mondta, maximum gondolta.

NERDY

Van az a típusú ember, aki egyáltalán nem irigyli másoktól a rajongást, inkább kifejezetten teret enged embertársainak. Jól tájékozott, képben van, sőt, tulajdonképpen mindent tud az általa kedvelt zenekarokról – legalábbis a zenéjükéről, mert őt a szaftos pletykák egyáltalán nem érintik meg. Nerdként sokkal inkább izgatja az újdonság, a zene milyensége, [technikai] háttere, és az egész tevékenységre úgy tekint, mint egy nem mainstream dologra, hiszen olyan mélységéig képes beleásní magát, mint kevesen. A saját kis univerzumában nem feltétlenül számít, hogy a rajongás tárgya mennyire népszerű, hiszen itt nem az a lényeg, hogy az emberek ne tudjanak róla, sokkal inkább az, hogy ő tudjon olyan dolgokat, amiket mások nem. Viszont ezt egyáltalán nem éli meg közösségi élményként. A fórumokat inkább olvassa, mintsem kommentel, koncertekre a legritkább esetekben jár el. A zenehallgatást nem szociális tevékenységként, sokkal inkább érdekesítő kutatásként, olyan felfedezésre váró területként éli meg, ahol ember korábban még sosem járt. Míg a legtöbbnél a zenehallgatás egyfajta kikapcsolódás,

addig ő a korábban elraktározott információkat feldolgozza és alkalmazza, hogy egy komplex analízist készíthessen. Minden fontos lemez megvan neki. Természetesen vinylen.

KREATÍV

Szintén otthon, a négy fal között tevékenykedik a kreatív rajongó, aki a legkülönfélébb művészeti ágakból merít ihletet vagy formálja művészetét imádottja köré. Van, aki a fan fictionokban éli ki kreatív energiáit, vagyis kitalál és megír történeteket, amiknek főszereplője rendszerint a rajongás tárgya, vagy pedig egy hozzá fűződő terület, például amikor egy videoklip cselekmény-szálát gondolja tovább. A grafikában jártasak sokszor kreálnak különféle fan artokat, ami készülhet bármilyen gépi vagy kézi technikával. Ezeket különféle platformokon meg is tudják osztani egymással vagy akár kevésbé tehetséges rajongótársaikkal. Legtöbb esetben célzottan az adott előadóhoz kapcsolódó fórumokon próbálkoznak, de például a DeviantArt vagy a Behance is remek platform lehet, és persze akár egy jól hashtagelt Instagram-poszt is célba érhet. A tehetségtelegebb, ám annál humorosabb kreatív rajongók számára pedig ott vannak a mémek és a gifek, amikhez alapanyagul szolgál az internet tényleg végtelen, kifogyhatatlan tárháza.

Ezek az archetípusok persze mind sztereotípiákra épülnek és igencsak sarkított kategóriák. Természetesen lehet teljesen átlagosan is rajongani. Meghallgatni egy dalt vagy lemezt a megjelenés napján, heti rendszerességgel koncertekre járni és igen, még a sikítás is bőven befér. És ha a jobb érzésű, átlagos zenehallgatónak kicsit túlzás is lehet a rajongás, abba azért érdemes belegondolni, hogy mennyi klassz dolog született már belőle. Ki írta a Wikipedia-szócikketek, ha nem lennének nerdök? Ki rajzolna fanzine-eket, ha egy kreatív sem rajongana? Ki fedezné fel a zenekarokat, ha senki sem kutakodna az újdonságok után? És akkor az előadói oldalról még nem is beszéltünk, akiknek minden Instagramon közzétett közös fotó értékes megjelenést jelent, vagy akik napjainkban a legtöbb pénzt újra az eladott koncertjegyekből látják. Csak hogy érzékeltessük, ez mit jelent: tavaly a legnagyobb bevételű turné Bruce Springsteené volt, a *River Tour 268,3* millió dollárt hozott a konyhára. Rajongók és imádottjaik tehát sokféle, néha furcsa, mégis mindkét fél számára előnyös szimbiózisban élnek együtt. Ez jusson eszünkbe, amikor legközelebb elcsátálunk a Jacko-fa mellett.

NŐK A MAGYAR ELEKTRONIKUS ZENÉBEN.

RÓZSASZÍN ZAJ.

A HAZAI ELEKTRONIKUS ZENEI SZÍNTÉR NAGYOT NŐTT A 2010-ES ÉVEKBEN, ÉS VÉGRE NEMCSAK FÉRFIAK URALJÁK. AZ ELSŐ MAGYAR PRODUCERNŐ AZ 1960-AS ÉVEKBEN TÚNT FEL, MOSTANÁBAN MÁR VAGY TUCATNYI NŐ KÉSZÍT SAJÁT ZENÉT.

PAPP VIKTORINA ROZITA.

NŐ A KEVERŐPULT MÖGÖTT

Mindenféle ironia nélkül állíthatjuk, hogy ha a keresőbe beírunk néhány releváns kulcsszót, akkor alig találunk értékelhető tartalmat olyan magyar nőkről, akik elektronikus zenét készítenek, ráadásul elképesztően nagy fekete lyuk tátong az 1970-es évek zenéjében. Pedig volt rádióink, zenei stúdióink is, mégis **Antal Dóra** zenei rendező, hangmérnök az egyetlen, akiről egyáltalán tudhatunk valamit. Az 1915-ben Szokolayként született Dóra zongorát tanult és zenetudományt, aztán 1949 és 1954 között a Magyar Rádió szerkesztője volt, majd osztályvezetője (a zenei szerkesztők között később amúgy több nő is dolgozott, például **Lórincz Andrea** vagy **Göczey Zsuzsa**). Az ötvenes évektől 1975-ös nyugdíjazásáig a Magyar Hanglemezzgyártó Vállalatnak volt zenei rendezője, hangmérnöke, ahol olyan lemezeket dolgozott, mint az 1969-es Metro-bemutató, de producerként közreműködött például **Koncz Zsuzsa**, **Kovács Kati**, **Generál**, **Illés** és **Szabados Quartet**-albumokon is. Nyugdíjba vonulása után még hosszú évekig a Margitszigeti Szabadtéri Színpad hangosításáért felelt, de a lemezstúdióba is vissza-visszahívták. A 2001-ben elhunyt Antal Dóra hiába kapta meg még életében a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét, mégsem neveztek el róla mostanáig zeneiskolát vagy zenei díjat. Bár csak emlékezete legalább olyan élénken élne bennünk, mint

Angliában **Delia Derbyshire** neve, aki épp akkor vezette a BBC Radiophonic Workshopját, amikor az **Omega** együttes alakult. Ugyancsak a BBC alkalmazta **Daphne Oram**ot stúdiómenedzsernek, akit a „techno nagymamájaként” is szokás említeni, csak hogy egy másik megbecsült példát is mondjunk.

A nők nemhogy a korai elektronika környékén nem tűntek fel itthon, de sokáig zenészként is alig. Manapság az egyik legfelkapottabb kérdés egy női előadóhoz az, hogy hogyan érzi magát saját szcénájában, milyen viszontagságokkal szembesül? Kár tagadni a kérdés érvényességét, ugyanakkor semmit nem tudunk arról, hogy az elődök hogyan éreztek, mit gondolhattak ugyanerről. Legalábbis magyar viszonylatban ködfelhőbe jutunk azzal kapcsolatban, hogy mit érzett egy nő a hatvanas-hetvenes években. Vagyis mit érzett úgy igazából és általában, a filmhíradókban és a Nők Lapja hasábjain megjelenteken kívül vagy azok helyett.

NŐNEK LENNI A SZÍNPADON

Be kell érni azokkal az információkkal, amiket már a nyolcvanas évekből tudunk, és érdemes **Bárdos Deák Ágítól** indítani az időszámítást. Ő fogalmazta meg először erősen, hogy milyen érzés nőnek lenni a színpadon, milyen érzés nyíltan véleményt formálni. Biztos, hogy ő is hozzájárult napjaink női előadóinak

tudatosságához. A nyolcvanas évek vége felé koncertezett először a későbbi Csokolom zenekar **Ujj Zsuzsival** az élén, és innentől mintha valami tényleg elkezdődött volna ezen a fronton, egyre több lett a magyar popban a női szerző, igaz, az amúgy is gyerekipőben járó elektronikus zenében ez még nem volt igaz. Az ezredfordulón megjelent a már **Péterfy Bori** énekesnővel kiegészült **Amorf Ördögök** áttörő lemeze, és lassan elindultak azok a popzenei mozgolódások, amelyek a kétezres évekre kijelölték a kísérleti, zajzenei és elektronikus zenei szcéna új irányait. A 21. században már akadt jelentős magyar női dj is, elég csak megemlíteni a 2011-ben alakult színes **She Fire** csajkolektívát, amelynek tagjai közül a drum'n'bass-színtéren meghatározó **DJ Ren** már 2001 óta dj-zett.

KITÖRÉS A HÁLÓSZOBÁBÓL

A 2010-es évek kezdete, az internet teljesen hétköznapivá válása és a technológiák könnyebb elérése volt az a fordulópont, ami a végző löketet adta itthon is a lányoknak, hiszen éppen felnőtt egy generáció, akik a MySpace-ről vadászták le legújabb kedvenceiket. Olyan ismeretlen előadókat lehetett itt találni akkoriban, akiről valószínűleg sehol máshol nem hallottunk, sőt még videoklipjük sem volt, esetleg csak néhány daluk, dalkezdeményük (**Audrey Rapburn** például elektrós hiphoppal

próbálkozott ügyesen). A hálózobazenész-szcéna pedig pont ebből a közegből nőtte ki magát, megannyi fiatal lánnyal, akik otthon, saját szobájukban kísérleteztek különböző hangszerekkel, és szinte mindig számítógépes segítséggel hozták létre a végeredményt, amit aztán egyre több platformon (YouTube, Bandcamp, SoundCloud stb.) publikálhattak. Így végre megvolt a lehetőségük arra, hogy ha akarják, eltitkolják zenéjüket, ha akarják, akkor viszont megmutatják a világnak. Dányi Krisztina, a **morningdeer** énekes-dalszerzője is ekkor robbant be dalaival és azzal a legendás videóriporttal, amiben arról beszél, hogy a kutyája szerezte az egyik zenéjének refrénjét, és hogy nem vették fel hangmérnök-képzésre, amiért lány. Közben pedig észrevétlenül is, de megismertette a nagyközönséget a hangmintázással, és olyan hang- és zajkísérleteket folytatott, amiktől szinte felrobbant az internet. Ki ez a lány, aki csak úgy jön a semmiből és kicsinyke belvárosi lakásában Nine Inch Nails-dalt dolgoz fel szemtelenül és pimaszul ajtócsapkodások és újságnjítogatások hangjából? Kriszti azóta is a hazai zene egyik üde színfoltja, ugyanakkor mostani zenéit már kiforrottabb hangzás jellemzi, ráadásul koncertjein zenekarral lép fel. Jól vegyíti összetett dalaiban az elektronikát, az artrockot és a jazzt, és kiválóan emeli át színpadi jelenlétébe a hálózoba biztonságos légkört, hogy aztán bármilyen koncerthelyszínen is legyünk, úgy érezzük, mintha csak az ő lakásának kiterjesztett kanapéján ülünk. Eszközhasználatában is kísérletező, szoftveresen és hardveresen egyaránt, ugyanakkor zenéje megmaradt szerénynek és távolságtartónak.

LADYFEST, SZÍNTÉR-FANZIN

A budapesti elektronikus zenei szcénát közben egyre több kísérleti zenész nő tarkítja, köszönhetően a különböző zenei képzéseknek is.

Fotó: Barátság, Gréta

/IMANEXPERIMENT

Legyenek ezek egyetemi vagy szoftverekhez kötődő szakmai képzések, már egyáltalán nem különböztetik meg az oktatás szintjén a hallgatókat, ugyanakkor még mindig épp eléggé ellentmondásos a szakmai megítélése azoknak a nőknek, akik nem dj-ként vagy énekesnőként szeretnének érvényesülni. A közönség mindig nyitott az önállóan zenélő nők iránt? Hát nem: ezzel a jelenséggel próbál dacolni a Ladyfest, amely nemcsak bemutatja a Magyarországon alkotó női előadókat a nagyközönségnek, de megerősítést is ad fellépőinek, ami minden fiatal lány számára nélkülözhetetlen, ha kísérleti zenélésre, zenekaralapításra adja a fejét. A Ladyfesthez szorosan kapcsolódik a nemrég megjelent Rrriot NerdZ zine első száma, amely az első hazai fanzine a budapesti underground elektronikai színtér női alakjairól. A füzet életre hívásának legfontosabb oka egészen egyszerű: hiány van olyan fanzine-ekből, amik elektronikus zenével foglalkoznak. Tartalma logikus és fix: különböző interjúkból áll, ugyanakkor minden előadó ugyanarra a kérdéssorra válaszol. „Sokan vagyunk, mégsem tud rólunk senki” – mondja a projekt vezetője, Nita, akit legtöbbször **imanexperiment** néven ismernek. A fanzine a félévenkénti megjelenéssel azt is szeretné szavatolni, hogy egyre többekről tudhassunk, egyre bővebb legyen az a képzeletbeli lexikon, amiben keresgélhetünk, ha izgalmas zenét szeretnénk hallgatni napjaink legkülönlegesebb magyar underground előadóitól. Akik nők.

MAGYAR LÁNYOK, AKIK ELEKTRONIKUS ZENÉVEL KÍSÉRLETEZNEK

Imanexperiment már nagylemezzel is rendelkezik (*Hologram* című albuma júliusban jelent meg), és jó érzékkel vegyíti az elektronikát gitárokkal, hol táncolható, hol álmodozós alapokkal. Aki bírja a Grimes nevével fémjelezhető vonulatot, annak ismerős lesz ez a világ is.

Fotó: Nemesvágyi Márton

Már jó ideje húz darkos synthnoirba a **Black Nail Cabaret**, de dark electrós a hálózobapopot feltámasztó **EU Cannibal** is, és az elektronikus r&b-ben mozgó **Babé Sila** is egyre gyakrabban enged el producerei kezét. Aztán a **Wave Twinst** is érdemes meghallgatni, a duó a USE Unused divatmárka több catwalk show-jához is készített már zenét. Annamari és Laura nemrég telt házass bulit tartottak a Ladyfesten, stílusuk a house, a minimal és a catwalk music között mozog, jól táncolható és egyszerűségből építkező, sallangoktól és csilingelésektől mentes. A Wave Twinst az a zenekar, amelynek fellépéseit könnyű elcsipni sok más, direkt keveset koncertező formációhoz képest. Maradva az elektronikánál, ha inkább valami furcsaságra, megmagyarázhatatlanságra vágyunk, akkor a **Soft Shell**be kell belehallgatnunk. Eklektikus, hullámzó zenei folyamatokat készítenek, semmiképpen sem ajánlatos háttérzeneként hallgatni a megannyi apró részlet miatt. Ide kapcsolódik még **Fatma** és **Marion** neve: előbbi napfényes electro-house szettjeivel tűnik ki a szcénából, utóbbi pedig különböző hangkísérleteivel, hang- és szintimodifikációkkal. Mélabús elektronika, bánatos szintikkel. Innen érdemes tovább haladnunk az **Eyes on U**, vagyis Lengyel Henriett irányába, aki dallamos noise-lo-fi-punk hálózobaprojektjét emelte magasabb szintre, amikor egyszemélyes formációját zenekarrá alakította olcsó szintikkel és gitárokkal. És kik is ők? Saját bevallásuk szerint: a „földön fekvő is kiválóan zenélő szép emberek”. Földön fekvő, koncerten állva vagy ágyon törökülésben, lényegtelen, hogyan hallgatjuk a szépen terebélyesedő hazai női underground elektronika előadóit, a fontos, hogy egyre gyakrabban tehetjük!

Disclaimer: a cikk szerzője újságíró, zenész, **Desdemona Dæne** néven maga is a szcénája tagja kiváló kísérleti zajzenéjével – a szerk.

EGY FORMÁTUM FELEMELKEDÉSE,
BUKÁSA ÉS VISSZATÉRÉSE.

KAZETTATÖRTÉNET.

ÖTVENÖT ÉVE, 1962-BEN GYÁRTOTTA A PHILIPS AZ ELSŐ MAGNÓKAZETTÁT, STÍLSZERŰEN AZ 55. RECORDER MAGAZINBANÍRUNK HÁT A NYOLCVANAS-KILENCVENES ÉVEKBEK HATALMAS NÉPSZERŰSÉGNEK ÖRVENDŐ HANGHORDOZÓRÓL. PLÁNE, HOGY SOKAK SZERINT A VINYLLEMEZEK UTÁN A KAZIK IS VISSZATÉRTEK, ÉS EZT AZ ÖT ÉVE MINDEN OKTÓBER MÁSODIK SZOMBATJÁN – A RECORD STORE DAY MINTÁJÁRA – MEGRENDEZETT CASSETTE STORE DAY IS NYOMATÉKOSÍJTJA.

DÖMÖTÖR ENDRE.

RESPEKT A KAZETTÁNAK

Ahhoz, hogy valaminek reneszánsza lehessen, kell egy időszak, amikor nincs benne a köztudatban. A kazetták a kétezres évek elején kezdtek teljesen eltűnni a boltok polcairól, amikor már nem csak a cd-k szorították teljesen háttérbe a formátumot, de az mp3-ak és az interneten beszerzett zene is. És utóbbi azért fontos, mert a hivatalos kiadványok világában az mc (musicassette) ugyan egyike volt a három uralkodó hanghordozónak (a vinyl-lemez, vagyis long player, azaz lp és a compact disc, azaz cd mellett), de az üres kazetták (compact cassette azaz cc) évtizedekig masszívan egyeduralmukodtak a másolt zene területén – egészen az írható cd-k és az mp3-ak, számítógépen hallgatott, online beszerzett zene ezredfordulós elterjedéséig.

Kicsit pontosabban: a műsoros kazettákat (amik a nyolcvanas években legyőzték a vinylt és egy ideig a legnépszerűbb hanghordozótípusnak számítottak) a cd-k szorították le a trónról a kilencvenes évek elején, de az eladások csak az évtized vége felé kezdtek szignifikánsan csökkenni, majd a kétezres évek elején megszűnni. Viszont az üres kazettákat ehhez képest semmi idő alatt küldték nyugdíjba a cd-r-ek és számítógépen tárolt zenefájlok, amik nyilván ugyanarról szólnak:

másolatot készíteni egy hivatalos kiadványról. Amikor a nyolcvanas évek legelején meglődött a kazetták népszerűsége, egyből megjelentek a rémült iparági szlogenek (*home taping is killing music* = a kazettamásolás megöli a zenét – mint megtudtuk, nem ölte meg), és hiába fogyott el még 1996-ban is több mint kétmilliárd (!) üres kazetta – a nagyjából 5-600 millió azévi műsoros mellett – mégis az mp3 tett be a zeneiparnak, ennek hatására alakultak át a korábban évtizedekig működő metódusok. De a digitális zene egyúttal persze a kazettaipart is bedöntötte, a zenerajongók már nem kétkazettás magnókkal kalózkodtak zenét, hanem egyre gyorsabb internetsebesség mellett dagasztották virtuális könyvtárjaikat. Ekkor már egy üres Sony-szalag árába sem került egy újabb lemez megszerzése, hanem csak pár fillérbe – ha lebontjuk a havi netszámlát, vagy néhány tíz forintba, ha írható cd-vel is számolunk.

A kazettáknak az olcsóbb technika (cd, cd-játszó) és az internet tett be, arányaiban súlyosabban, mint általában a zeneiparnak, ám a gyors haldoklást lassú feltámadás követte a 2010-es évek elejétől. Először a földalatti előadók kezdték élesztgetni a formátumot (a hiphop mellett a chillwave műfaj tett érte a legtöbbet) és ez mára addig jutott, hogy Kanye West, Lana Del Rey vagy éppen Justin

Bieber is ad ki kazettán zenét. 2016-ban látványosan, 74%-kal nőtt az Egyesült Államokban a műsoros kazettaeladás 2015-höz képest, és ez ugyan összesen is csak 126 ezer példányt jelent arra az évre, de a számok így is biztatóak (a legkelendőbb a *Guardians Of The Galaxy* filmzenekazetta volt négyezer példánnyal, az üres kazetták terén pedig talán majd ezután várható a beindulás). És a folyamat egy ideig biztosan folytatódni fog, de az minden bizonnyal illúzió, hogy a vinylkéhez hasonló szárnyalás veszi kezdetét. A kazetták nagyon szerethető tárgyak, viszont a formátum a cd-hez, az mp3-hoz és a streaminghez képest is jelentős korlátokkal bír, így hosszabb távon világhódoltság helyett inkább jóslható neki szolid kultúris tisztelet, amit nagyon is megérdemel. A hetvenes évek végétől a kazetták forradalmasították azt, ahogyan a zene eljut az emberekhez – olcsóbban, több társas érintkezéssel, kreatívabban – és ezért jár az örök respekt!

NAGYON RÖVID SZALAG- ÉS KAZETTATÖRTÉNET

A magnókazetták (cc) története az elektromágneses hangrögzítés 19. századi megjelenéséig nyúlik vissza. A nagy origó a mágnesszalag 1928-as feltalálása, ami után fejlődésnek indult az orsós magnetofonszalag, az pedig a német BASF cég nevéhez kötődik,

míg az orsós magnó az AEG-éhez, 1935-ből. Az egyre finomhangoltabb orsós szalagokat az ötvenes évek végétől kezdték különböző módon tokokba illeszteni a könnyebb használhatóság jegyében (RCA cartridge, 1958; fidelipac, 1959), na és persze, hogy megnyíljon a műsoros kiadványok piaca. Az amerikai találmányok után beindult az európai agytröszt is és a Philips által 1962-ben kifejlesztett, az 1963-as Berlin Radio Show-n bemutatott, minden korábbiánál kisebb méretű tokba helyezett, keskenyebb szalag lett a nyertes formula (a fejlesztés a Philips-é, de amúgy BASF-szalagot használtak). Megszületett a compact cassette, sikere azonban főleg annak köszönhető, hogy a japán Sony cég kiharcolta, hogy ne kelljen a formátum átvételéért jogdíjat fizetni, így megindulhatott a terjedése. Amerikában egy darabig még az 1965-ben – autómagnókhoz – kifejlesztett, jóval nagyobb méretű 8-track volt a népszerűbb kazettatípus, de a hetvenes évek elejére-közepére ott is végképp győzött az addigra már sok minőségi javításon átesett magnókazetta (például a vasoxidos normál mellett forgalomba kerültek a jobb minőségű króm-dioxidos szalagok). Az első műsoros cc-k 1966-ban jelentek meg, mások mellett Johnny Mathis, Lesley Gore, Nina Simone, James Brown, John Coltrane albumai voltak az elsőként közreadott negyvenkilenc darab Mercury Records-os kiadvány között. A szalagtípusok további javítása nyomán 1978-ban született meg a gyártók közt addig eltérően használt elnevezésekből egy egységes négyes besorolás, csúcsán a drágább, de legjobb minőségű metal-kazettákkal. A rögzíthető játékidőt tekintve pedig a 60 (oldalanként 30) és 90 (oldalanként 45) perces kazetták lettek a legelterjedtebbek. A zajsűrűk nyolcvanas évek eleji minőségugrása után még népszerűbb lett a formátum és 1984-ben a műsoros

kazetták forgalma már túl is szárnyalta a vinylemezekét (a cd ekkor még éppen csak kezdett életre kelni). Persze bármennyire is uralkodott a kompakt kazet-

ta, a formátumháború néha felerősödött: a mikrokazetta (Olympus-szabadalom 1969-ből) a még kisebb diktafonoknál lett befutó, a Sony-féle 1976-os Elcaset viszont sehol, mert hiába ígért jobb minőséget, a kazettakénál nagyobb mérete nem tette praktikussá. A cd-k előretörésével párhuzamosan még egyszer próbálták fejleszteni a szalagos kazettákat, de sem a szintén Sony-féle Digital Audio Tape (DAT, 1987), sem a Philips-féle Digital Compact Cassette (DCC, 1992) nem futott be fényes karriert.

JÁTSZD ÚJRA, MAGNÓ!

A lejátszók természetesen a hordozókkal együtt fejlődtek. Az első Philips magnót (először a Norelco brandnév alatt), a szintén 1962-ben kifejlesztett és 1963-ban bemutatott EL 3302-t a kazettával együtt úgy hirdették, hogy könnyű vele hangot rögzíteni és hordozható, így valóban a későbbi diktafonok és walkmanek őse volt. A felültöltős magnó még gyenge minőségben, monóban adta vissza a zenét kicsike hangszóróján, de amikor az Advent cég 1971-ben bemutatta a Model 201 névre keresztelt (egy évvel korábbról továbbfejlesztett), már sokkal komolyabb megszállást tudó magnóját, akkor hirtelen mindenki komolyabban vette a kazetták zenei felhasználását – elkezdtek fejlődni az üres hanghordozók és egyre több műsoros cím jelent meg a formátumon. A Sony Walkman 1979-es bemutatása óriási hatással bírt, hiszen ez az eszköz tényleg jó minőségben tette lehetővé, hogy az emberek kivigyék a zenét lakásaikból, és a kazetta megindult azon az úton, amelynek eredményeként öt év múlva a műsoros változatából több fogyott, mint a vinylen kiadott lp-ből.

Az üres szalagokból pedig még azoknál is több. Nem véletlenül féltette a zeneipar magát, de a kazettákat az illegális másolások miatti riadt ellenkampány nem tudta legyűzni.

A hetvenes évek második felében már kiváló minőségű rádiós magnókat árultak, melyekből a kétkazettás verziók megkönnyítették a szalagról-szalagra másolást. A hetvenes évek közepétől a kilencvenes évek végéig az autókban is a kazettás lejátszók vették át a vezetést, a hifi-tornyokba illeszthető dekkek pedig szintén számtalan finomhangoláson estek át és az évtized második felétől a kilencvenes évek elejéig rengeteget fejlődtek. Eközben a hordozható magnók is egyre masszívabbak lettek és a hiphop nyolcvanas évek eleji berobbanásával együtt az utcán is egyre nagyobbat szóltak a boomboxoknak elnevezett változatok, amiket pont a műfajjal való kapcsolódás okán gettöblastereknek is neveztek. A gyártók között a Panasonic, a Sony, a Technics, a Pioneer, a Sharp, a Hitachi, TEAC számított a legnépszerűbbnek, a dekkek között pedig

muzikum.
KLUB & BISZTRÓ

07.
OKTÓBER
SZOMBAT
20:30

JACKIE ORSZÁCZKY

EMLÉKKONCERT

FEAT. TÓTH VERA, TÁTRAI TIBOR,
VASICSEK JÁNOS

**A TAVALYI NAGY SIKERŰ EMLÉKKONCERT
UTÁN IDÉN IS MEGRENDEZÉSRE KERÜL
A JACKIE ORSZÁCZKY EMLÉKEST
TERMÉSZETESEN A RÉGI JÓ BARÁT ÉS
ZENÉSTÁRS, TÁTRAI TIBOR
HATHATÓS KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL!**

BELÉPŐ/PRICE:

2000 HUF (EARLY BIRD, KIZÁRÓLAG A TIXÁN)
2500 HUF (ELŐVÉTELBEŊ)
3000 HUF (TELJES ÁR)

BLUES SESSION **BLUES VAN** **nca**

MUZIKUM KLUB & BISZTRÓ
1088 BP., MŰZEUM UTCA 7.

www.muzikum.hu

muzikumklub

muzikumklub

**JEGYEK KAPHATÓK
A MUZIKUMBAN**
hétköznapiakon
15–21 óráig,
szombaton 17–21 óráig.

**ONLINE
JEGYRENDELÉS:**
[www.tixa.hu/
muzikum_klub](http://www.tixa.hu/muzikum_klub)

BLUES SESSION

RECORDER

a hi-endet a Nakamichi, a Revox, a Tandberg vagy épp a Luxman jelentette. Ugyan a kilencvenes évek elejére mind a kazetták (kerámiatest), mind a deckek (Dolby S-rendszer) még jobb minőséget produkáltak, a cd-k tömeggyártása, olcsóbbá válása mégis megtörte a két évtizeden át egyre feljebb ívelő sikertörténetet.

KAZETTAMÁRKÁK

Az üres kazetták piacán leginkább a német és a japán gyártók versenyeztek egymással, eleinte a helyzeti előnnyel indult BASF és az AGFA képviselte Németországot, valamint még a Philips Európát, Japánban pedig a TDK, a Maxell és Sony emelkedett ki a mezőnyből (a Fuji és a Hitachi volt még jelentős), az USA-ban pedig a Scotch és a Memorex tartotta velük úgy-ahogy a lépést (előbbi fejlesztette ki például a kobaltkrómos változatot). A formátum nyolcvanas évek elejétől számított csúcsévtizedében egyértelműen a BASF, a TDK, a Sony és a Maxell négyese volt a kiemelkedő, mind minőségben, mind a típusvariációk számában, mind eladott mennyiségben ők uralták

DRÁGULÓ KAZETTA

/ A vinylekhez hasonlóan használt kazettáknak is van egyre dráguló, de jelentősen kisebb piaca (online szakboltal: The Place Place és persze a Discogs is masszív gyűjtőhely). A kazetták jóval nagyobb számban sem-

misültek meg, mint a vinylek, így a korai példányok sokkal ritkábbak még a ritka vinyleknél is, azonban a kereslet ezzel arányosan kisebb is irántuk. A szűk

piacot, amin persze több mint kétszáz másik gyártó is megjelent (közte a magyar BRG és Polimer is, amelyek Magna- és BASF-szalagokat használtak).

A MŰSOROSOK

Az 1966-os első műsoros kazik után sokáig még nem számított bevett megoldásnak, hogy így is megjelenjen minden kiadvány, Amerikában például az lp-k mellett még sokáig a nagyobb méretű 8-trackeken jött ki a több album. A fordulat valamikor a hetvenes évek közepén állt be, onnantól már az számított ritkább esetnek, ha valami nem jelent meg kompakt kazettán. A műsorosok eleinte általában egy tokba illeszkedő, rövid papíron, kicsiben mutatják a lemezborítót és a számcímeken túl kevés információt hordoztak. A nyolcvanas évekre aztán a borítódizájnt a kazettaformátumhoz is igazították (sokszor egészen más kivágás, vagy kép került a tokokba), a papír pedig meghosszabbodott és tartalmazta a dalszövegeket, egyéb információkat és vizuális elemeket – sokszor annyira vastag lett az összehajtogatott kazettaborító, hogy alig lehetett mellé beprézelni a tokba magát a kazettát. A kazettatestek eleinte feketék, ritkábban színesek voltak, de amikor a Sony vezetésével az üres kazetták egyre átlátszóbbak, belsejükből egyre többet megmutatók lettek, akkor a műsorosok címkéit is kezdték ilyen hordozókra ragasztani. 1977-től kezdett láthatóan is növekedni a kazetták forgalma, ekkor még úgy tizedannyi fogyott belőlük, mint vinylekből, 1983-ra aztán nagyjából kiegyenlítődtől az arány, Amerikában ebben az évben már több mint 200 millió műsoros kazettát adtak el. 1984-ben pedig már több mint 300 milliót és ezzel ez lett a legnépszerűbb formátum. Az

piac miatt pontosan az sem állapítható meg, hogy melyek a legdrágábbak elkelt kazetták (a Discogs-on egy divatbemutatókon osztogatott ultraritka Prince-promókaazetta több mint négyezer dollárt ért 2016-ban, a korábbi listavezető egy Throbbing Gristle-kazetta box-set volt 2200 dollárért), de általánosságban a limitált hivatalos kiadványok, a hiphop mixtape-ek és 80-as évekbeli albumok, meg persze a demók és az elmúlt pár évben elszaporodó, kazetta-only megjelenések a legkapósabbak. A ritkábbak simán 100 euro felett zárnak az eBayen (vagy például egy 1973-as Omega-kazi 20 ezer forint felett nemrég a Vaterán), de ennyit egy bontatlan 1979-es TDK MA-R üres kazettáért is le kell szurkolni – már ha szerencsével ilyenre bukkan a gyűjtő.

USA-ban 1991-ig (ekkor már több mint 400 millió fogyott ott belőlük), Nagy-Britanniában 1992-ig a kazetták számítottak a legkelendőbbnek, és a kilencvenes éveket is jól vészelték át, hiszen miközben a vinylek teljesen visszaszorultak és a cd-eladások kezdtek az egekbe szökni, a kazettaeladások csak az évtized végére estek vissza 200 millió alá (csak USA-adat). Még a teljes iparági átverés, a cassette single, a két-három dalt tartalmazó kazetták is képesek voltak jelentős számokat produkálni. Az mp3-korszak kezdete, a személyi számítógépek és az internet elterjedése azonban gyorsan végzett a kazikkal. 2003 után lényegében az összes nagykiadó leállította vagy takarékra tette a megjelenéseket (Európában és Ázsiában még kicsivel tovább húzta a formátum). 2007-ben Amerikában már csak 274 ezer műsoros kazetta fogyott, 2009-ben pedig már csak 34 ezer. A 21. században a független, kicsi cégek tartották életben a műsorosokat és eddigre a korábban jelentős szettet kitevő hiphop mixtape-eknek (nem hivatalos megjelenések) is csak névleg volt köze szalagokhoz, már azok is régen cd-n érkeztek.

MIXTAPE IS LOVE

Rob Sheffield híres könyve (*Love Is A Mix Tape*) érzékelteti talán legpontosabban, hogy mennyi mindent köszönhetünk a kazettáknak. Mielőtt feltűntek, nem volt lehetőség arra, hogy igazán jól személyre szabjuk zenetárunkat. És ez a mából visszatekintve különösen igaz. Bizony, a személyes Spotify lejátszási listák őse a válogatáskazetta. A rádióból felvett számokból, barátoktól átmásolt lemezekből, kislemezekből született válogatások és persze az, hogy a zenét egy walkmannek köszönhetően bárhová magával vihette az ember, hihetetlen szabadságot jelentett. Egy jól összeállított mixtape-pel szerelmet lehetett vallani, hollywoodi soundtracket lehetett biztosítani még egy zötyögős Dunaszentgyörgy-Balatonvilágos autótútnak is, és persze nem kellett birtokolni sok száz lemezt, hogy dj-zhessen az ember. A válogatáskazetták bármilyen érzelmi állapotot, hangulatot tökéletesen tudtak közvetíteni és általában a hallgató is tudta a hangulatát befolyásolni – csak felvette a fület a vonaton és már agyban is más tájakra utazott.

Persze, a kazetták nem voltak túl jó minőségűek, de lényegesen olcsóbbak voltak a vinylnél és a cd-nél (és ha nem olcsó berendezéseken hallgattuk – ami különben logikusan következett a hordozók olcsóságából –, akkor még képesek is voltak minőségi megszólalásra). Úgy tíz évig népszerűbbek voltak minden más zenei hanghordozónál – könnyen lehet, hogy majd a streamingnek sem lesz több jó éve.

Arról nem is beszélve, hogy olcsó és egyszerű sokszorosíthatósága az underground zenét is előrelendítette, hiszen kiadók nélkül sokkal többen tudtak kazettát gyártatni (netán házilag másolni), mint vinylt. A hip-hop fejlődésében különösen fontos volt ez, hiszen előbb kerültek utcára a tehetséges újítók hangjai, kerestek egy kis pénzt is és jó eséllyel fel is fedezték őket. A house és techno terjedésében is nagy szerepük volt a kazin másolt dj-szetteknek.

Persze akadt számos, ma már megmosolyogtató momentum is a kazetták történetében. A nyolcvanas évek elején például árultak olyan műsoros kiadványokat, amiknek az egyik felét üresen hagyták, hogy oda bármit felvehessen a hallgató („Egyik oldalon, amit szeretsz, a másik oldalon bármi, amit szeretnél”). A U2 például már akkor képviselte az ingyenes zenetukmálási marketingstratégiát (lásd a 2014-es iTunes-balhéjukat), a War című 1983-as kazettájuk ingyen járt bizonyos walkmanek mellé. A nagykiadóhoz szerződött Bow Wow Wow egyenesen kalózkodásra bízott a világ első kazetta-kislemezén, a *C30 C60 C90 Go-n* 1980-ban, míg a Dead Kennedys a lemeztasakokra préselt intő szlogeneken gúnyolódott: *home taping is killing record industry profits!*

Ez persze igaz is volt, hiszen a kazettákban rengeteg pénz volt, még úgy is, hogy szignifikáns volt a kalózpiac – főleg a kilencvenes évek Kelet-Európájában és Ázsiában, amely térségekben (így kiemelten Magyarországon is) a kazetták nélkül jóval sivárabb lett volna a zenei élet. A kalózpiacot a bootleg-koncertfelvételek is éltették, ugyanakkor a zenei újságok mellé csomagolt kazetták még új zenei színteret is képesek voltak szülni – lásd a *C86* című NME-válogatás és a janglepop esetét.

CSÉVÉLD VISSZA!

A kazetták első visszatérése nagyjából egybeesett a Recorder magazin indulásával, így az ősökre emlékezve és a trendre reagálva mi is csomagoltunk saját kiadású, limitált 2011 őszi, második lapszámunkhoz, amelyen a hazai hálózobapop-színteret mutattuk be. Az első újra divatos kazetták 2009-2010-ben amúgy hasonlóan hálózobákban készült zenéket, álmodozós-nyáriás chillwave-et tartalmaztak, a hiphop-trend felfutása pedig számos kis kazettakiadó létrejöttét eredményezte. Ez pedig elvezetett a 2013-as első Cassette Store Day-hez, amiken azóta minden évben (idén október 14-én ünnepeljük kazettás Recorderbulival a Beat On The Bratben) már nem a helyi kis lemezboltok megmentése a cél, hanem a világban egyre nagyobb számban működő kazettakiadók bemutatása, éltetése. Magyar-

országon is egyre több újonnan kiadó foglalkozik kazettamegjelenésekkel (Farbwechsel, Normafa, Concorde Nation, Tapes Sublimating, Go Away stb.), és ahogyan a világban mindenütt, úgy itthon is érezhető, hogy megmozdult valami a kazetták körül. Hogy ez a trend hova fut ki, az persze még nagy kérdés – nyilvánvalóan a cd is visszatér majd egyszer hosszabb-rövidebb időre – de az biztos, hogy érdemes leporolni a régi tokokat és elővenni a kazékat, mert például pont az örök életűnek ígért, tíz év után azonban el sem induló írható cd-kkel szemben még a harmincéves szalagok is ugyanúgy szólnak, mint annak idején. Ugyanolyan jól vagy rosszul, de nagyon szerethetően.

MICHAEL
JACKSON
SCREAM
című albuma
szeptember 29-től
CD-n és digitálisan,
október 27-től
sötétben világító LP-n.

Rajta a
"Blood On The Dance Floor X Dangerous"
Mash-up!

SONY MUSIC

TDK, SONY, MAXELL, BASF ÉS A TÖBBIÉK.

KAZETTAEVOLÚCIÓ.

A KAZETTAFORMÁTUMNAK A KÉTEZRES ÉVEKBELI HANYATLÁS IDŐSZAKÁBAN IS MEGMARADTAK A RAJONGÓI, MA PEDIG MÁR MÉREGDRÁGÁN CSERÉLNEK GAZDÁT A LEGJOBB ÉS LEGSZEBB BONTATLAN PÉLDÁNYOK. ÍME A MÁSOLHATÓ KAZETTÁK FEJLŐDÉSE AZ ÁLTALUNK JELLEMZŐNEK, KIEMELKEDŐNEK TARTOTT TÍPUSOKKAL – NAGYJÁBÓL IDŐRENDENBEN.

Philips, BASF C, TDK D-C / A legelső, 1963-as Philips és korai társai.

AGFA C, BASF C, Polimer LH-Hifi / Hetvenes évekbeli színes kazetták, közte a magyar Polimer márka.

Maxell XLII, Sony UCX, TDK SA-X / Csúcs típusok a nyolcvanas évek elejéről, közepéről.

Sony HF-S, TDK SA-X, BASF Chrome Maxima II / Kazettapornó: a legszebbek.

Maxell UDII, BASF Chrome Super II, Maxell UDII-S / Kazettapornó folytatódik: ezek is gyönyörű példányok.

TDK MA-XG, Sony Metal Master, Maxell Metal Vertex / Metal-kazetták, de nem úgy: a hifi csúcsai a műfajban.

That's MR-X 46 PRO, BASF Reference Maxima TPII, Denon HD7S / Játék a kazettatesttel, variációk formára.

TEAC Sound G, Sony Walkman, TDK CDing 2 / Játék a mintákkal: reel-to-reel-imitálás, festés, színes átlátszók.

DECKEK, GETTÓBLASTEREK, WALKMANEK ÉS A TÖBBIEK.

MAGNETOFONEVOLÚCIÓ.

NA JÓ, DE MILYEN ESZKÖZÖKÖN HALLGATTAK AZ EMBEREK KAZETTÁT A MÚLT ÉVEZREDBEN? A LEJÁTSZÓK FEJLŐDÉSE UGYANOLYAN JELENTŐS VOLT A FORMÁTUM SIKERÉBEN, MINT MAGUKÉ A HORDÓZÓKÉ. EZEK A MAGNÓK MA MÁR BŐVEN IKONIKUSAK ÉS A GYŰJTŐK SZINTE ÖLIK EGYMÁST A RITKA, SZÉP PÉLDÁNYAIKÉRT. MUTATJUK AZ EGYES FAJTÁKAT NÉHÁNY KLASSZIKUS PÉLDA SEGÍTSÉGÉVEL.

PHILIPS EL-3302

A felültöltős ősmagnó, hordozható felvevő és lejátszó 1962-ből

PHILIPS N2207

Az egyik ős-diktafon, azaz RECORDER, beszéd rögzítésére fejlesztették 1976-ban

SONY WALKMAN TPS-L2

Az eredeti walkman 1979-ből, az első hordozható fejhallgatós kazettajátszó

PANASONIC/NATIONAL RX-5080

Egy nagyon megbízható hordozható magnó a nyolcvanas évek elejéről

SHARP GF-1000

A gettóblasterek királynője, ezzel bármilyen utcasarkon uralkodik tulajdonosa

JVC RC-M90

A boomboxok, gúnysabban gettóblasterek egyik kultikus típusa, megannyi hiphoplemez borítóján szerepelt, a gyűjtők egyik Szent Grálja

AIWA AD F 660

A hi-fi-toronyba építhető deckek „pultos” típusa

TECHNICS RS-TR333

A kétkazettás deckek egyik népszerű példánya

LUXMAN K-03

Az egyik csúcsdeck

SONY CMT-VP1

Mini hi-fi-torony, a kompakt eszköz nem csak kazettajátásra

SONY WM-EX500

Ez pedig egy kései, keskenyre dizájnolt walkman, az mp3-lejátszók megjelenése idejéből, 1999-ből

PIONEER KP 2500A

Klasszik autós magnó, nehogy pont út közben ne lehessen zenét hallgatni

ELBOW A BRAINMONKTÓL

Ez pedig a jövő: fejlesztés alatt álló, mini kazettalejátszó, a tökéletes példa arra, hogy a formátum visszatért és folyik adaptálódása a kor követelményeihez

OPUS
JAZZ CLUB

2017. SZEPTEMBER 29. PÉNTEK 21.00

SZÁRNYALÓ SZÓLÓK
A GITÁROS ZENESZERZŐTŐL
Gyémánt Bálint:
True Listener
BMC lemezbemutató

2017. OKTÓBER 3. KEDD 21.00

DANIEL ERDMANN
SZÉDÍTŐ TRIÓJA
GoetheJazz | Das Kapital
(D/DK/F)

2017. OKTÓBER 6. PÉNTEK 21.00

ÁLOM-KALEIDOSZKÓP KÉT
ÉNEKANGRA ÉS CSELLÓRA
Tara Fuki (CZ)

2017. OKTÓBER 10. KEDD 21.00

A HEGEDŰ LENGYEL
FENEGYEREKE
CAFe Budapest | Adam
Baldych & Helge Lien Trio
with **Tore Brunborg (PL/N)**

1093 Budapest, Mátyás u. 8. | +361 216 7894
info@bmc.hu | www.bmc.hu

A **BMC** támogatója az EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

CZIPÓ TIBOR ÜZEME.

AZ UTOLSÓ HAZAI KAZETTAMANUFAKTÚRA.

A KAZETTAFORMÁTUM HÁTTÉRBE SZORULÁSA, MAJD ELTŰNÉSE NEM CSAK A ZENEHALLGATÓK ÉS A ZENÉSZEK, HANEM AZ EGYÉB IPARÁGI SZEREPLŐK, ELSŐSORBAN A GYÁRTÓK SZÁMÁRA IS NAGYVÁLTOZÁST HOZOTT. A FOLYAMAT ITTHON IS JÓL KÖVETTE A NEMZETKÖZI TRENDET, HISZEN A KÉTEZRES ÉVEK ELEJÉN MÉG MAGYARORSZÁGON IS MEGHATÁROZÓNAK SZÁMÍTOTTAK A MŰSOROS KAZETTÁK, AMELYEK AZTÁN NÉHÁNY ÉVRE RÁ, A NULLANULLÁS ÉVTIZED KÖZEPÉN KOPTAK KI A POLCOKRÓL. BUDAÖRSÖN AZONBAN MÉG VAN EGY ÜZEM, Ahol FOLYAMATOSAN KÉSZÜLNEK A MAGNÓKAZIK.

CSADA GERGELY. FOTÓ LÉKÓ TAMÁS.

A megadott címnél, a kerítés előtt állva egy percig el is bizonytalanodhat az ember, hogy vajon tényleg jó helyen jár-e, hiszen ez a kisvárosi családi ház elsőre semmilyen jelét nem mutatja annak, hogy itt működik az utolsó magyar kazettamanufaktúra. A biztonság kedvéért megejtett telefonhívás után azonban megnyugodhatunk: a garázsban megtaláljuk a házigazdát és üzemét is. Czipó Tibor a magyar rock rajongói számára elsősorban a Mini alapítójaként, illetve a még mindig aktív Tolcsvay Trió basszusgitárosaként lehet ismert. Ezen túl azonban ő a kazettakészítés nagy öregje is, mivel gyártóként, sokszorosítóként lényegében végigkíserte a formátum hazai történetét. Éppen a kazettapiac magyarországi nagy felfutásakor, a nyolcvanas évek közepén kezdte az ipart, akkor még néhány kétkazettás deckkel másolta a szalagokat, és apró üzemével azóta is fontos szereplője a hazai hanghordozóiparnak.

Ugyan nincsen hatalmas gyártósor az üzemben (ami nyilvánvaló, hiszen az igényeket még így is bőven ki tudják elégíteni), de a kis manufaktúra a legmodernebb technológiát vonultatja fel. A több darabos gépparkból elsőként a két hatalmas, amerikai-olasz gyártmányú, de egyébként Svájcban származó, úgynevezett töltőgép tűnik fel, ám ez csak a gyártás utolsó fázisában kap szerepet. A kazettakészítés utolsó fázisáért felelős. Előtte látjuk még a másológépet is dolgozni – ami a digitális kor gyermekeinek valószínűleg megmosolyogtató,

de valójában nagyon is gyors –, fél óra alatt negyven darab 80 perces kazettára való másolatot tud elkészíteni. Ezen az akár ötezer méter hosszú szalagot is kezelni képes masinán kapja meg a kazettatokba kerülő szalag azt a vágóhangot, amelyet észlelve majd a töltőgép magától szépen elnyisszantja a megfelelő helyen a végeredményt. Aztán címkék kerülnek a kazettákra és már kész is vannak.

Az a laikusok számára is nyilvánvaló, hogy a napjaink – egyébként a kazetta nemzetközi visszatéréseivel párhuzamosan itthon is növekvő – igényeihez mérten is elég komoly szerkezetek dolgoznak a műhelyben. Czipó Tibor meg is osztja velünk a történetet, miszerint ezt a nagyobb beruházást éppen a kazettaipar hazai bedőlése előtt eszközölte, ám ezt követően az egyik komoly megrendelője azonnal ki is esett a sorból, nehéz helyzetbe hozva így a manufaktúrát. A ma is működő géppark munkába állása előtt amúgy százhusz darab BRG gyártmányú kazettás deck volt egybekötve, amelyek szinkronizált üzemmódban készítették az egyes példányokat. A mélypontot jelentő időszakban, a 2005-06 utáni néhány évben aztán előfordult, hogy alig gyártottak kazettát az egyébként cd- és dvd-sokszorosítóval (digitalizálással és más kapcsolódó tevékenységekkel) is foglalkozó kis üzemben. Czipó – és a kazetták szerelmeseinek – szerencséjére azonban a 2010-es évek első felében fordultak a trendek és az érdektelenséget folyamatosan növekvő kereslet váltotta. Egyre többen jönnek

hozzá a fiatal, underground, alternatív zenekarok, előadók közül (sokan mások mellett a Szabó Benedek és a Galaxisok, a Gustave Tiger, a Hippikiller vagy Sallai Laci zenekarai is jelentettek meg kazettákat az elmúlt években), de leghűségesebb megrendelője az Ossian: Paksi Endréné az elmúlt tíz évben is folyamatosan jöttek ki kazettákkal.

Ez a megnövekedett igény persze relatív, egy-egy előadó esetében párszáz nagyságrendet jelent, a maximum manapság nem nagyon éri el a félezret sem. Nem úgy a csúcsidekban, az ezredforduló idején, amikor évente akár kétszáz ezer kazetta is kikerült az üzemből. Ezek jelentős része műsoros kazi volt, egy-egy előadó akár 4-5000 példányt is rendelt. Így aztán, kazettareneszánsz ide vagy oda, a vállalkozás fő bevételi forrása még mindig a cd- és dvd-készítés és -eladás, és a helyzet Czipó Tibor szerint a jövőben sem fog alapvetően megváltozni.

Ettől függetlenül persze örömmel gyártanak le kazikat bárkinek, bármilyen mennyiségben. Ahogyan azt Czipó munkatársa (aki egyébként egykor a legnagyobb hazai gyártónál, a Polimernél dolgozott) kuriózumként meg is említi: már arra is volt itt példa, hogy valaki Valentin-napi ajándéknak készített kazettát, mindössze egy példányban. Az kétségtelen, hogy ez esetben érvényesült a kazettahívók számára legfontosabb szempont: egyedi és maradó tárgy született.

QUEENS OF THE STONE AGE
VILLAINS

WATADOR

MAGYAR KÍSÉRLETI ZENÉSZEK A SHAPE HÁLÓZATRÓL.

FORMÁT AD.

A SHAPE EGY INNOVATÍV ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI PLATFORM, AMELY LEGINKÁBB KÍSÉRLETI ZENEI PROJEKTEKET TÁMOGAT. MI EZ PONTOSAN? HOGYAN KAPCSOLÓDhatnak EBBE MAGYAR ELŐADÓK? A HÁROM ÉVE FUTÓ PROGRAMBA BEKERÜLT HAZAI PRODUCEREK, ELŐADÓK ADNAK ÚT-MUTATÓT.

Az Európai Unió (azon belül a Kreatív Kultúra alprogram) által támogatott platform tizenhat fesztivál és művészeti központ közös ügye, magyar részről a most október 1-8. között már sokadszorra megrendezett kísérleti zenei fesztivál, az UH Fest vesz részt a döntéshozásban. Lényegében annyi történik, hogy 2015 óta mind a tizenhat résztvevő fesztivál ajánl három-három előadót – az UH többnyire magyarokat (bár nincs nemzeti megkötés) és ezek az előadók aztán egy évig kiemelt figyelemben részesülnek, a többi fesztivál is gyakran meghívja őket, foglalkozik velük a nemzetközi sajtó. A SHAPE-nek köszönhetően futott be Lorenzo Senni absztrakt trance-ével, de a hazai előadóknak is jót tett a platform, mint az alábbi válaszokból is kiderül. A lenti megszólalókon túl kiválasztott volt még a SILF, a Buster Keaton (UK) és az Entrópia Architektúra, de a program 2022-ig biztosan folytatódni fog minden évben, úgyhogy még több hazai előadóra vetődhet majd erősebb nemzetközi reflektorfény.

1. Mitől jó a SHAPE?

2. Mit adott neked/nektek, milyen haszna volt számodra/számotokra?

3. Milyen jelenlegi terveid/terveitek vannak? Mik várhatók mostanában (kiadvány, fellépés)?

Fotó: Bartha Máté

LÁZÁR GÁBOR

(2015-ben került a SHAPE programba)

1. Az én esetemben úgy alakult, hogy majdnem egyszerre történt egy fontosabb lemezkiadás és a Shape program, amik jól kiegészítették egymást. Abban az évben, ha jól emlékszem, öt olyan külföldi fellépésem volt, ami közvetlenül a Shape Networkhoz tartozó fesztiválok programjain belül történt, ez nagyjából a harmada volt az egész év 16 fellépésének. Szerintem a Shape által adott lehetőségek akkor kamatoznak a legjobban, amikor az illető már rendelkezik valamennyi nemzetközi referenciával, mivel a hazai támogatáson túl a külföldi szervezőket is meg kell hatni. A napokban láttam, hogy a Shape megkapta a támogatást a következő pár évre is, ez egy hatalmas ugródeszkát jelent a hazai zenészek számára, az UH Fesztiválnál stabilabb es elhatározottabb szerveződést nem tudok említeni. Semmi ok a nyavajgásra.

3. 2018-ra egy albummal és egy EP-vel készülök, ezekre fog épülni az új live set, amihez a már korábban használt fénytechnikát viszem tovább. Szeptember 24-én Gdanskban játszom, október 18-án pedig a Berghainban.

12Z (2015-ben került a SHAPE programba)

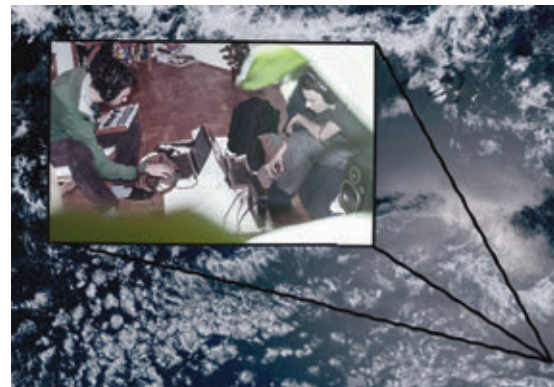
1. A Shape attól jó, hogy egyáltalán van! Nyilvánosságot ad, és egy új szálon bekapcsol a nemzetközi zenei vérkeringésbe. Ez már önmagában egy jó lehetőség. Attól különleges, hogy nyitott a kevésbé mainstream, öntörvényűbb előadókra.

2. Közvetett módon sokkal több felkérést kaptunk Budapesten, ami inspirációt, alkotókedvet keltezt. Létrehoztunk egy színdarabot Porteleki Áronnal, Juhász Adéllal és Vavra Julcsival, készítettünk vetítéseket a koncertjeinkhez, videóklipet és remixet a Dalmata Dani-elnek, filmzenét többek közt Andrasev Nadja animációjához, legutóbb pedig a Middlemist Red egyik számát boncolgattuk egy önironikus átdolgozássá. Drezdában az ICAS fesztiválon találkoztunk Lorenzo Sennivel, megismertük Stanislav Abrahamot, Ljubljánában a MoTA kiállítóterében játszottunk, és elvittek egy nagy földalatti bunkerba egy fura buliba, tavalypedig egy nagyobb katowicei fesztiválra kaptunk meghívást, ahol szuper koncerteket láttunk, és még a miénken is beindultak emberek, hiába igyekeztünk táncolhatatlan zenét csinálni.

3. Az utóbbi hónapokban pihentettük a 12z-t, olyan dolgokkal foglalkoztunk, amik jobban

előtérbe kerültek, Bálint (Szabó Bálint – a szerk.) Gosheven néven debütált az Opal Tapes kiadónál, miközben nagyon izgalmas koncerteket szervez a Trafóba, Holly Herndont is elhozza végre. Marci a Magyar Akác színdarabban látható, és a 2B Galériában indult *Escape From Noise* kiállítás-workshopra készít egy rijke-csövet. Áron (Porteleki Áron – a szerk.) több színdarabban is dolgozik, Vass Imrével, Mészáros Mátéval, külföldön turnézik jelenleg Szelevényi Ákossal, de könnyen el lehet kapni itthon az Újbuda Jazz Fesztiválon vagy az A38-on a Gnúval. Bálint október 2-i UH Fest-fellépése után először 13-án játszottunk egy Küss Mich-esten Alpár és Die Wilde Jagd előtt duóban, 28-án pedig lesz egy lemezfelvétellel egybekötött koncert Áronnal az új Lumenben. A nyár folyamán részt vettünk egy artist-in-residency programban külföldön, aminek a lenyomata hanganyag formájában még idén megjelenik saját kiadásban.

Fotó: Rácz Rebeka

Fotó: Torngos Ákos

LANUK

(2016-ban került a SHAPE programba)

1. Jó lehetőség arra, hogy szélesebb körben ismertté váljon az adott előadó zenéje, mivel a Shape médiapartnerein keresztül ez jóval egyszerűbb és gyorsabb folyamat. Fontos szerintem, hogy aktív legyen az adott évben a beválogatott zenei projekt. Érdeemes lemezeket készíteni, friss felvételekben gondolkodni. Ha nem csinál semmit az ember, akkor nincs miről írni, ha nincs megjelenés, akkor nem igazán él a dolog. Illetve jó kapcsolatteremtő lehetőségei is lehetnek. Vannak előadások, workshopok, új dolgokkal találkozhat az ember, ami inspiráló lehet. Szülehetnek közös projektek, barátságok is akár.

2. Számomra meglepetés volt, hogy bekerültem. Vannak nálam sokkal aktívabb alkotók, komoly tervekkel. Én meg tulajdonképpen hálszobazenész vagyok. Szóval örültem, hogy az UH Fest csapata bizalmat szavazott nekem. A Shape projektes fesztiválok közül játszottam az egyikben. Készítettem háromórányi anyagot a londoni Resonance fm rádióknak, szerepeltem két válogatásalbumon, az egyik a The Wire magazin melléklete volt, a másik a finn Terranean Recordings megjelenése. Illetve megjelent egy minialbumom is a Brain Fatigue kiadónál, aminek a premierjét szintén a Shape szervezte. Az egészben nekem talán az volt a leghasznosabb, hogy a Shape-ben eltöltött egy év alatt vált számomra egyértelművé, hogy a saját utamat kell járnom zeneileg is, például nem kell eladhatóbb irányba puhítani a zenémet, ha éppen arra lenne igény.

3. Szeretnék a jövőben zenélni, felvételeket készíteni általam kedvelt zenészekkel. Ezeket a felvételeket szeretnék a háttérben maradni, kiegészítő szerepet betölteni. Illetve szervezés alatt van egy általam csak zenei szeánsznak nevezett esemény, ahol három-négy meghívott fellépővel egy különleges vidéki helyszínen játszunk. Igazából ilyen baráti összejövetel lenne ez, ami távol van a nyüzsgéstől. Még ebben az évben megjelenik egy lemezem a prágai Baba Vanga kiadónál. Illetve lesz még idén egy kísérleti rövidfilm is, aminek én fogom a hanganyagát készíteni. Legközelebb szeptember 27-én játszom a Müsziben, a Triste Ensemble társaságában.

UNKNOWN CHILD

(2017-ben került a SHAPE programba)

1. A Shape nemcsak azért jó, mert benne van, hogy akár nemzetközi fellépéseid is lehetnek, hanem mert foglalkoznak a zenéddel, interjút csinálnak veled, belekerülsz egy körforgásba. Az én zeném például elég sok olyan emberhez jutott el így, akik nyitottak a kísérletezőbb dolgok iránt, de sose hallottak volna az Unknown Childról.

3. Most jött ki a harmadik lemezem, az *ID Check At Night*. Ezzel eddig egyébként csak a Shape foglalkozott és csinált velem interjút az Artist of the Week keretén belül. Április óta kicsit szüneteltetem az élő koncertezést, előtte másfél éven keresztül elég gyakran léptem fel Unknown Childként. Legközelebb november elején fogok a Gólyában. Azt nem tudom, hogy azután mi lesz. Tervben van egy pozsonyi koncert a Shape keretén belül.

Fotó: Berta Márton

ÚJ BÁLA

(2017-ben került a SHAPE programba)

1. A Shape legnagyobb erőssége szerintem, hogy a médiapartnerein keresztül nagyobb nyilvánosságot tud adni egy-egy tartalomnak, így könnyebben eljut a zene a közönségéhez. A Shape-nek köszönhetően volt szerencsém játszani Rio De Janeiróban, Toulouse-ban, Bukarestben, ezért már önmagában megérte.

3. A napokban kiadok egy új kazettát, aztán az ősz folyamán lesz egy-két trackem válogatáskazettákon, valamint egy split vinyl a Dalmata Danielnél. Novemberben pedig lesz egy rövidebb turné is. Másik projektem, a Céh már nem működik.

Fotó: Sani

COVERDALE

OKTÓBER 1.
TRAFÓ

ELLEN ARKBRO

ARKSTATT
MONIKA WERKSTAT

IGUDFUN GUT,

BARBARA

MORGENSTERN,

SOMAE

DANIELLE
DE PICCIONI TOI

OKTÓBER 7.
TRAFÓ

ANDREA BELLI

KARALIS

COVERDALE

OKKYUNG LEE

SAIKA

UH.HU

trafó

FRONT

QUEENS OF THE STONE AGE.

LEHETNEK GAZEMBEREK A KIRÁLYNŐK?

HARMINC ÉVE ZENÉL JOSH HOMME, A LEGHÍRESEBB SIVATAGI RÓKA. HÚSZÉVES FŐ ZENEKARA, A QUEENS OF THE STONE AGE. PÁR HETES LEGFRISSEBB LEMEZÜK, A *Villains*. DE KIK IS ŐK, HONNAN JÖTTEK, HOL TARTANAK, ÉS MIÉRT FONTOSAK?

RESZEGI LÁSZLÓ.

DATÓLYAPÁLMÁK TÖVÉBEN ÉRIK A STONER ROCK

Palm Desert, Kalifornia, 1987. Josh Homme és barátai megalapítják a Katzenjammer nevű zenekart. A német szó a másnaposságra utal. A nevet csak pár évig használják, jön a Sons Of Kyuss, ami már ismerősebbnek tűnhet. A Kyuss nevű kultikus stonerrock-zenekar ennyire névváltoztatáson ment át, mire elérkezett a kilencvenes évekig. De aztán mégsem létezett olyan sokáig, mint szeretnék volna: 1996-ban feloszlott a nagyhatású formáció. Homme nem esett kétségbe, megalapította a Gamma Rayt, hogy folytassa a desert rock finomítgatását. Az ötlet remek volt, a névválasztás már kevésbé, ugyanis a hasonló néven már sokkal régebb óta zenélő német power metal zenekar egyből jelezte aggályait. Chris Goss, a Kyuss állandó producere korábban több alkalommal is azt mondta a zenekarzenekar tagjairól, hogy ők eléggé „queens of the stone age”. Van benne igazság.

Adott volt tehát egy remek név (még ha a Kő-korszak Királynői angolul kicsit hosszú – és jelent transzvesztitát is), ami alatt

1997-ben megjelent az első split EP: a-oldalára az utolsó Kyuss-felvételek kerültek, a b-re az első QOTSA-dalok. A zenekar élő debütálására pár héttel korábban, 1997. november 20-án került sor Seattle legendás OK Hotel nevű klubjában [1991 tavaszán a Nirvana itt adta elő élőben először a *Smells Like Teen Spirit*]. Az első színpadi brigád elég pedigrés volt: Matt Cameron dobos (ex-Soundgarden, Pearl Jam), Mike Johnson basszusgitáros (ex-Dinosaur Jr.) és John McBain gitáros (ex-Monster Magnet) csatlakoztak a frontemberhez.

Homme-t kezdte sürgetni az idő, hogy egy teljes albumot is letegyen az asztalra, hiszen a Kyuss már sehol nem volt, az új projekt pedig keveset mutatott még magából (az EP b-oldalára felkerült dalok is inkább Gamma Ray-demók voltak).

A cím nélküli debütáló nagylemez (stoner és hard rock keveréke) végül 1998 őszén jelent meg egy kifejezetten feltűnő lemezborítással, amelyen egy fekete női modell látható kigombolt fehér ingben, fehér alsóneműben egy gyöngyosrral a nyakában. A fotó érdekessége,

hogy azt Mark Gabor, magyar gyökerekkel rendelkező New York-i művész készítette és eredetileg az 1972-es könyvében (*Pin Up: A Modest History*) jelent meg, amely azóta is a pin up-modellek bibliájának számít.

VÁLIUM ÉS VICODIN A FEELGOOD NYÁRI SLÁGER

A 2000-es második nagylemezre jelentősen átalakult a zenekar: a hosszabb időre állandó taggá váló, karakteres Nick Oliveri basszusgitáros (szintén ex-Kyuss) ezen az anyagon játszott először, valamint sikerült az, ami a debütáló korong idején nem: Mark Lanegan becsábítása a projektbe. Aki persze nem azért nem vett részt az előző anyag felvételein, mert nem szerette Homme munkáit (aki egy rövid ideig még a Screaming Trees gitárosaként is kiségitette Lanegan), csak egyszerűen pont nem ért rá. Ekkor azonban olyan jól sikerült a vendégszereplés, hogy a grunge-keresztapa Lanegan éveken át állandó tag maradt. Az eklektikusabb, vibrálóbb *Rated R* (a vinylkiadásán *Rated X*) pedig meghozta a sikert a zenekar számára. Mindezt úgy, hogy sem az album témáit (elképesztően sok utalás

a drogokra és az alkoholra), sem a hangzását nem a visszafogottság jellemzi. A producer ismét Chris Goss volt, Homme támogatásával. Kettejüknek egyébként álneve is van: a Fififf Teeners vagy The 5:15ers. Erről kinek nem jut eszébe a The Glimmer Twins (Mick Jagger és Keith Richards produceri titkos neve)? A lemez népszerűsége meghozta annak a lehetőségét is, hogy nagyobb nevek hívják el őket turnézni, így a QOTSA olyan zenekarok előtt edzette magát 2000-2001 során arénarockban, mint a Hole, a Smashing Pumpkins vagy a Foo Fighters. Ez utóbbi kifejezetten fontos lesz a történetben, ugyanis majdnem a Stone Age miatt ért véget Dave Grohl főzenekara.

SIVATAGI JAMMELÉSEK

A sorlemezek és a sikeres turnék között Homme arra is szakított időt, hogy kilépjen a frontemberi szerepkörből és random haverokkal zenéljen Joshua Tree leghíresebb stúdiójában, a Rancho De La Lunában. A kietlen sivatag inspiráló környezete 1997 óta szolgál otthonul a *The Desert Sessions* nevű projektnek/lemez-sorozatnak, amely 2003-ig volt nagyon aktív (tíz EP-nyi anyag jelent meg hét év alatt), ám hivatalosan soha nem ért véget. Az évek alatt számtalan zenész fordult meg a stúdióban Homme mellett, a nem túl meglepő Kyuss- és QOTSA-közreműködések mellett a jóbarát Jeordie White-től (Marilyn Manson, ex-NIN) egészen olyan művészekig, mint PJ Harvey.

DALOK A SIKETHEZ

Dave Grohl – aki 1992 óta ápol baráti kapcsolatot Homme-mal – állítólag már azt sem érette, hogy a *Rated R* lemezre miért nem hívták meg dobolni. A 2001 őszen megkezdett harmadik albumra viszont már igen, sőt Grohl hivatalos zenekari taggá vált, ahogyan Lanegan is, ezáltal megszületett a zenekar legütösebb felállása. Grohl szerencsére maradt a stúdiózás után is, ami kifejezetten jó tett a turnénak és ami által a QOTSA a legnagyobb kortárs rockzenekarok közé emelkedett. Ez persze nem kis ellentétet okozott a Foo Fighters-tagok között. A Foo épp elköltött egymillió dollárt egy sehogyan sem szóló demóra, amit kukába is dobta. A feszültség akkor hágott a tetőpontra, amikor Taylor Hawkins dobos nyíltan megkérte társát, hogy döntse el, hogy mit szeretne. Grohl nem tudott választani, de végül mindent behúzott: a 2002 nyarán megjelent *Songs For The Deaf*

a QOTSA legerősebb, legnépszerűbb lemeze lett, egy eszeveszett, brutális rockroham. Csináltak mögé egy legendás turnét, az élmény pedig olyannyira feltöltötte Grohlt, hogy a szintén 2002-ben megjelent *One By One* című FF-lemez is hatalmas siker lett. Rezzgett a lé, hogy a harcosok nem élnek túl ezt a csatát, de Dave Grohl nem tud veszíteni. Csak érdekesség kedvéért: szintén ezidőtájt jelent meg a Nirvana első válogatáslemeze, amelyre felkerült a korábban kiadatlan *You Know You're Right* című dal, ami szintén nagyon népszerű lett, így Grohl saját magát váltotta a slágerlisták első helyein az említett Nirvana-dallal, a QOTSA *No One Knows* című kislemezslágerével és a Foo *All My Life* sikerdalával.

BÉNÍTÓ ALTATÓK

Grohl és Nick Oliveri távozása után 2004 nyarán kezdődtek meg a következő lemez felvételei, de ahogy az lenni szokott egy-egy nagy siker után, megnőtt a nyomás is. Homme azonban tökök sivatagi gyerekként nem rezelt be, hanem valami nagyon más anyagot akart készíteni. Ez sikerült is. Új tagok, új vendégszenészek (egy dal erejéig feltűnt Josh Freese is, aki a világ talán legtöbb sztárzenekarában dobolt már, nem is érdemes elkezdni felsorolni), új gondolatok: a sötétebb, gonoszabb, de kissé elnyújtottabb *Lullabies To Paralyze*-on 2005-ben rendesen zsidbasztottak.

A PÓRNÉP DURVÁN ILLETLEN

Ezek után már nem meglepő, hogy ismét megváltozott felállásban, ismét vendégszenészek kíséretében készült a következő sorlemez, az *Era Vulgaris*. A 2006-2007-ben felvett, majd az utóbbi évben megjelent lemez több változást is hozott: ez volt az első lemezük, ahol a cd- és a vinyl-kiadások ugyanazzal a borítóval jelentek meg, valamint szintén az első, ahol a vinyl nem 12"-es lemezre marták, hanem három darab 10"-es korongra. A lemez egyszerre vett kissé elektronikusabb irányt és kapott punkosabb lüktetést, a várt siker azonban talán most először elmaradt.

ÓRAMŰ PONTOSSÁGGAL

Homme 2009-től 2010-ig első alkalommal tette parkolópályára a zenekart, ugyanis Dave Grohllal valami egészen mást terveztek, mint új Stone Age- és Foo Fighters-lemezeket kiadni. Meggyőzték John Paul Jones basszusgitá-

rost (ex-Led Zeppelin), hogy alakítsanak egy zenekart. A Them Crooked Vultures 2009-ben mutatkozott be, cím nélküli, nagy sikert arató lemezük is abban az évben jelent meg. Miután mindenki kiszórakozta magát, az élet viszszaökökcent a régi kerékvágásba. Vagyis állt volna, ha nem jött volna egy kis orvosi műhiba. Homme egy rutinműtétnek számító térdoperációra feküdt be, de az altatásból felébredve közölték vele: egy időre elveszítették, nagy szerencse, hogy vissza tudták hozni. És ha ez nem lett volna elég, Josh négy hónapig nem is tudott felállni a beavatkozás után. Ez az időszak mély depresszióba húzta a dalszerzőt. Zenésztársai próbálták rávenni az írásra, hátha az segít, ő viszont közölte: ha dalokat akarnak írni vele, akkor le kell menniük abba a mélységbe, amiben ő van a depressziója miatt. A 2013 nyarán megjelent *...Like Clockwork* tökéletesen illusztrálja, hogy a pokoljárás bizony megtörtént. És a régi társai is segítettek: bár Trent Reznor végül nem vállalta a lemez produceri munkálatait (így is elég sötét anyag lett), de feltűnik néhány dal erejéig, ahogyan Dave Grohl és Nick Oliveri is visszatért egy kis közreműködésre. Mellettük Alex Turner (Arctic Monkeys) és Elton John is vendégeskednek, a lemezt népszerűsítő turné során pedig első magyarországi koncertjét is letudta a QOTSA a VOLT-on, majd a következő évben a Szigeten is felléptek.

AZ IGAZI GAZEMBEREK

A nemrég megjelent *Villains* LP felvezető kommunikációjának legfontosabb szereplője nem is a zenekar vagy Homme volt, hanem a kiválasztott producer, Mark Ronson. A már szinte celeb Ronson amúgy nagyon sikeres előadó is, tényleg A-kategóriás név a popszakmában: hozzá köthető 2014 legnagyobb slágere, az *Uptown Funk* is. Állítólag ez a dal kulcsszerepet játszott a *Villains* történetében: Homme gyerekei erre táncoltak otthon, a frontember pedig hangosan, jó minőségben hallva a dalt és annak részleteit, rájött, hogy az mennyire tökéletes és mennyire azt képviseli, amit ő is szeretne a következő lemezén: elektronikus hatások, táncolható ütemek, popstruktúrák stoner köntösben. Vagy stoner dalok popköntösben? Fogós feladvány, de az eredmény mindenképp impresszív: egy olyan Stone Age-lemez született, amelyre nem mondhatja senki, hogy önismétlő, de még azt sem, hogy unalmas. Arra még nem sikerült rájönni, hogy kik az igazi gazemberek, de a vendégszenészeket most először hanyagoló QOTSA-lemez mindenképp az életmű erősebbik felébe tartozik. Persze jogos lehet a kérdés: ki ne szeretne ilyen erős gyengébbik felet is akár? Homme együttese őrzi kulcspozícióját a 21. század legfontosabb és legnépszerűbb rockzenekaraik között. 📌

FRONT

/FOO FIGHTERS

ARÉNA ROCK MA.

ROCKSZTÁROK, HOL VAGYTOK?

A ROCKZENE HALÁLÁRÓL ÉRTEKEZNI PONT OLYAN UNALMAS, MINT AMILYEN SOKAK SZERINT MA-NAPSÁG MAGA A ROCKZENE. A MŰFAJ TÖRTÉNETÉT VÉGIGKÍSÉRTE A VÉSZHARANGKONGATÁS, ÁM AZ A 2010-ES ÉVEKBEN VALÓBAN MINDENNAPOSSÁ VÁLT. ÉS NEM OK NÉLKÜL: A JELENLEGI HELYZE-TET ELNÉZVE NEM IGAZÁN LÁTSZIK, HOGY HONNAN JÖHETNEK ELŐ ÉS KIK LEHETNEK AZOK, AKIK EGYSZER MAJD LEVÁLTJÁK A BEJÁRATOTT SZTÁROKAT ÉS ARÉNÁKAT LESZNEK KÉPESEK MEGTÖLTE-NI EZZEL A ZENÉVEL.

CSADA GERGELY.

A VILÁG VÁLTOZIK, A ZENE CSAK KÖVETI

Kezdjük az elején, de szögezzük le gyorsan, hogy „a rockzene halála” talán még a leghan-gosabban aggódók szerint sem jelenti azt, hogy mostanában ne lennének jó, érdekes, új rockzenekarok, csak éppen nincsenek szem előtt (értsd: milliós tömegek szeme előtt) és nehéz elképzelni, hogy egyszer oda tudnak majd kerülni. Pontosabban szólva a rockzene a kereskedelmi sikeresség és az ebből követ-kező relevancia tekintetében ebben az évtized-ben teljesen kiszorult a popzene legfelsőbb kö-reiből. Ott ma Beyoncé, Kendrick Lamar, Kanye West, Calvin Harris vagy épp Adele trónolnak. Van persze kivétel, de ha jobban megnézzük, ők is csak a szabályt erősítik.

Mindennek persze számtalan oka van, amelyek együttesen még fokozzák is egymás hatását. A rockzenét a kilencvenes években mennybe menesztő zenetévők eljelentéktelenedése, átalakulása, a még a Spotify-érában is fontos mainstream rádiók poposodása, az egykor Amerikában útmutatónak számító college radio-hálózat elszűrkülése vagy épp a popoptimizmus totális győzelme mind lehetséges tényezők (gondoljunk csak bele,

milyen furán hat ma, ha valaki lesajnálja Katy Perry vagy Calvin Harris munkásságát csak azért, mert tömegeket szórakoztatnak). Ja és nem elhanyagolható mértékben ott van az okok között a rockzene eszköztárának teljes kiüresedése is. Mikor volt utoljára számottevő, a mainstreamben is értelmezhető gitározenei trend? Pláne olyan, amelyikben előremutató, friss elemek jelentek meg? Ebben az évtized-ben biztosan nem.

És akkor a többi, inkább esztétikai, filozófiai kérdést épp csak érintsük. Vajon tényleg izgalmasabb, kulturálisan relevánsabb zenét készít ma Beyoncé vagy Kendrick Lamar, mint mondjuk a Cloud Nothings vagy a Japandroids? És ha nem, akkor miért előbbiek a headlinerek, utóbbiak pedig maximum középkategóriás fellépők ugyanazon a fesztiválon? Nem lehet, hogy csak arról van szó, hogy az egyébként is elaprózódó világunkban az egyre elapró-zódó zenei műfajok tengerében a kritikailag és kereskedelmileg egyszerre tarol előadók épphogy öntörvényűen építkeznek, míg a rockzene visszahúzódva fogadja el határai beszűkülését?

Dehogyan, vágnák rá sokan, és igazuk lenne, de közben az esztétikailag izgalmas, érdekes alternatív rockzenekarok közül mostanság egyetlen stadionokat megtöltő, nagy fesztivá-lok headlinereként bevethető előadó sem emel-kedett ki. Egy sem. De még mindent elsőprő, vagy akár csak rövidéletű trendeket generáló hullámról sem igen beszélhetünk.

A WHITE STRIPESTŐL CALVIN HARRISIG

Ez a változás – bizonyos szempontból hanyat-lás – tökéletesen lekövethető a legnagyobb fesztiválok line-upjainak végigböngészésekor. Nézzük, mit mutatnak az elmúlt tizenöt év tekintetében. A kétezres évek közepén a gigafesztiválok legnagyobbján, Glastonburyben jellemzően a Radiohead, a White Stripes, a Killers, az Arctic Monkeys, a Coldplay, a Kasabian, a Supergrass vagy a Muse adta a headlinerek derékhadát. Az elmúlt években főfellépő-pozícióban Adele, Pharrell, Florence & The Machine (ez mondjuk elmaradt), Kanye West, Katy Perry, Ed Sheeran és, a Run The Jewels tűnt fel. Kik között is? A Muse, a Coldplay, a Radiohead, a Kasabian között. Főképp tehát sokadszorra visszatérők, régóta pályán lévők ismételnék évek óta, hogy

a Motörhead, a ZZ Top és a Who által képviselt korosztályokat már ne is nagyon említsük. Persze itt sem a minőséggel van a gond, hanem a tendenciával. A bő tíz éve frissnek, aktuálisnak számító rockzenekarok megőrizték akkori pozícióikat, ami önmagában természetes dolog, a popzene öt-hat évtizede alatt mindig voltak, akik őskövületként megmaradtak a reflektorfényben, ám most nincsenek olyanok, akik feltörekvőként kiszorítanánk a többieket. Másrészt meg akik a tíz évvel ezelőtti állapothoz képest új nevek, azok rendre hiphop-, pop-, esetleg edm-sztárok. A helyzet nagyjából hasonló a többi óriásfesztiválon (Coachella, Roskilde, T In The Park stb.), a cél a lehetőségekhez mérten minél több aktuális gigaszínt és rockmammutot bookolni, melléjük pedig becserkészni sok, még valamennyire relevánsnak számító fiatalabb rockzenekart.

SIKER, PÉNZ, CSILLOGÁS... RELEVANCIA?

Az évtizedek alatt hatalmasra nőtt rockzenekarok köszönik, nagyon jól vannak. Ám ötőlük már aligha lesz újra naprakész a műfaj. A legnagyobb bevételeket generáló turnékat a rockzene gigászai bonyolítják, a **Rolling Stones**, a **Guns N' Roses**, **Roger Waters**, az **AC/DC** vagy épp **Bruce Springsteen** közelmúltbeli koncertsorozatai mind ott vannak a legsikeresebbek között. A hasonlóan évtizedek óta pályán lévő **Red Hot Chili Peppers**, a **U2**, a **Metallica** és az **Iron Maiden** szintén gond nélkül tölt meg világszerte stadionokat. Ezek az előadók azonban már jórészt a nosztalgiára alapoznak, de ha nem, akkor is leginkább csak saját valóságukban léteznek, a műfaj fejlődéséhez elengedhetetlen meglepetés erejét már nem hordozzák.

A leginkább középgenerációnak nevezhető, kilencvenes években befutott sztárok ugyan a fentiekéhez hasonló bevételi mutatókkal nem rendelkeznek, de a **Green Day**, a **Pearl Jam**, a **Blink-182**, a **Marilyn Manson** vagy a **Nine Inch Nails** azért még szintén biztosan hozzák az előre sold-out arénabulikat. Ebből a generá-

cióból került ki és vált surranópályán – leginkább monumentális koncertjei miatt – napjaink talán legnagyobb rockzenekarává a szeptemberben friss, erős lemezzel (*Concrete And Gold*) jelentkező **Foo Fighters**. Persze a **Queens Of The Stone Age**-hez hasonlóan ők sem véletlenül alkalmaztak mainstream popproducert (Josh Homme-ék Mark Ronsont, a Foos az Adele-lal dolgozó Greg Kurstint). Esetükben érdemes kiemelni az internet népe által imádott Dave Grohl-t és az ő vintage, már-már kihalófélben lévő rocker attitűdjét is, amivel rendre térképen tartja együttesét. És akkor itt zárójelben fel lehet tenni azt a kérdést is, hogy a feltörekvő fiatal bandáknak van-e olyan érdekes frontembere, mint az egykori Nirvana-dobosból lett agyonüthetetlen jófej-sztár? Azt viszont talán még a legelvakultabb rajongóik sem mondanák, hogy ezek a zenekarok fogják kikövezni az utat a rock következő nagy eljövételének. Még az egyébként leginkább aktuálisnak, folyamatosan izgalmasnak tartott **Radiohead** is ide lehetne sorolni, csak hogy ők meg éppen azon ügyködnek már bő tizenöt éve, hogy teljesen maguk mögött hagyják a rockzenei kereteket.

SZABÁLYT ERŐSÍTŐ KIVÉTELEK

Akár hogy is, az utolsó nagy generáció, amelynek képviselői a kétezres évek elején, közepén tűntek fel, még úgy-ahogy tartják magukat a jól bevált keretek között. Ebben a mezőnyben az igazi külön – és szintén friss lemez – **Arcade Fire** építette fel magát a meghatározottabban (ők most vannak abban a fázisban, hogy megpróbálják tömegnövelni táborukat), a **Coldplay** pedig úgy próbál tovább erősödni, hogy felugrott Max Martin gigásiker popproducer trendvontára. Mostani címlaposunk, a **Queens Of The Stone Age** vagy a hamarosan szintén LP-vel visszatérő **Killers** idei megjelenései még eseményszám-ba mennek, viszont a **Franz Ferdinand**, az **Interpol** vagy épp a tíz éve még simán minden fesztiválon headliner **Kaiser Chiefs** nem tudták beváltani a nagy ígéretet és visszaszorultak az indie-rock terepére. Ahogy annak a hullámnak

/ ARCTIC MONKEYS

leáldozott, úgy ők is szép lassan jelentőségüket veszítették. A többi mai nagyság, a **Kings Of Leon**, a **Muse** vagy a sok meló után a közelükbe nőtt **Kasabian** pedig mintha szépen lassan megkövesednének. Ebből a körből, vagy a némileg fiatalabb generációból már tényleg csak egy-két zenekart lehet felhozni, akikben még látszik némi lendület ahhoz, hogy valami váratlannal rukkoljanak elő és ezzel együtt még több emberhez jussanak el. Ilyen talán a **Foals** vagy a még erősebben rockos megszólalás felé iparkodó **Arctic Monkeys**, de a műfajt ők sem terelik már új pályára.

A náluk is fiatalabbak közül pláne nem nagyon van olyan zenekar, amely meglepte volna, vagy érezhetően meg tudná lépni az arénatöltő státuszhoz szükséges utolsó lépéseket. Vagy ha meg is töltik az arénákat, a zenéjük aligha arénarock. A **Biffy Clyro** még legalább odacsap, de a **Bastille**, az **Imagine Dragons** vagy a **Mumford & Sons** nevével nem az ugrik be elsősre, hogy egy évtized múlva majd ők tartják büszkén magasba a rock fátylóját. Jelentőségben, kulturális relevancia tekintetében sehol sincs ez a névsor a tíz-tizenöt évvel ezelőttiekhez képest. Persze azt még egyszer hangsúlyozni kell, hogy ez nem értékítélet, pusztán arról van szó, hogy az aktuális gigaszíntárok között, a mainstreamben, a trenddiktáló playlisteken nem találhatóak rendes rockzenekarok. Viszont a kis- és középkategóriás helyszínek, a klubok tele vannak a rock különböző válfajaival, csak éppen az nem látszik, hogy valaha is sikerülne kitörniük onnan.

Ugyan pillanatnyilag úgy tűnik, hogy a világnak tényleg semmi szüksége még egy újabb nagy rockrevivalre, de soha nem lehet azt mondani, hogy soha – a körforgás a popzenében is örök. A zeneipar alapvetően a körülöttünk lévő világ változásaira reagál, könnyen lehet, hogy a felgyülemelő düh levezetésére hamarosan a rockzene lesz a jó eszköz a legfiatalabbak kezében. Ám ahhoz tényleg csőlátású rockistának kell lenni, hogy valaki azt mondja: a 2010-es évek legadekvátabb kísérőzenéjét a gitár-dob-basszus felállítású rockzenekarok szállítják. ❌

/ KILLERS

MAGYAR POPZENÉSZEK AZ ÉNEKÓRÁRÓL.

MEGRAKJÁK A TÜZET.

ISKOLAKEZDÉS. BRRR. TÖBBNYIRE AZOK IS GYŰLÖLIK A SZEPTEMBERI STARTOT, AKIK EGYÉBKÉNT SZERETNEK SULIBA JÁRNI. NEKIK SEGÍTÜNK MOST BELELENDÜLNI AZ ÚJ TANÉVBE: EGY CSOKOR MAGYAR ÉNEKES ÉS ZENÉSZ MESÉL ÉNEK-ZENEÓRÁIK LEGEMLÉKEZETESEBB PILLANATAIRÓL. PÉLDÁUL ARRÓL, HOGY HIÁBA RAKJÁK MEG AZT A KURVA TÜZET, MÉGIS MINDIG ELALUSZIK.

A két kérdés, amit felettünk az előadóknak:

1. Hova jártál középiskolába?
2. Mire emlékszel az ének-zeneórákról?

ANGA KIS MIKLÓS (USEME)

1. Táncsics Mihály Gimnázium.
2. Mindig rosszkodtunk zeneórán, nem volt egy olyan énektanárom sem, aki lekötötte volna a figyelmemet. Ez szerintem a rendszer és a tanárok közös hibája. Lehetne up-to-date ebben is az oktatás: úgy tanítani az éneket és a zenét, hogy annak legyen lehetősége beakadni a gyerekeknél. Gyerekkorom óta zenélek, de az ének-zeneórák anyaga sosem érdekelt, sosem fogott meg. Pedig minden kornak van olyan mozzanata, ami érdekel, és minden zeneszerzőnek van érdekes oldala, csak ezt nem mondták el.

BABÉ SILA

1. A Xántus János Két Tanítási Nyelvű Gimnáziumba.
2. Ami mindig jelen volt az énekórákon, az a nevetés! Talán ez az egyetlen olyan tárgy, ahol a diákok kizökkennek a komfortzónájukból, és valami olyasmit kell mindenki előtt produkálniuk, amiben nem biztos, hogy jók. Nekem ez a tárgy mondjuk mindig is a matematika volt, az énekórákon elég jól teljesítettem! *(nevet)*

BICSKEI TITUSZ (The Carbonfools, Bëlga, Chip Chip Chokas)

1. Madách Imre Gimnázium.
2. Nem lehetett rendesen aludni. Pedig énekkaros is voltam.

BIHARI BALÁZS

(Hippikiller)

1. Szinyei Merse Pál Gimnázium.
2. Áltisiben elég sok volt, plusz kórus és fellépések egy meglehetősen szigorú, de igen neves tanár, Eszláry László jóvoltából. Gimiben konkrétan hülyét csináltunk az énektanárunkból, például megfordítottuk a lemeztájszóban a gumit, és mindig leugrott a tő a lemezről, vagy kicseréltük a *Psalmus Hungaricus* a *Wango Tangóra* (Ted Nugent: *Scream Dream* album, 1980), de mivel zenei suliból jöttünk, nagyon nem tudott velünk mit kezdeni. Főiskolán mindig én távoztam először, amikor hangközöket kellett bmondani óra végén. Nem szoktam kottát olvasni, de ha elem teszik, azért még mindig kiismerem magam.

BOCSKOR BÍBORKA (Magashegyi Underground)

1. A csíkszeredai Zene- és Képzőművészeti Líceumban.
2. Arra, hogy tizenhét évesen kopaszra nyírt fejjel énekeltem el Handel *Rinárdóját*, ez egy nagyon fontos lépés volt számomra. Robbanni szerettem volna.

CSORBA LÓCI (Lóci játszik)

1. A budai VMG-be, azaz a Városmajori Gimnáziumba.
2. Arra, hogy 26 fiú volt az osztályunkban, és első órán, a felmérőn mindenki a *Szegénylegényt* énekelte megahamisan. *(nevet)*

DAVEY MANTIS

(Baron Mantis)

1. Középsuliba a József Attila gimibe jártam, a Nigériában töltött éveim alatt általánosba jártam. Azt nagyon élveztem, teljesen más rendszerben tanultunk és sokkal inkább lekötött, mint itthon, játszva tanultam, nem pedig gurízve.
2. Énekóráról a gimiben sokszor ki lettem zavarva.

drMÁRIÁS (Tudósok)

1. Az Újvidéki Természettudományi Szakközépiskola Földrajz Szakosztályára. A zenei vagy képzőművészeti iskola túl normálisnak tűnt, így inkább ezt választottam.
2. Hogy furcsák voltak. A legtöbbször olyan komolyzenei darabokat hallgattunk, amelyekre asszociálni kellett, hogy mi is történik éppen, s kibogozni, hogy a zeneszerző mit is akart mondani. Na, ezeknek a megfejtésénél aztán olyan válaszokat adtunk, hogy az osztály fetrengett a röhögéstől. Ahelyett, hogy egy vidám tavaszi erdei sétát hallottunk volna ki a darabból csicscergő madarakkal, elmondtuk, hogy a zeneszerzőnek elfogyott a bora, s idegesen jár lakásról lakásra, hogy valakitől kapjon egy demizsonnyit, aztán végül összeverekszik a szomszédokkal, vagy, hogy egy gonosz elefánt udvarol éppen a cuki kiscicának az állatkertben, mert meg akarja hágni, s most azért halljuk a nyivákolást, mert neki nagyon fáj, meg hasonlókat. A tanár nő végül szép lassan feladta.

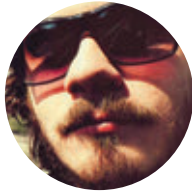
HENRI GONZALEZ (Fran Palermo)

1. A második kerületi Kodály Zoltánba.
2. Gimiben énekszakra jártam – ókori zenétől a modernkoriakig alaposan végigragtunk a dolgot. Közben hetente volt vegyeskar, amin sokat tanultam a harmóniakról, és sok fellépésünk volt a Bazilikában meg a Mátyas-templomban és hasonló helyeken.

HÓ MÁRTON (Hó Márton és a Jégkorszak, Gustave Tiger)

1. A Kálvin tér melletti Lónyay utcában egy sima gimnáziumba.
2. Volt egy

fiatal énektanár, akinek az idegeire mentünk, pedig jó zenét hallgatott, szerette Nick Cave-et, meg ismerte a Quimby-tagokat, szóval utólag bánom, hogy végigbaromkodtuk az énekórákat. Mondjuk, most már mindegy.

JAKAB PÉTER (Jazzékiel)

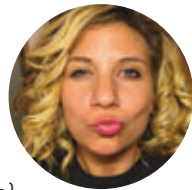
1. Széchenyi gim, Dunaújváros.
2. Általános iskolában a lelakatolt zongorára és Jutka néni nagyon alapos óráira. Gimnáziumban pedig arra, hogy az énektanár, aki sokszor behívta

Áront (Hegyi Áron, a *Jazzékiel billentyűse*) zongorázni. Alattam járt két osztállyal és mindig azt hittem, hogy egy eminens tanárkedvenc. Aztán idővel összebarátkoztunk és megtudtam, hogy egyedül a tanár, aki nem akarja kirúgatni az iskolából az én extrán problémás barátomat. Amúgy ott, az énektermi pianínó mellett alakult meg a zenekar és az első pár kezdetleges dal is.

JÓNÁS VERA (Jónás Vera Experiment)

1. Jártam kéttannyelvűbe, aztán az AKG-ba (Alternatív Közgazdasági Gimnázium).

2. A gimiben elég kis csoportban voltak az énekórák, ott is nagyon szerencsés voltam a tanárt illetően. Fetrengve hallgattunk Muszorgszkijt, Sztravinszkijt és hosszasan beszélgettünk róluk utána.

KOCSIS BENCE (WINDOW, Saverne)

1. Városmajori Gimnázium.
2. A Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskolába jártam, de fun fact, hogy hangszálproblé-

mák miatt nem énekelhettem két éven át, így volt heti hét órám, amit folyosón mászkálással töltöttem. Akkoriban jobban foglalkoztatott a rajzolás, később a gimiben kapott el a zene.

KOCSIS TIBOR

1. Kecskemétre jártam a Katona József Gimnáziumba. Ennek a sulinak nincs túl sok zenei vonatkozása, és bár Kecskemét komoly zenei hagyományokkal rendelkezik, nekem ekkor még gőzöm sem volt, mi leszek, ha nagy leszek.
2. Például arra, hogy az egész osztály lefelelt a *Parasztkantátából*, és ennek már akkor sem láttam értelmét. Mindenki rettegett, ha énekelni kellett. Ez egy elég hülye helyzet, mert az egész osztály előtt hamisan énekelni tényleg cínk, főleg mutáló fiúknak. Nekem ebből a szempontból könnyű dolgom volt, de mai ésszel valahogy az az érzésem, hogy az éneklés szeretete, meg a közösségi élmény hiányzott az énekórákról akkor. Vagy az, hogy a tanár ne cseszegessen minket azzal, milyen zenét hallgatunk, inkább, magyarázza el, hogy régen Mozart volt a popzene, és a mai popban is van jó, sőt, kiemelkedő. Az énekkart is rüheltem, pont emiatt. Szóval elég nehezen indult, de tizenhét évesen már különtanárhoz jártam énekelni, és ott vált élménnyé az egész.

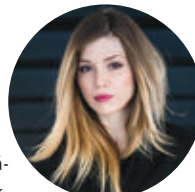
KOLLÁR-KLEMENCZ LÁSZLÓ (Kistehén)

1. Veres Pálné Gimnázium, Budapest.
2. Az énektanárom mindenáron be akart szervezni az énekkarba,

meg azt mondta, hogy nekem operaénekesnek kellene mennem, de én azt hittem, csak azért mondja, hogy énekkaros legyek. Tinikoromban, ugyan még nem mutáltam, de dörgő hangon megpróbáltam rábeszélni a kórusvezetőt, hogy mutálok, mert aki mutált, annak nem kellett énekkarra járnia. Ő csak mosolygott. Sok olyan óra volt, amikor nem énekelünk, csak bakelitlemezeken klasszikusokat hallgattunk. Azokat az órákat nagyon szerettem, a padra ráborulva félig aludtam, és a háttérben szóltak a klasszikusok.

KORBUZ SONYA (SONYA)

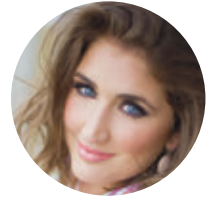
1. A gyulai Erkel Ferenc Gimnáziumba.
2. Inkább általános iskolában volt jelentős, ott ének-zene-tagozatos voltam. Leginkább a szolfézsra emlékszem, és arra, hogy

remekül megtanították nekünk a hangközöket, zenei alapfogalmakat, illetve rengeteg klasszikust hallgattunk. Gimiben is néha, ezek voltak a legjobb órák. Mondjuk gimiben iszonyat gyengék voltak az énekórák. De akkor már jó ideje zenesuliba jártam, és ott bepótoltam minden sulis oktatásból adódó hiányosságot. Persze van, amit a suliban sem érdemes megtanulni, kivéve, ha önként szakosodsz.

LÁBAS VIKI (Margaret Island)

1. Fonyódon jártam a Mátyas Király Gimnáziumba, a harmadik emeleti tanteremből közvetlen kilátás nyílt a Balaton-partra. (*mosolyog*)
2. Nagyon jó fej énektanárunk volt, aki senkire nem erőltetett semmit, de neki köszönhettem többek között a népzene iránti fanatikus vonzalmamat. Nagyon fontos a diákok életében egy-egy karizmatikus tanár, akiket életünk végéig emlegetünk majd.

LÁZÁR DOMOKOS (Esti Kornél, Pegazusok Nem Léteznek)

1. A mezőtúri Teleki Blanka Gimnáziumba, drámaszakra.
2. Imi (*Veres Imre, az Esti Kornél egyik gitárosa*

– a szerk.) az összes zeneszerző portréját kipingálta az ének-zene tankönyvünkben és egyik-másik olyan jól sikerült, hogy szerintem az áldozatul esett komponista is őszintén elégedett lett volna új külsőjével. Amúgy tök jó dolgokat csináltunk, jó fej tanárunk volt, többször vittünk be saját zenét is, aktuális kedvenceket.

LIKÓ MARCELL (Vad Fruttik)

1. Várpalotára, a Faller Jenő Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézetbe, és ipari elektronikai technikusnak tanultam. Ebből annyit sikerült kamatoztatnom, hogy ki tudom cserélni a villanykörtét. Elektronikatanárom – Horváth István „Piszi” – mondta is gyakran: „Nem vagy te idevaló, Likó. Menj, és játszd a rock&rollt!”
2. Általános iskolában volt egy jó fej, kissé ivós, de önfeledten klímiprózó tanárom: Németh János, alias Szinkópa. Párszor megpofozott bennünket, ha nem bírtunk viselkedni, de imádtam vele énekelni a Nabuccóból a *Rabszolgák kórusát*. Az nagyobb flash volt, még az *Internacionálénál* is. (Pedig abban is kurva jó a lassulós rész: „ez a harc...”)

MINDA ENDRE (Black Bartók)

1. A Berzsényi Dániel Gimnáziumba.
2. A Kostil (*Kostil Danila – a szerk.*) fogadásból ellop-ta a videót, amíg egy másik barátom megpróbálta ellopni a tanári asztalt, majd sajnos kidőlt a bejárati ajtó tokostul. Ja, és minden év végén mindenki az *Érik a szőlőt* énekelte az ötösért.

NEMES ANDRÁS (Pluto, Biorobot)

1. A budapesti József Attila Gimnáziumba.
2. Énekóra = népdalok éneklése (*Érik a szőlő*) és komolyzene hallgatása bakelitlemezről (*A kékszakállú herceg vára*). Senki nem vette komolyan.

PAJOR TAMÁS

1. Toldy és Vörösmarty gimnáziumok.
2. A Kodály-módszerre, valamint a máig emlékezetes úttörő- és egyéb mozgalmi dalokra.

PÁNDI BALÁZS

1. Ha valaki azt mondja, nálam kevesebbet járt be az iskolába, az hazudik. Majdnem egy évet lehúztam a Karinthy Frigyes Gimnáziumban, ahová, gondolom, azért kerültem be, mert nagyon okos voltam már akkor is, viszont elég hamar eljöttem, mert rájöttem, hogy nem érdekel ez az egész felhajtás a tudás körül. Utána egy remek alapítványi iskolában, a Jerikó Keresztény Humán Gimnáziumban tanultam, és csodáival határos módon itt is érettségiztem le. Nagyon jó hírű intézmény és nemrég Ogli G is ezt az iskolát választotta középiskolai tanulmányainak befejezésére, mindenkinek csak ajánlani tudom!
2. Az általános iskolai órákról John Cage képére a falon. Elképesztő nyugalom áradt belőle, ami segített abban, hogy a megpillantást követő kínos 44 perces átvészeljem. Szüleim katolikus iskolákba írtak be 10 éves koromtól. Ez pont egy évvel az után volt, hogy megvettem az első Cannibal Corpse-kazettámat. Mondanom sem kell, hogy az ének-zenetanár és az én ízlésem halmazának uniója meglehetősen kicsi volt. A tanár egyébként szerintem divatcage-es volt.

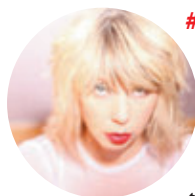

PETRUSKA

1. Óbudai Gimnázium.
2. Ezen az órán „lehetett” rendetlenkedni. Volt, hogy már óra előtt, előre leadtam az ellenőrzőmet, mert tudtam, hogy úgysem bírok nyugton maradni. Nem tudom, most mi van, de szerintem az én generációm ének-zeneoktatása úgy katasztrofális, ahogy van. Pattanásos rockerekkel és diszkópatkányokkal szívesen nehéz megszerettetni a klasszikus zenét és a népdalokat, és a rendszer még csak meg sem próbálkozott emberivé, életszerűvé tenni a kapcsolódást. Ha akkor valaki elmondja, hogy a népdalok többsége a szexről szól, a legnagyobb klasszikusok pedig hasonló bódulatból születtek, mint amivel mi hétvégénként próbáltuk feszíteni a határainkat, talán nem huszonöt évesen kezdem el felfedezni a popzenén kívüli világot.

PÉTERFY BORI (Péterfy Bori & Love Band)

1. A József Attila Gimnáziumba jártam a Feneketlen-tó mellett.
2. Általánosban fantasztikus énektanárunk volt, Ádám, fiatal vagány, igazi rocker és szuper humora volt. Imádtam az énekórákat és persze énekeltem a kórusban is, az fantasztikus volt, a mai napig tudom azokat a dalokat, amiket akkor énekelünk.

SARKADI MIKLÓS (Dope Calypso)

1. Budakeszi Nagy Sándor József Gimnázium.
2. Arra, hogy hiába rakják meg azt a kurva tüzet, mégis mindig elaluszik.

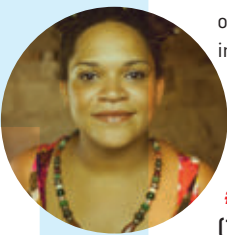
SCHOBLOCHER BARBARA (Blahalouisiana)

1. Bajára, a Szent László Gimnáziumba.
2. Rettenetes hangzavarra.

SENA (Irie Maffia)

1. Ghánába jártam középiskolába, a St. Roses Secondary Schoolba. Ez egy katolikus bentlakásos lányiskola. Igen szigorú volt. (*mosolyog*)
2. Ott nem volt zeneóra, de nagyon sokat énekelünk katolikus dalokat, és mivel saját magunkat kellett szórakoztatnunk

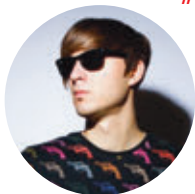
szombat estenként, így sok előadást tartottunk a barátnőimmel, énekelünk, táncoltunk, fellépőruhákat gyártottunk abból, ami találtunk.

SZABÓ LÁSZLÓ (Grand Mexican Warlock, Trillion, Jazzékiel)

1. Budakeszi, Nagy Sándor József Gimnázium, aztán Tök, Kútvölgye Gimnázium.
2. Kivoltam, hogy miért nem death metalt tanítanak.

SZARVAS ÁRPÁD (EZ Basic)

1. A szegedi Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskolában érettségiztem.
2. Az ének-zeneórák valahogy mindig a nagyszünetek

után következtek, amit általában focizással töltöttünk, ezért ha ezekre gondolok, mindig látom magam, ahogy elcsigázott fejjel énekelek a többiekkel, miközben még ömlik rólam a foci utáni izzadság.

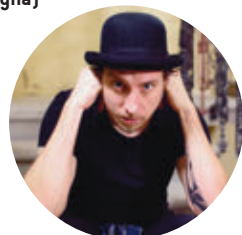
SZEDER

1. Óbudai Gimnázium.
2. Arra, hogy nagyjából tátogva énekelek, nehogy nagyon kiszóljon a hangom a többiek közül.

SZEPESI MÁTYÁS (Konyha)

1. Veres Pálné Gimnázium, Budapest.
2. Hatodik általános táján, a szokásos fél éves „nevelési célzatú elültetés” következményeképp egy padba kerültem az osztály legszebb lányával, akibe egészen konkrétan az összes fiú szerelmes volt. Csendben teltek a napjaink, hozzá sem mertem szólni, nyúlván. Egyszer énekből feleltünk, és rám került a sor, felállok, nyomom a népdalt, erre ő halkán, de érthetően odasúgja a mögöttem ülő lánynak hogy „annyira imádom, ahogy énekel”. Ott, asszem, sok minden eldőlt, persze rövidtávon csak annyi tudatosult, hogy sokkal nehezebb lángoló vörös fülekkel énekelni.

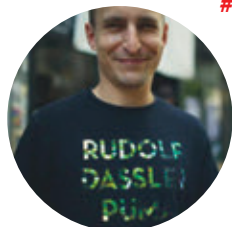

SZŐKE BARNA (The Qualitons, MYGL)

1. Marosvásárhelyre, a Bolyai Farkas Elméleti Líceumba.

2. Középiskolában már nem volt énekóránk, általános iskolából pedig kizárólag rossz emlékeim vannak az énekórákkal kapcsolatban. Mindig elbőgtem magam, ha szerepelnem kellett vagy énekelni a többiek előtt.

SZŐKE GÁSPÁR (Gazsi Rap Show)

1. Ahol most is tanítok, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolába, festő szakra.
2. Érdekes, hogy a középiskolánkban csak egy évig volt ilyen óra, de azt

is máshogy hívták, főleg zeneelméletet tanultunk Zoohackertől. A *Bolero* alatt kollektívan elvontunk szarni. Általános suliban jártam zeneiskolába, ott klarinétot tanultam. Ha ez nincs, talán sosem kezdek elé rappelni, ugyanis óra után sokszor mentünk haza zenélni, és raktuk össze az első rapszámainkat.

TAKÁCS ZOLTÁN JAPPÁN (Soerii & Poolek)

1. Összevont általánosba/gimibe jártam a festői Törökbálinton.

[Miki357-et időnként megkergettük, ezt ő mondta, én nem emlékszem...] Akkor éppen úgy hívták, ELTE Törökbálinti Kísérleti Gyakorló Általános Iskola, Szakközépiskola és Gimnázium.

2. Nagyjából mindenre, kábé abból élek a mai napig.

TÓTH VERA

1. Hú, több helyre is. A sümegi Kisfaludy Sándor Gimnáziumba, utána átmentem Tapolcára a Batsányi János Gimnáziumba a reggeli utazás elkerülése miatt. Nagyon korán kellett kelni és harminc kilométerrel odébb jártam suliba. Ez megterhelő volt, ezért döntöttünk így.

2. Arra, hogy mindig kettes voltam, majd később az ének-zene tanárnőnk, Gabi néni lett az osztályfőnökünk és ő meglátta bennem a tehetséget. Sokat köszönhetek neki.

ÜRÖGDI ÁBEL (Middlemist Red)

1. A Dózsa György Gimnázium és

Táncművészeti Szakközépiskolába jártam Rákospalotára.

2. Az ének-zeneórákra az volt jellemző, hogy az osztály 70-80%-át egyáltalán nem érdekelte az egész, ha volt egy-egy szigorúbb tanár, akkor sikerült pár népdalt elénekeltetni velünk. A harmincfős osztályban nagyjából három-négy ember tudott bármilyen hangszeren játszani.

VITÁRIS IVÁN (Ivan & The Parazol)

1. A Városmajori Gimnáziumba.
2. Arra, ahogy a barátokkal azzal szabotáljuk az órákat, hogy az *István*, a királyt énekeljük teljes egészében.

ZSÁGER BALÁZS (Zságar)

1. Kaposvári Ipari Szakközépiskola, elektrotechnikai szak.
2. Arra, hogy valahogy kihúzzam az óra végéig anélkül, hogy föllálltanának felelni vagy énekelni (nevet).

LOVASI

AZ ELSŐ

50 ÉV

LEGJOBB DALAI
A NAPHOZ HOLDDALTÓL
A SEMMI KONFERENCIÁIG

BUDAPEST ARÉNA
NOVEMBER 11.

KÖZREMŰKÖDNEK A **KISCSILLAG** ZENEKAR
A **KISPÁL ÉS A BORZ** TAGJAI ÉS MÉG SOKAN MÁSONK

MOUNT EERIE.

HOGY ÚJ ÉLETET TUDJUNK KEZDENI A LÁNYOMMAL, MÁSHOL.

A MICROPHONES ZENEKAR FRONTEMBEREKÉNT FELTŰNT, MAJD ANNAK 2003-AS FELOSZLÁSA ÓTA MOUNT EERIE NÉVEN EGYEDÜLÁLLÓ – FOLKOS, DRONE-OS, NOISE-OS – HANGZÁSVILÁGBAN ALKOTÓ PHIL ELVERUM IDÉN KIDTA A LEGSZÍVSZORÍTÓBB ALBUMOT A HALÁL RÓL. A FELESÉGE ELVESZTÉSÉT FELDOLGOZÓ *A Crow Looked At Me* PÖRE HANGSZERELÉSŰ, NAPLÓSTÍLUSBAN FOGANT DALAI SALLANGOK NÉLKÜL MESÉLNEK ARRÓL IS, HOGY MILYEN EGYEDÜL NEVELNI TOVÁBB KÉTÉVES KISLÁNYUKAT ÉS KEZDENI VALAMIT „A TÖRTÉNEK ÉRTELME TLENSÉGÉVEL”. A NOVEMBERI, HOLLANDIAI LE GUESS WHO? FESZTIVÁL OS KONCERTJE ELŐTT BESZÉLGETTŰNK VELE GYÁSZMUNKÁRÓL, RAJONGÓKKAL VALÓ TALÁLKOZÁSRÓL ÉS ARRÓL IS, HOGY MIT VETT A BUDAI VÁRBAN.

INTERJÚ KOLLÁR BÁLINT.

Hét évvel ezelőtt felléptél Budapesten, a Toldi moziban. Emlékszel még arra a koncertre?

Igen, emlékszem, de inkább az maradt meg, ahogy csak járunk-kelünk a városban. Vettem például egy bögrét a hegytetőn álló kastélyban szuvenírként és máig abból iszom a kávémat. Illetve elmentünk egy gyönyörű antik fürdőház is és nagyon sajnáltam, hogy nem volt időnk kipróbálni.

Hogy állsz jelenleg az *A Crow Looked At Me*-hez? Milyen stádiumokon mentél keresztül a lemezanyaghoz való kapcsolódásban? Azért kérdezem, mert én például hiába gondolom úgy, hogy megkapóan szép és őszinte, a keletkezési körülményei miatt mégis azt kívánom, hogy bárcsak ne született volna meg.

Ahogy az élet ment tovább és a gyászomat is elkezdtem természetes úton feldolgozni, úgy lett minden egyre kevésbé éles. A fájdalom és

a trauma még mindig jelen van, de már nem annyira erőteljesen, mint pár hónapja. Ugyanez vonatkozik a dalokra is. Egy teljesen más mentális állapotban írtam őket. Párat azért ki kellett vennem a setlistből, mert egyes érzéseket nem akarok újra átélni, de sok közülük transzcendens erővel bír és közel érzem őket Geneviève-hez [*Elverum felesége, Geneviève Castrée zenész-képzőművész 2016-ban hunyt el daganatos betegségben – a szerk.*], szóval jó énekelni azokat.

A számokat abban a szobában vetted fel, ahol meghalt és az ő hangszerein játszottad fel őket. Érezted a jelenlétét miközben az albumon dolgoztál?
Abszolút.

Nehéz volt egyensúlyozni a gyógyulás és a fájdalomba való kapaszkodás, mint Geneviève-hez való kapcsolódás között?

Nem próbálok kontrollálni az eseményeket. Nem próbálok irányítani a saját gyógyuláshozmat vagy a zenémet. Szimplán történik, ami történik.

Több interjúban is azt nyilatkoztad, hogy rá kellett jönnöd, hogy a dalírásban sokkal nagyobb potenciál rejtőzik, mint gondoltad volna.

Inkább felfedeztem az írásban rejlő potenciált és itt nem feltétlenül a dalírásra gondolok. Realizáltam, hogy ha hozzá tudok férni az olykor jelentéktelennek tűnő, felszín alatti gondolatokhoz, amik nap mint nap megfordulnak a fejünkben, és ki tudom fejteni azokat, akkor néha egy mély és elgondolkodtató képet tudok alkotni. Talán ezeknek a mindennapi gondolatoknak a közelsége az olyan realitásokhoz, mint a halál vagy a gyász, automatikusan felruhazza őket egyfajta mélységgel.

A borítón látható vers Joanne Kygertől a *Night Palace*. Miért pont arra esett a választásod?

A papír, amit a borítón is látsz, több évig függött Geneviève asztala fölött. Miután meghalt, elkezdtem kitakarítani a stúdióját és akkor fedeztem fel újra a verset. Akkor realizáltam, hogy a dalok, amiket írtam, ugyanazon ernyő alá tartoznak. A fotón az én kezem látható, ahogy tartom a papírt a stúdiójában, takarítás közben. Ha figyelsz, észreveheted a háttérben a sárga teáskannáját, a cserepes növényt és a *Tintin Tibetben* kötetét (*Hergé 1960-as képregénye – a szerk.*). Joanna és Geneviève barátok voltak, régóta leveleztek egymással. Gyakran meglátogattuk őt Bolinasban, ahol lakott. Elküldtem neki a dalaimat és megkérdeztem, hogy használhatom-e a versét a borítóhoz. Szerencsére igent mondott és a számok is nagyon tetszettek neki. Nem sokkal azután halt meg, hogy az album megjelent. Csodálatos ember és költő volt.

Ha már irodalom, a norvég író, Karl Ove Knausgård neve is sokszor előkerült a beszélgetésekben. Ő miként hatott rád?

Tetszett az ötlet, hogy én is csak leírjam a dolgokat a maguk nyers valójában, dekoráció vagy írói eszközök használata nélkül és valahogy mégis eljussak így is a transzcendenciához. De igazából nem tudom. Senki sem tudja pontosan megfogalmazni, miért olyan jók Knausgård könyvei – szimplán azok.

Egyébként zeneileg volt olyan, ami a hangzás vagy akár a szövegek tekintetében egyfajta előképül szolgált számodra, inspirált?

A szövegek tekintetében nem volt ilyen. Viszont szerettem volna, hogy az *A Crow Looked At Me* hangzása olyan legyen, mint Will Oldhamtól az *Arise Therefore* (ez *Oldham Palace Music* néven kiadott, *Steve Albini által felügyelt 1996-os albuma – a szerk.*).

Bár elkerülhetetlenül szomorú a lemez, állításod szerint szeretted volna, hogy szép legyen. Meg lehet szépíteni a halált és a gyászt?

A két dolog nem függ össze. Inkább arra akartam utalni ezzel, hogy pár korai lemezemmel ellentétben most nem a hallgatót próbára tevő, hangos és experimentális zenét akartam írni. Inkább azt szerettem volna, hogy az album komfortos legyen, hogy – legalábbis a hangzás tekintetében – ne támasszon elvárásokat azaz szemben, aki épp elindítja. A zene tetejére pedig a saját egyszerű és díszítetlen hangomat akartam rakni, amivel egyszerű és díszítetlen dolgokat mondok. Olyan tisztán akartam kommunikálni ezekkel a számokkal, amennyire csak lehetséges. Nem akartam a különféle

torzítások, atmoszférák vagy visszhangok mögé bújni. Ez azóta sem változott. Jelenleg inkább az vonz, hogy kimondjak dolgokat.

Megváltoztatta a lemez a rajongótáboroddal való kapcsolatodat? Eleinte azt mondtad, hogy sokan csak sajnálatból mennek oda hozzád, vagy ezért kapsz kiemelt figyelmet a koncertjeiden. Ez változott azóta?

Nem igazán. Manapság furcsa és nehéz találkozni a rajongókkal, de még rosszabbul érzem magam, ha a backstage-ben bujkálnék, szóval inkább dolgozom a merch-pult mögött, az az én komfortzónám. De nemcsak a sajnálkozó figyelem furcsa, hanem az is, hogy minden este találkozom olyan emberekkel, akik elmesélik nekem a saját horrorisztikus történeteiket, belelátok a gyászukba. Tudom persze, hogy ez elkerülhetetlen, és azt is, hogy bizonyos értelemben én kértem ezt azzal, hogy elmeséltem a saját sztorimat. De attól még elég intenzív élmény a szomorúság egyfajta fókuszpontjában lenni. Ettől viszont még fontos nekem, hogy autentikus maradjak és jelen legyek, szóval tartom magam.

Egy ilyen lemez után adja magát a kérdés, hogy merre tovább?

Jelenleg épp új dalokon dolgozom, sőt, igazság szerint szinte teljesen készen van az új albumom. Nagyon büszke vagyok rá. Mélyebb, bőbeszédűbb, hosszabb, még szebb és egybefűzöttebb. Legalábbis azon voltam, hogy ilyen legyen. (*nevet*) Miután kész és a turné is lement, Geneviève munkáit fogom kiadni, ezt már nagyon várom. Hihetetlen mennyiségű illusztrációt, festményt, verset és hasonlót hagyott hátra maga után. Szeretném, ha ezek mind elérhetőek lennének. Plusz tervben van pár könyv és kiállítás is. Emellett házat építek, hogy új életet tudjunk kezdeni a lánnyal, máshol.

Saját bevallásod szerint szeretsz interjút adni és tekintve, hogy több mint két évtizede csinálod, felmerül a kérdés, hogy tapasztalsz-e a műfajban bármiféle változást? Máshogy zajlanak az interjúk manapság, mint húsz éve?

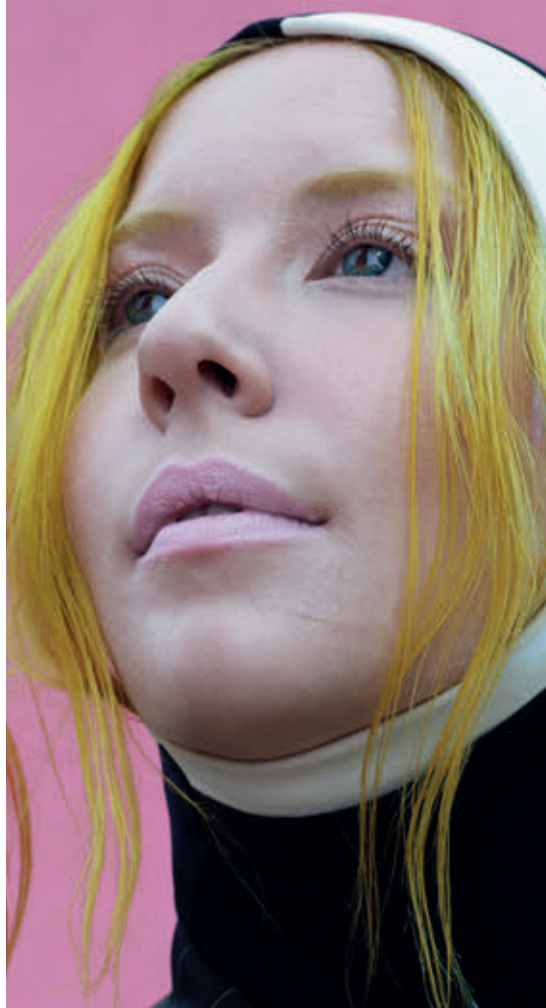
Nem vagyok benne biztos. Ez mindig is egy komplex és széles spektrum volt, az egyik végén intelligens és érzékeny interjúztatókkal, a másikon pedig fásult alkalmazottakkal, akik csak kipipálták az egyes témákat a listájukon. Te jó kérdéseket tettél fel, élveztem megválaszolni őket. Köszönöm, hogy nem kérdezted meg, miért változtattam meg a zenekar nevét tizenöt éve. (*nevet*)

R

A NEWBEAT ÉS A
DÜRER KERT BEMUTATJA:

AUSTRA

2017.10.18. 19:00
DÜRER KERT, BUDAPEST
NEWBEAT.HU | TIXA.HU

RECORDER

SUSANNE SUNDFØR.

ÉLETEM LEGJOBB ÉVE.

A NORVÉG SUSANNE SUNDFØR 2007 ÓTA ADJA KI FOLKOS, BAROKKOS, ELEKTRONIKUS ARTPOPLEMEZEIT ÉS HAZÁJÁBAN A KEZDETEKTŐL NAGYON SIKERES. A NEMZETKÖZI ÁTTÖRÉS AZONBAN CSAK A KORÁBBIAKNÁL TÁNCOSABB, SZINTISEBB *Ten Love Songs* CÍMŰ 2015-ÖS ALBUMMAL JÖTT ÖSSZE. ILYENKOR SZOKÁS HASONLÓVAL, VAGY MÉG OLYANABBAL FOLYTATNI, DE SUNDFØR TELJESEN AZ ELLENKEZŐ IRÁNYBA MENT, AMBIENTES, SZELLŐS, AKUSZTIKUS ÉS NAGYON SZEMÉLYES ANYAGGAL (*Music For People In Trouble*) JELENTKEZETT. ÉS LÉLEGZETELÁLLÍTÓBB, MINT VALAHA.

INTERJÚ DÖMÖTÖR ENDRE. FOTÓ RAPHAEL CHATELAIN.

Az interjút SundfØr kezdi, tőlem kérdez a magyar-finn nyelvrokantságról, és mindez persze ahnak ismeretében nem is meglepő, hogy hagyapja, Kjell Aartun az egyik legmegbecsültebb norvég nyelvész.

Az új albumod azért is meglepő, mert az előző lemez sikere után lényegében foszlányok sem maradtak abból a hangzásból. Teszel az elvárásokra, ugyanakkor azt mindig hangsúlyozod, hogy a gyökereid a folkot és a csupasztságot jelentik.

Mindig is úgy szerettem dolgozni, hogy ne vegyenek körül elvárások, így nagyon szerencsés az a helyzet, hogy a kiadóm tényleg semmibe nem szól bele [ezzel a lemezzel került nemzetközi céghez, a Bella Unionhoz – a szerk.]. Sőt, soha nem fordult velem elő, hogy valaki egy lemezcégnél megmondta volna, hogy kivel kell dolgoznom vagy hogy milyen legyek. Nagyon szerencsés vagyok ebből a szempontból. Persze a körülöttem lévő nem lemezkiadós emberektől kaptam olyan megjegyzéseket, hogy „talán nem ez a legmegfelelőbb pillanat kiadni egy folkalbumot, most, amikor minden popzene elektronikus”. Ugyan-

akkor én soha nem tekintettem mainstream előadóként magamra, ha iparági címkét kellene adnom, inkább alternatív előadónak nevezném magam. Nagyon szeretem a popzenét, amikor a *Ten Love Songs*-ot készítettem, akkor szándékosan egy poplemez elkészítése volt a célom. Most viszont intímebb, formailag kevésbé kötött anyagot terveztem, azt akartam, hogy az kerüljön rá, ami éppen az eszemben jár. Intuitív albumot akartam készíteni. Fontosabb volt, hogy miről akarok énekelni és inkább ahhoz kerestem megfelelő hangzást, ami ezúttal organikusabb lett. Ez most pontosabban fejezi ki az érzéseimet. De mindennek még az is része, hogy nagyon hiányzott, hogy zongorán és gitáron zenéljek. Számos oka van, hogy miért lett ilyen a megszólalás.

Olvastam, hogy rengeteget utazgattál, mielőtt elkezdtél dolgozni az LP-n. Az utazás pedig tökéletes eszköz ahhoz, hogy valaki kitisztítsa a fejét. Ettől is lett személyesebb a *Music For People In Trouble*?

Az utazás valóban kitisztítja a fejet. Szerettem volna közös fókuszba terelni a személyes élményeimet és azt, ami jelenleg zajlik

a világban. És emiatt utazgatnom is kellett. De valóban jó volt arra is, hogy egy kicsit megfeledkezzem magamról és a problémáimról. Csinaljak egy nagy szellőztetést és a körülöttem lévő világra fókuszáljak. Ezekre az utazásokra magammal vittem a fényképezőgépet és rengeteget fotóztam. Az az ötletem támadt, hogy készítsek egy fotóalbumot, vagy pedig a fotózást valahogyan összehozzam a zenémmel. Azon még mindig gondolkodom, hogy legyen-e mindebből könyv, vagy más projekt, de ezt még nem találtam ki. Viszont az utazások és a fotózás, az, hogy egy másik művészeti ágra koncentráltam, fontos részét képezi ennek a mostani lemezemnek. Sokat figyeltem, hogy mások hogyan élnek az életüket és aztán ezen szintén sokat tudtam gondolkodni. Valószínűleg ez volt életem legjobb éve.

Jártál például Észak-Koreában is. A lemezen a személyes vonatkozások mellett erős az a szál is, amelyik a világban zajló változásokat, sokszor kaotikus állapotokat vizsgálja. Ennek tükrében milyen élmények értek a világ egyik legsúlyosabb országában?

Azt hiszem, hogy amikor ott jártam, akkor közel sem volt ilyen kritikus a helyzet Észak-Korea és a világ között, mint most. Persze olyan érzés volt, hogy ott mindig van valamiféle készültségi állapot és a politika teljesen tönkretette a dolgokat. Én viszont közel sem politikai céllal mentem oda, hanem képeket szerettem volna készíteni az országról. Bemutatni, hogy milyen észak-koreainak lenni. De persze nem vagyok benne biztos, hogy amit láthattam az országból, az a valódi Észak-Korea volt. Vagy csak az, amit hajlandóak voltak megmutatni. Botrányos ország, de pont ilyen helyekre szerettem volna eljutni. Persze háborús zónákba, vagy más veszélyes helyekre egyáltalán nem volt célom eljutni, inkább olyan országokba, ahol kaphatok valamiféle választ bizonyos kérdéseimre.

A lemezen rengeteg az átalakuló világ sötét állapotára reflektáló elem, ám a nyitó- [Mantra] és záródal [a John Granttel közös Mountaineers] mégis más, távolabbról szemlélő kontextusba helyezi a mostani bajainkat. Ezek a dalok azt mondják, hogy világ rendjét mindig a természet szabta, ami évezredek óta változatlan, a mederből kilépő folyó egy idő után visszatér a helyére.

Ez most nagyon jól esett, te vagy első, akivel beszélek a lemezről és megértette ezt. Nagyon

hálás vagyok ezért. Mindig azt kérdezik tőlem, hogy miért olyan szomorú ez a lemez, vagy hogy én miért vagyok szomorú. Pedig a lemez nem szomorú és nem is a szomorkodásról szól, hanem a gondolkodásról. Ha nagyobb perspektívából szemléljük magunkat, az erősebbé tesz minket és felvérté arra, hogy harcoljunk az igazságtalanságok ellen. Ha dühösen masírozunk, az egészen biztosan nem old meg semmit, hanem még több konfliktust eredményez. Ha hátrább lépünk egyet és megvizsgáljuk, hogy mi az, ami igazán számít, akkor mindig arra jutunk, hogy ez a szeretet és a természet. Ennek tudatában küzdhetünk csak sikeresen a világ pusztító erői ellen.

Tavaly lehetőségem volt beszélgetni a Music Norway vezetőjével. A norvég zenei exportiroda nagyon okosan próbálja helyzetbe hozni az ország művészeit. Ugyanakkor esetedben ott a kérdés, hogy az előző sikerlemez előtt volt-e már szándék korábban is a nemzetközi karrierre? Az első három albumod is egyéni, figyelemre méltó zenét tartalmazott, azokkal nem próbáltál meg kilépni a világ elé?

Mindig az volt a célom, hogy minél több emberhez jusson el a zeném, de ez valamiért nem jött össze az előző lemez előtt. Nagyon elégedett vagyok azzal, amit elértem Norvégiában

(a most megjelent ötödik stúdiólemeze zsinórban a negyedik, amely No.1 lett hazájában – a szerk.), úgy tűnik, hogy tetszik az embereknek, amit csinállok, viszont az első amerikai turnémon hét-nyolc évvel ezelőtt nem voltak nézők a koncerteken. [nevet] Most újra koncertezni fogok Európában és Amerikában is, remélem, hogy több néző lesz! De amúgy mindegy, mi lesz, mindig fogok zenét készíteni, nem ez határozza meg, hogy merre visz az utam. A norvég zeneipar az indulásomkor zártabb közeg volt, de az elmúlt években kétségtelenül sokkal több nemzetközi kapcsolat épült ki körülöttem és ez mindenkire jó hatással van. A zeneipari szakemberek rengeteget utaznak Amerikába és határozottan érezhető egy lassú, de stabil fejlődés. Talán ez is összefüggésben van a korábbi lemezeim sikerével, de az kétségtelen, hogy én mindig is meg akartam mutatni a dalaimat a világnak.

Az időm ugyan lejárt, de az interjú itt még nem ért véget, ismét Sundfør kérdezett. Magyarországról, arról, hogyha adna itt egy koncertet és lenne egy szabadnapja, hová lenne érdemes elutazni Budapest közelében természetet fotózni. Tényleg nagyon érdekli a fényképezés és a világ.

FOO FIGHTERS CONCRETE AND GOLD

A vadonatúj stúdióalbum.
Rajta a „Run”, a „The Sky Is A Neighborhood” és a „The Line”.

SONY MUSIC

HÁROM PROFI AZ ÉLŐ KONCERTEK SIKERTÉNYEZŐIRŐL. UGYANÚGY HALLASZ?

AHHOZ, HOGY A ZENEKAR ÉS A KÖZÖNSÉG IS UGYANOLYAN ELÉGEDETTE TÁVOZZON EGY-EGY KONCERTRŐL, NEMCSAK A FRONTEMBEREK, DE A HÁTTÉRBE DOLGOZÓ SZAKEMBEREK ELKÉPESZTŐ HÁTTÉRMUNKÁJÁRA IS SZÜKSÉG VAN. AZ ÉLŐ FELLÉPÉSEK EGYIK LEGSARKALATOSABB PONTJA A MEGSZÓLALÁS, AMI SOKKAL ÉRZÉKENYEBB TÉMA, MINT GONDOLNÁNK. A HALOTT PÉNZ, A PUNNANY MASSIF ÉS A WELLHELLO HANGTECHNIKUSAIVAL BESZÉLGETTÜNK A MAGYARORSZÁGI KONCERTHELYZETRŐL, A ZENEKARRAL VALÓ KAPCSOLATUKRÓL ÉS SZAKMÁJUK NEHÉZSÉGEIRŐL.

Lúgosi Dániel a kezdetek kezdetétől, vagyis 2015 óta dolgozik a Wellhellóval. A zenekarra és a stábra egy nagy családként tekint, akik mind emberi, mind technikai kérdésekben kikérlik a véleményét. **Krokavec Tamás** 2011 óta a Punnany Massif hangosítója – azért hívja így magát, mert szerinte a hangmérnököknek hazánkban még nincs megfelelő felsőfokú képzése. Az elmúlt hat évben a stáb gyarapodott körülötte és történt néhány tagcsere is. Danira kacsintva azt mondja, a technikai háttér fejlődése *sohavégetnemérés*. A legrégebb óta **Ősz Zalán** dolgozik zenekarával, sőt, ő már akkor részt vett a Halott Pénz komolyabbnak számító fellépésén, amikor az még csak dj formáció volt. Belülről élte meg, ahogyan a csapat kezdő zenekarból nagy produkcióvá nőtt, ahogyan kis klubokból a Sziget nagyszínpadára került.

Abban mindannyian egyetértettek, hogy a közös munka egyik alappillére a jó emberi kapcsolat. Mindhárman szerencsésnek vallják magukat, hiszen a zenészek a barátaik is egyben, így sokkal könnyebb közös nevezőre jutniuk. Ez azért is fontos, mert a kölcsönös tisztelet, a másik megértése, illetve a bizalom szintén nagyon fontos tényező. „Ha Diaz kész

egy nőtával, általában átküldi nekem, meghallgatjuk, kielemezzük, elmondja, hogy mi hangsúlyos a számban és miért, mikre kell odafigyelni nekem az élő show alatt, hogy a szám a felvetthez képest mennyiben szólhat máshogy. De nagyon egy síkon van az agyunk ezen a téren. Ha Diaz megálmodik egy hangképet, én azt megcsinálom és kiszínezem a saját ízlésem szerint, de ebből még sosem volt problémánk” – mondta el Dani. Persze egy ilyen érdekes szakmának is vannak hátulütői, abban mindannyian kiegyeztek, hogy a rengeteg utazás, a családtól, barátoktól való távollét testileg és lelkileg is megerterhelő tud lenni.

Azt is elárulták, hogy egyre kevesebbszer fordul elő, hogy a hazai klubok hangtechnikai szempontból nem felelnek meg a zenekar elvárásainak. A mégis adódó problémák nagy részét meg lehet előzni, ha egyeztetnek a helyi kivitelezőkkel, illetve az is egyre gyakoribb, hogy az övékhez hasonló méretű produkcióknál már saját mikrofonokat, monitorokat és keverőpultot visznek magukkal. „Inkább a klubok akusztikai és méretbeli adottságai tudnak rosszak lenni. Például szólnak az emberek, hogy az első sorokban nem hallanak

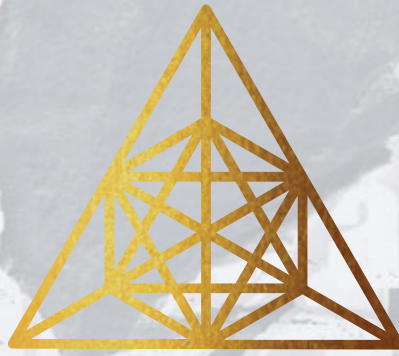
semmit. Persze miből hallanának, amikor „rá vannak engedve a színpadra” és nincs kitálálva, hogy hogyan is lehetne ezen segíteni.” – mondta el Kroka. Amikor a szezon legjobb koncertjéről kérdeztük őket, mégis mindhárman itthoni élményeket soroltak, de nem klubokból, hanem a legnagyobb fesztiválokról – ami persze nem meglepő, hiszen ezekre az eseményekre olyan hangtechnikai cégeket szerződtetnek, amelyek képesek bármelyik világsztár igényeit is kielégíteni.

A saját hangtechnika kiválasztásánál legfontosabb szempont a minőség: az, hogy minden egyes cucc 100%-ban alkalmas legyen a tőle elvárt feladatra. Dani tapasztalata például az, hogy egy készülék akkor jó igazán, ha egy dolgot tud csak, de azt mindennél jobban. De a legjobb eszközök is meghibásodhatnak, így előny, ha komoly hazai cég által forgalmazott gyártótól vásárolnak, hogy probléma esetén lehessen hová fordulni.

És hogy mi kell ahhoz, hogy valaki jó hangmérnök legyen? Rengeteg minden. A szakma szeretete. Alázat. Rengeteg tanulás – mert ebben a folyamatosan változó szakmában mindig van felfedezésre váró újdonság. Fantázia ahhoz, hogy melyik eszközhöz miért nyúl, és mit akar vele csinálni. És persze idő és türelem. Végezetül Zalán szerint: „A jó hangtechnikus kicsit pszichológus is, időzőjelesen persze. A színpadon kiderül, hogy a sztárok, akiket istennek láttam, azok is csak emberek. Ők is tudnak izgulni, nekik is lehet rossz napjuk. Meg kell tanulni kezelni ezeket a helyzeteket is. És lehet bárki jó szakember, ha nem tudunk egy rendezvényen az adott helyzethez idomulni, a megrendelővel, a fellépőkkel és a kollégákkal emberként bánni, akkor nem lesz munkánk, mert nem fognak velünk dolgozni.” Szóval szívbarátok kerüljék ezt a szakmát!

A cikk a **Sennheiser** támogatásával készült.

*** Nevezési időszak**
09.19–10.06.

3. ARTHUNGRYDÍJ
Grafika & Design
2017

ARTHUNGRY

arthungry.com

3. ARTHUNGRYDÍJ
Grafika & Design
2017
DÍJÁTADÓ

STILSHOP
MEGNYITÓ

2017. október 12., csütörtök

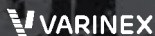
Program:

- 18:00 - Megtervezett valóság - kerekasztal beszélgetés
- 19:00 - 3.Arthungry Díjátadó
- 20:00 - Stilshop megnyitóparty x Phenomenon DJs

Helyszín:

Hygge / Bálna Budapest, 1093 Budapest, Fővám tér 11-12.

Támogatók:

REGGAETON-TÖRTÉNET. A DESPACITO HATÁSA.

A LÉNYEGÉBEN AZ ÖSSZES MA SZÁMÍTÓ ZENEIPARI REKORDOT – MINDEN IDŐK LEGNAGYOBB YOUTUBE-NÉZETTSÉGE, LEGTÖBBET STREAMELT DAL – MEGDÖNTŐ *Despacito* NEMCSAK AZ ÉV SLÁGERE LETT, DE EGY UNDERGROUND BÓL NÉPSZERŰVÉ LETT LATIN STÍLUST, A REGGAETONT IS BEJÁTSZOTTA A VILÁG ÖSSZES HÁZTARTÁSÁBA.

WEYER BALÁZS.

A halhatatlanság mércéje még ma sem a YouTube-nézettség, hanem az esküvői zenekarok és az utcazenészek nagy globális repertoárja. Ők reagálnak a leggyorsabban a közönségigényre, hiszen egészen direkt összefüggés van aközött, hogy mit játszanak és hogy mennyit keresnek, illetve hogy tudják-e azokat a dalokat, amelyeket a közönség rendel tőlük. Csak azon a napon, amikor ezt írom, hallottam a Luis Fonsi-Daddy Yankee-féle *Despacitót* Belo Horizonte-i utcazenésztől, Ekrem Mamutovic szerb rezesbandájától (akik amellet, hogy fellépnek külföldön is, az esküvők nélkül felkopna az álluk) és balmaz-újvárosi serdülő gyerektől. Ami bekerül ebbe a repertoárba, az örökre ott marad a kollektív emlékezetben, márpedig a *Despacito* már ott van (ahogy a *Gangnam Style* viszont sosem volt).

SALSA HELYETT REGGAETON?

Több mint tíz éve volt, hogy Eddie Palmierivel, a már akkor is hetvenéves salsa-zongorista legendával beszélgettem és az idő nagy részében arra panaszkodott, hogy a reggaeton megöli a salsát, mert a latino fiatalok már azt szeretik és hamarosan mindenhol ez fog szólni, a salsának pedig vége lesz. Az öregnek részben igaza volt – bár a salsa nem tűnt el,

a reggaeton szép fokozatosan beszivárgott az illegál partykból, a külvárosokból, a kis karibi országokból a chicano negyedeken át az amerikai és ezen keresztül a globális mainstreambe.

Érdekes tanulmány lenne, hogy hányszor ismételte már ez a minta magát a zenetörténetben: lenézett-megbélyegzett underground trend – coolság, korai hype – mainstream sztárok elkezdi a felszíni stílusjegyeit beemelni (a reggaeton esetében Shakira, Ricky Martin, Enrique Iglesias stb.) – a kilúgozott verzió egyszer csak berobban a tömegkultúrába (*Despacito*). Igen, a *Despacitóról* van szó a Világrecorderben. Ami a *Despacitóval* történt, az ugyanis körülbelül olyan jelentőségű a reggaetonban, mint amit a *Soul Makossa* világsikere okozott az afrikai zenének a hetvenes években.

TITKOS ÖSSZETEVŐ: A DEMBOW

Nem véletlenül félt Eddie Palmieri tőle, a reggaetontól, abban ugyanis szinte minden megvan, ami a salsát annyira menővé tette a negyvenes-ötvenes években: ami a salsában a clave által diktált lüktetés, az a reggaetonban a jellegzetes, visszhangosított pergódob által diktált „dembow” ritmus, amit a leggyakrabban

úgy írnak át, hogy boom-ch-boom-chick. A dembow egyébként egy jamaicai irányzat volt a nyolcvanas években, aminek a lassabb, vontatottabb verziója lett a dancehall, de a név inkább **Shabba Ranks** 1990-es *Dem Bow* című száma miatt került a reggaetonba, mert ezt (vagy alternatívaként ennek egy évvel későbbi, a **Nando Boom** általi feldolgozását) szokás az első reggaeton-számnak tartani. Ezekben a számokban még kézzelfoghatóan érezhetőek az átmenet fázisai a reggae – ragamuffin – dembow – latin reggae – reggaeton vonalon, itt még nem olvadtak egybe az összetevők, hanem külön-külön figyelhetőek meg a számban.

FRIVOL MŰFAJ

Amennyire a salsa szemérmetlenül dögös volt a maga idejében, olyan a reggaeton ma – persze közben magasabbra került a lécc és az ingerküszöb, így a reggaeton zeneileg sokkal egyszerűbb a rafináltan és összetetten hangszerelt salsánál, a szöveg és a tánc pedig fényévekkel frivolabb (vagy prosztóbb, ha így kifejezőbb). Innentől ez az összeállítás olyan, mint azon lamentálni, hogy Pelé vagy Puskás megállná-e a helyét a mai fociban, ahol sokkal nagyobb az iram és kevesebb a hely cselekre. Mindenesetre a maga idejében mindkét műfaj kihívóan szexuálisnak minősült, a reggaetonra

pedig még külön is jellemző az iróniától azért nem teljesen mentes tahó-macsó attitűd, amivel viszont a *Despacito* már szakított, különben nem lehetett volna belőle sláger Amerikában.

REGGAETON-ALAPOK

A reggaeton tehát már legalább húsz éve létezik és a kezdetektől a *Despacito* befutásáért részben felelős **Daddy Yankee** volt az egyik legnagyobb sztárja. A műfaj egyik nagy mérföldköve az ő 2004-es *Gasolina* című száma, amely először tett gesztusokat a mainstreamnek és higitotta fel a stílust popos elemekkel, ennek pedig meg is lett az eredménye. Előtte még **Tego Calderón** (ő azonban a csajozós reggaeton helyett inkább a társadalmi üzeneteket részesítette előnyben), **DJ Playero**, a már említett Nando Boom és a panamai **Los Rabanes**, vagy valamivel később **Alexis y Fido** tört át komoly falakat a műfaj előtt.

EREDETMÍTOSZ

Az eredetmítoszt komoly viták övezik, aminek a végső kérdése, hogy Panama, Jamaica vagy Puerto Rico az őshaza. Bár a névben a reggae szerepel, Jamaicából inkább a raggamuffin/dancehall/dembow volt az, ami a reggaeton közvetlen előképe. Jamaica kulturálisan mindig is kilógott a karibi világból, elsősorban azért, mert itt nem spanyol a nyelv és a zene is teljesen más irányba fejlődött, mint a térség egyéb kisebb államaiban. Panamában azért találkozhatott a reggae és a latin zene, mert a

Panama-csatorna építésére sok jamaicai vendégmunkás érkezett az országba és ez volt az egyetlen spanyolajkú ország, ahol komolyabb jamaicai kolónia alakult ki. Panamában kerültek jamaicai alapokra a salsa, a plena, a bomba nevű latin tánczenék elemei. A nyolcvanas években, amikor felgyorsult a karibi országok közötti belső migráció, annak az USA-hoz tartozó Puerto Rico volt az egyik legkedveltebb célpontja, így Panamából is sokan érkeztek ide. Itt került aztán az egész keverékre rá a hiphop, annak minden külsődleges stílárís elemével a ruháktól a fukszokon át a dumáig.

A POLITIKA FELHAJTÓ EREJE

A kezdetekkor ugyanazt a szerepet töltötte be a reggaeton, mint a hiphop az amerikai nagyvárosokban: joggal dühös fekete fiatalok lepukkant környékeken, félbemaradt ingatlanberuházásokat vagy kiürült üzemcsarnokokat népesítettek be ilyen bulikkal, ahol kirappelték magukból a diszkriminációt, a szegénységet, a kilátástalanságot okozta frusztrációt, mellette pedig éltették a szexet, a drogokat és szidták a rendőröket. A kilencvenes évek közepén a Puerto Ricó-i kormány olyan kemény reggaeton-ellenes kampányt indított, hogy nemcsak a bulikon ütöttek rajta, hanem a rendőrség még a boltokból is begyűjtötte a reggaeton-lemezeket. Az addig teljes underground fedésben működő szcena ettől a balhétől egycsapásra ismert és népszerű

lett. Később egy pornográfia-ellenes kampány keretében a reggaeton-klipeket tiltották ki a tévékből, de ez is csak növelte a műfaj népszerűségét. A legjobb előadók pedig megérették, hogy ha kicsit finomítanak a szövegeken és el tudnak jutni a médiába, akkor ennek a dolognak óriási piaca lehet. Ezt a váltást hozta el az undergroundból a pop felé tartó úton Daddy Yankee, aki vezette a reggaeton népet. Ekkor, a *Gasolina* után kezdtek a nagy kiadók reggaeton-előadókat szerződtetni.

Mindez persze attól sem választható el, hogy az Egyesült Államokban komolyan növekvő arányú latin népséggel egyre nagyobb piacot jelent. Bár a mainstream média szereti úgy beállítani, hogy Justin Bieber „felfedezte” a chicano piacon már rég befutott Luis Fonsit, valójában nem Fonsi kereste meg őt, hanem fordítva – feltehetően mert neki volt nagyobb szüksége arra, hogy a spanyolajkú piacon is terjeszkedjen és a *Despacito* már addigra (a 2017. januári megjelenésétől az áprilisi, Bieberrel kiegészített verzióig) iszonyúan nagyot ment, nem csak a spanyolajkú USA-ban, hanem egész Latin-Amerikában.

LÁGYÍTOTT SIKERSZÁM

A *Despacito*, ahogy említettem, bár a csábításról szól, de sokkal lágyabb, nem macsó dal, mint a reggaetonos elődei. Dögösségben nagyjából úgy viszonyul a kilencvenes évek reggaeton-slágeréhez, mint a *Please Please Me* a *Honky Tonk Woman*hez, vagy C.C. Catch a tíz évvel korábbi korai Gloria Gaynor-számokhoz. Viszont ha az ember túlteszi magát a hisztérián, egyáltalán nem rossz szám. Figyelmes hallgatással még az is feltűnik, hogy nagyon sok benne a bachata-stílusjegy, gyakorlatilag a szögletesebb reggaeton-alapot a puhább, csábítóbb, bachatara jellemzőbb éneklési stílus lágyítja meg és csak a refrénnél van a számnak valódi reggaetonos lüktetése.

JOB, HA TUDJUK

Az biztos, hogy mostantól a reggaeton beköltözik a mainstreambe, abban az értelemben, hogy unos-untalan reggaeton-ritmus és egyéb stílárís jegyek fognak feltűnni a tucatslágerekben és a reklámok zenéiben – a tömeggyártott zene inkorporálni fogja a siker kulcsának gondolt elemeket, ahogy ez korábban megtörtént a jazz-zel, a salsával, a szambával vagy éppen a trance-szel is. A reggaeton ettől nem hal meg, de ahogy a liftzenét sem keverjük a jazz-zel, a reggaetonról is jobb, ha tudjuk, hogy az nem az, ami majd ezután fog elkezdenei őmleni a tévéből-rádióból. A következő ilyen nagy áttörést bemutató műfaj pedig minden bizonnyal a cumbia lesz, ami már itt toporog a kapuban. 📌

/ DADDY YANKEE

Cseh Tamás Program: 316 pályázó, 84 továbbjutó az induló előadók között

Október végére derülhet ki, hogy ebben az évadban mely zenekarok kapnak támogatást a CSTP Induló Előadói Alprogramjából. A tervezett húsz helyre 316 formáció pályázott, akik közül a kollégium 84 meghallgatását javasolta a szakmai zsűrinek.

Az NKA Cseh Tamás Program első három évadában, az Induló Előadói Alprogram révén 99 formáció kapott segítséget ahhoz, hogy legalább öt új dalt rögzítsen profi körülmények között, egy bárhol bemutatható

videoklipet készítsen, megjelenessen egy teljes lemezt, illetve megfelelő minőségű promóciós anyagok álljanak a rendelkezésére – azaz komoly lépést tegyen a kezdőből az ismert kategória felé. A CSTP révén 2014 óta olyan zenekarok kaptak így támogatást, mint például a Lóci játszik, a Margaret Island, a Run Over Dogs vagy éppen a USEME.

A negyedik évadban némileg módosult a támogatottak kiválasztásának menete. Újdonság, hogy a megyei tehetségkutatók (amelyeknek a megvalósulását a CSTP szintén támogatja) győztesei szabályos pályázat beadása esetén automatikusan a szakmai zsűri elé kerülnek. Ugyancsak változás, hogy a meghallgatásra bejutó zenekarokat állandó összetételű, várhatóan 15 tagú zsűri hallgatja majd meg.

Az NKA Cseh Tamás Program Ideiglenes Kollégium pályázati felhívására idén 316-an jelentkeztek. A kollégium szeptember 11-én választotta ki azt a 84 formációt, amelyek október 1. és 4. között bizonyíthatnak a szakmai zsűri előtt. A zsűri javaslatai alapján a végső szót néhány nappal később a kollégium mondja majd ki, így a döntés jóváhagyását követően, október utolsó hetében derülhet ki, mely előadók vagy zenekarok részesülhetnek a 2-2 millió forintos támogatásban.

Öröm a zene sorozat: hamarosan zárul a 9. évad

A végéhez közelít az Öröm a zene Tehetségkutató és -gondozó sorozat 9. évada. A 2016/2017-es programnaptár minden eddiginél több lehetőséget adott arra, hogy a saját szerzeményeiket hangszerezen előadó, kiadók által kereskedelmi forgalomba hozott hanghordozóval nem rendelkező zenekarok egységes mérce és feltételek mellett bizonyítsanak.

Ezeket a tehetségkutatókat a HANOSZ (Hangszerekes Országos Szövetsége) immár a Cseh Tamás Programmal közösen valósítja meg. Az NKA támogatásának köszönhetően most már minden megyében megszervezett országjáró sorozat döntője az október 6-8-án esedékes Budapest Music Expo-n lesz, de a megyei győztesek a Cseh Tamás Program induló zenekarainak meghallgatására is meghívást kapnak.

„A megyei tehetségkutatók támogatását a CSTP Ideiglenes Kollégium az általa felállított «könnyűzenei életpályamodell» egyik fontos pillérének tekinti, mivel az elmúlt években azt tapasztaltuk, hogy az Induló előadói alprogramra pályázó zenekarok, együttesek és zenészek közül jellemzően azok pályáznak eredményesen, akik ilyen versenyeken indulnak vagy sikeresen szerepelnek. Ezért a második évadban még a programirodán keresztül támogatta a CSTP a tehetségkutatók szervezését, de a harmadik évtől már meghívásos pályázat révén ösztönözzük, hogy mind a 19 megyében és a fővárosban legyen legalább egy-egy ilyen verseny” – mondta Bajnai Zsolt, a Cseh Tamás Program Ideiglenes Kollégiumának vezetője, aki hozzátette: „a célunk az, hogy minden megyében és a fővárosban is ugyanazon elvek és szabályok szerint, tehát egymással is összehasonlíthatóan rendezzék ezeket a tehetségkutatókat”.

Véget ért a Cseh Tamás Program mentortábora, az Outbreakers' Lab

Augusztus utolsó hétvégéjén zajlott az Outbreakers' Lab, a Cseh Tamás Program és a HOTS nemzetközi mentortábora, aminek a célja az volt, hogy a nemzetközi piacon tapasztalt és elismert mentorok felkészítsék a kiválasztott hazai produkciókat a nemzetközi piacra való belépésre. A képzés helyszíne Mártély volt – a külvilág zajától elzárt, egyéb impulzusoktól mentes környezetben minden feltétel adott volt a fókuszált és hatékony munkához.

A Belau, a Blahalouisiana, a Dope Calypso, a Fran Palermo, az Ivan & the Parazol, a Makrohanga, a Middlemist Red, a Mörk és Jónás Vera olyan neves és elismert mentorokkal dolgozhatott együtt négy napon keresztül, mint Daryl Bamonte a Schubert UK irodájából (ő a The Cure korábbi menedzsere, valamint egykori Depeche Mode-tag) vagy Magda Cholyt a Chimestől, aki végzett performance coach és a közös munka során – többek között – a karriertervezés témájában tartott workshopot, emellett minden kiválasztott zenekarral kielemezte azok koncertvideóit és a socialmedia-jelenlétüket.

A mentortáborban ott volt még Andries van Wieren a 3S Musictól (ő fedezte fel a Dope DOD-t és a My Baby-t, és a holland piacra való belépésben segíti a résztvevő zenészeket és zenekarokat), valamint Valentin az Ink Musictól, aki az utóbbi évek legsikeresebb osztrák publishere és sync-ügynöke, az idei Primaverán is fellépő Leyya menedzsere.

„A mostani év teljesen pilot-jellegű, Horváth Mátéval (DDW Music) közösen valósítottuk meg, és az egyik célunk az volt, hogy mind a mentorok, mind a résztvevők szempontjából diverzív névsort hozzunk össze. Azt gondolom, hogy ez sikerült. A cél, hogy jövő évben a már integrált exportirodákkal – osztrákok, csehek, lengyelek, észték – együtt kitágíthassuk ezt a kört, több mentor több zenekart választhasson. Szeretnénk, ha az

OBL egy olyan nemzetközi mentortáborra fejlődne, ahová Európa különböző pontjaiból jönnek zenészek, menedzserek, hogy tanulhassanak” – mondta Bali Dávid, a Cseh Tamás Program Nemzetközi Alprogramjának vezetője.

A külföldről érkező szakemberek mellett az OBL-en előadást tartott a nemrég új könyvvel jelentkező Tófalvy Tamás, valamint dr. Tóth Péter Benjámin is az Artisjustól.

Folytatódik a Hangszert a kézbe

Az év első felében hét vidéki nagyvárosban és Budapesten mutatkozott be a Hangszert a kézbe utazó hangszerkiállítás, amit közel 24 ezren kerestek fel. Nem véletlen, hogy idén újabb öt városba jut el a program.

Öt hangszercsoportban, közel négyszáz négyzetméteren, összesen száznegyven különböző hangszert próbálhattak ki azok, akik február vége és június közepe között ellátogattak a Hangszert a kézbe valamegyik állomására. Szolnok, Debrecen, Nyíregyháza, Szeged, Pécs, Szombathely és Kecskemét agoráiban, illetve a fővárosi Várkert Bazárban közel 24 ezren voltak kíváncsiak a Hangszeresek Országos Szövetsége (HANOSZ) által szervezett és az NKA Cseh Tamás Program által 60 millió forinttal támogatott programra. Az egész napos kiállításokat minden vidéki városban tizenhatféle rendhagyó énekóra, továbbá szakmai előadások és koncertek is kiegészítették.

„Hiszünk abban, hogy Magyarországon zenei tehetségek születnek, szeretnénk, ha álmaik valóra válnának, és el tudnának indulni a pályán. Ezt segíti a Cseh Tamás Program és a Hangszert a kézbe rendezvénysorozat is” – mondta Balog Zoltán emberi erőforrások minisztere a fővárosi megnyitón.

A Hangszert a kézbe nyolc várost érintő tavaszi turnéjának végére egyértelművé vált, hogy a hangszeres országjárást folytatni kell. Miután ki-

derült, hogy az NKA Cseh Tamás Program a negyedik évadban 625 millió forintból gazdálkodhat, az is eldőlt, hogy ebben az évben újabb 30 millió forintot biztosítanak a Hangszert a kézbe sorozatra. Az ehhez kapcsolódó meghívásos pályázat megjelent, így biztosra vehető, hogy 2017-ben még öt megyeszékhelyen lesz interaktív hangszerkiállítás, ahogyan arra is komoly esély van, hogy januártól további nyolc megyébe is eljutnak a kipróbálható hangszerek.

ÚJRAKIADÁSOK ARCHÍVUMA.

RÉGI HULLÁM, ÚJ HULLÁM, BOWIE.

A REISSUE-K EGYRE SŰRŰBB, NEHEZEN ÁTLÁTHATÓ PIACÁN VEZETJÜK KÖRBE OLVASÓINKAT RERECORDER ROVATUNKBAN ÉS RÁMUTATUNK A LEGÉRTÉKESEBB RÉGI-ÚJ MEGJELENÉSEKRE. 2017 MÁSODIK FELÉNEK EDDIGI LEGFONTOSABB ÚJRAKIADÁSA DAVID BOWIE VINYLES KARRIER-ÖSSZEGŐ DÍSZDOBOZÁNAK LEGFRISSEBB, ÚJHULLÁMOS FEJEZETE. DÖMÖTÖR ENDRE.

A pop történet minden nap és minden évben egyre csak terebélyesebb lesz, ám amikor mostanság folyamatosan a pár másodperces impressziókat vadásszuk, a popzenei emlékezet egyre rövidül. Az elhatalmasodó múlt feldolgozásában segítenek az új kiadások és persze ez napjainkban minden korábbinál határozottabban egybeesik a lemezkiadók céljával: a friss fizikai kiadványokon elvesztett bevételt (mert ugye ki vesz cd-t manapság?) a biztos klasszikusok újbóli – főleg az újra jól fogyó vinyles – megjelentetésével pótolni. Ez nyilván akkor a legérdekesebb, ha egy már régóta nem kapható lemez jön ki újra, főleg, ha csak vagyonokért lehet beszerezni a sercegős eredeti példányokat. De a műfaj szintén érdekfeszítő részét jelentik a különböző korszakokat, területeket, színtereket bemutató válogatások, az egyetlen előadó elveszett felvételeit előkaparó gyűjtemények és a jól kiegészített díszdobozos kollektívák is.

Az **Arcade Fire** új kiadójá taktikusan a nyári friss lemezhez igazította az első két album reissue-ját: a gigaklasszikus *Funeral* és a jól öregedő *Neon Bible* (Sony / Hear Hungary, 2017) meghálálják a törődést. **Carole King** készítette az 1971-es megjelenése után hosszú évekig minden idők legkelendőbb lemezének számító *Tapestry*-t, amit tavaly teljes egészében előadott a londoni Hyde Parkban 65 ezer ember előtt. A dalszerző-előadó még mindig megnyerő, cd-n, dvd-n és blu-rayen is csekkolható (Sony / Hear Hungary, 2017). Újra kapható vinyles a **Faithless** debütlemeze (*Reverence*, Sony / Hear Hungary, 2017), ami azért nagy szó, mert az eredeti 1995-ös kiadások igen drágák a használatpíracon és azóta

csak egyszer kapott kis példányszámú újracsomagolást a két korong.

Nem új kiadás, mert soha nem jelent meg, de egy múltbeli hiányosság pótlása **Neil Young Hitchhikere** (Warner / Magneoton, 2017) – az akusztikus lemezt 1976-ban rögzítette a dalzseni és sok másik legendás kiadatlan kiadványával szemben ezt végre élvezhetjük és megállapíthatjuk róla: erős pillanatot kapott el, bár ugye melyik nem volt az Young hetvenes évtizedében? Ugyanez igaz **David Bowie**-ra is, akinek folytatódott albumos díszkiadvány-sorozata. Az *A New Career In A New Town [1977-1982]* (Warner / Magneoton, 2017) tizenhárom vinylt tartalmaz, újrakeverések, újramaszterelések, kimaradt dalok, ritkasággyűjtemények a „van régi hullám, van új hullám és van David Bowie” szlogennel jellemzett korszakból. Kell-e mondani, mit tegyen vele egy Bowie-rajongó? **Dr. John** bizonyosan komolyabb bemutatásra szorul az előbbi kortársainál, de az ötvenes években startolt zongorista-dalszerző-előadó szintén klasszikus és nagyon is érdemes ismerni. A New Orleans-i jazzbluessoulrock-keverccsel előálló zenész legjobb korszakát jelentő, 1968-1974 között kiadott első hét szólólemeze most először esett át újramaszterelésen, szóval a *The Atco Albums Collection [1968-1974]* (Warner / Magneoton, 2017) a tökéletes kezdőpont ehhez a Tom Waits-nak is példát mutató mocsári rockhoz.

Paul Weller életművében a nyolcvanas évekből **The Style Council** a legszürkébb fejezet, pedig a soul-jazz-popos zenekar eleinte még sikeresebb is volt, mint előző együttese, a nagyon sikeres punkrockos The Jam. Most mind az öt

stúdiólemezt és a bemutatkozó EP-t begyűjthetjük színes vinylesen, az 1985-ös *Our Favourite Shop* a csúcs, igazi szofisztípop-klasszikus, de a már élesen az elektronikus tánczene felé kanyarodó *Modernism: A New Decade* (Universal, 2017) az igazi kuriózum, hiszen a deep house-os LP-t a kiadó visszadobta aztán fel is oszlottak. Az eddigi egyetlen, 1998-as kiadás szinte beszerezhetetlen (ha igen: mérgegrága), szóval erre le kell csapni, merthogy meglepően jó! De le kell csapni a **Mazzy Star** (*So Tonight That I Might See*, Universal, 2017) és a **Verve** (*Urban Hymns*, Universal, 2017) vinyles új kiadásaira is, mert előbbi európai verziójára már régóta várnak a rajongók, utóbbiból pedig ritkaságokkal és korabeli koncerttel kiegészített doboz érkezett, bizonyára gyorsan elfogy a széria. Igazi kuriózum a *Stax Northern Soul (7" Vinyl Box Set)* (Universal, 2017), a kislemezekre préselt ritka soul dalokkal teli kollektív szívmelengető, tökéletesen feldobja a meleg őszi napokat (az esőseket meg végképp).

Szintén északi gyűjtés a *Manchester North Of England* (Cherry Red, 2017) című hét cd-s, 146 számos masszív doboz, ami a Manchester környéki, 1977-1993 közötti színterekről ad képet. Nyilván nem a New Order vagy a Stone Roses miatt érdemes elmerülni benne, hanem mert számos alig ismert csodára (Thirst, Laugh, Wonky Alice stb.) irányítja a figyelmet. A **Knife** ugyan továbbra is minden jel szerint megszünt, de a kiváló elektro pop-testvérdúó most még kiadta búcsúturnéja anyagát lemezen és filmen is, eléggé agycsavargató élmény (*Live At Terminal 5, Rabid / [PIAS], 2017*). A Music On Vinyl kiadó (terjesztő: Bertus) katalógusa pedig továbbra is forrón ajánlott böngészésre, hetente bővül vinyles soruk klasszikusokkal és örömteli meglepetésekkel, most csak emeljük ki innen a **Barracudas** csodadebütjét (*Drop Out With The Barracudas*, Bertus, 2017), a **Catherine Wheel** eddig kábé beszerezhetetlen shoegaze-rock klasszikusát (*Chrome*, Bertus, 2017) és **Woody Guthrie** épp előző lapszámunkban a legjobb ötvenes évek előtti albumok közé sorolt *Dust Bowl Ballads-át* (Bertus, 2017).

A NEW BEAT ÉS A DÜRER KERT BEMUTATJA:

09.25. WHISPERING SONS

09.29. LITTLE BIG

09.30. FOREST SWORDS

10.01. SPIRAL STAIRS
PRESTON SCHOOL OF INDUSTRY

10.09. FIRST HATE

10.11. EMA

10.18. AUSTRA

10.19. STU LARSEN

11.01. BATTLEME

11.04. FUJIYA & MIYAGI

11.07. THE SKATALITES

11.12. OTHERKIN

11.14. MY BABY

11.27. TOGETHER
PANGEA

11.30. THE HORRORS

12.11. SOVIET SOVIET

NEWBEAT.HU | DURERKERT.COM
Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21.

GORILLAZ

HUMANZ TOUR 2017

NOVEMBER 13.

BUDAPEST ARÉNA

JEGYEK KAPHATÓK: WWW.LIVENATION.HU

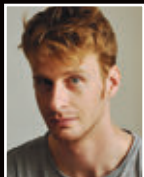
electronic
beats

GORILLAZ.COM • A HUMANZ ALBUM MÁR A BOLTOKBAN!

SZABÓ BENEDEK (SZABÓ BENEDEK ÉS A GALAXISOK) AJÁNlja.

A VÁLTOZATLANSÁG GYÖNYÖRŰSÉGE.

Fotó: Brandak, Soma.

AZ ANGOL CLIENTELE KEVESEK ZENEKARA, PEDIG A TRIÓ IDŐTLEN (VAGY NAGYON IS BIZONYOS IDŐKHÖZ KÖTHETŐ) DALAI BIZONYÁRA SOKAKNAK TETSZENÉNEK – HA ISMERNÉK AZOKAT. HÉT ÉV UTÁN TÉRTEK MOST VISSZA, NAGY HAZAI ZENÉSZRAJONGÓJUK, A SŰRŰ IDŐSZAK ELŐTT ÁLLÓ SZABÓ BENEDEK AJÁNlja AZ LP-T SZÉP SZAVAKKAL. FŐ EGYÜTTÉSE, A GALAXISOK AZ ŐSSZEL TURNÉFILMMELEL JELENTKEZIK, NOVEMBER 10-ÉN LESZ EGYETLEN KLUBKONCERTJÜKK ÉS A HARMADIK LEMEZHEZ MÉG FOROG HÁROM KLIP. ZOMBIE GIRLFRIEND NEVŰ PROJEKTJÉVEL JÖVŐRE VÁRHATÓ ÚJ ALBUMON DOLGOZIK, A GOLDEN SUNDAYS-ZEL MÉG IDÉN JÖN EGY EP ÉS AZ ANALÓG MINIMAL WAVE-ES OKTOGONNALL IS LEMEZ KÉSZÜL.

THE CLIENTELE
Music For The Age Of Miracles
[Merge, 2017]
ŐSZI INDIEROCK

/ A változatlanság gyönyörűsége ritka és különleges élvezet. Amit szeretek, attól egyszerre várom legbenső lényegének megőrzését és az állandó fejlődést, önkorrekciót a még tökéletesebb tökéletesség irányába. A kedvenc zenekarom maradjon ugyanaz, mégis legyen lemezről lemezre egészen más. Két dologtól félek igazán: a változástól és az unalomtól. A magától értetődő módon teljesíthetetlen elvárások miatt minden és mindenki törvényszerűen elbukik, de ez a bukás is a történet része, hiszen innentől mondhatom: régen jobb volt. Szökőévente akad egy kivétel: David Lynch és Mark Frost huszonöt év után megcsinálják a *Twin Peaks* harmadik évadát, ami minden nosztalgikus fantáziát és nagyképvé elvárást lendületből lesöpör az asztalról, mégis csodálatos. Nem jellemző. Ami tart valamerre, végül általában olyan utakra vetődik, ahol nekünk már semmi dolgunk. A változatlanság gyönyörűsége a dolog, ami nem tart sehova.

Alasdair MacLean tizenhét éve ugyanabban a késő őszi délutánban sétál a lámpafényes londoni utcákon, ugyanazon a sosemvolt tavaszi estén, virágillatú nyári éjszakán rója magányos köreit, egy meghatározhatatlan karnevál vége után, kívüli időn, téren, időjárás-jelentéseken és világhelyzeten. A Clientele első albuma, a különböző szobákban, kezdetleges mód-szerekkel rögzített kislemezeket összegyűjtő *Suburban Light* [2000] a szótári melankólia megismételhetetlen, felülmúlhatatlan csúcsteljesítménye. A gyerekkori álmokból itt maradt akkordok ábrándozva bontogatott szőnyegét a sötétben bolyongó basszusgitár és a teljesen eszköztelen dobok tartják össze, miközben MacLean baritonja egy

másik szobából suttogja át benyomásait fákról, taxikról, illatokról és bicikliutakról. Ennyi történik. Utána készül még öt lemez, egyre szebben és gazdagabban hangszerezve, de a lényeg ugyanaz. A harmadik *Strange Geometry* [2005] meghozza a – persze csak a zenekar státuszához mérten értendő – sikert is, aztán a *God Save The Clientele* [2007] túlhangszerelt, a napfény felé kalandozni próbáló számaival a zenekar egyetlenegyszer megpróbál megváltozni, de akkor is ugyanolyan marad, csak kevésbé jó. Az utolsó lemezféle, amit a Clientele hivatalosan megjelentet, a 2010-es *Minotaur* [nyolcszámú, 27 perces minialbum – a szerk.], ami a viszonylagos csúcson zárja a pályát, mégsem meglepő, hogy úgy tűnik, végleg vége. Eddig.

Bár tavaly újra koncertezni kezdett a zenekar, a *Music For The Age Of Miracles* megjelenésének híre mégis váratlanul érkezett, az uralkodó érzés pedig a fent említett *Twin Peaks* feltámadásához hasonlóan a feltétel nélküli öröm volt. Mindegy, hogy milyen lesz, jó, hogy egyáltalán megtörténik. Éppen ezért nehéz bármit is írni magáról a lemezről. Akik menthetetlenül benne maradtak abban a tizenhét évvel ezelőtti délutánban, esteben vagy éjszakában, észrevétlen könnyedséggel lakják be újra az ismerős utcákat. De az is igaz, hogy öregebbek lettünk mi is, a zenekar is. A magányos séták a lámpafényes városban már nem a kamaszkor minden rezdülésben vágyat ígérő útjai, hanem a pihenés és a mérlegelés percei. Az érzékek valamivel tompábbak lettek, a fények halványabbak, az illatok gyengébbek – pedig ugyanazok a fények és ugyanazok az illatok. Holnap és holnapután is ugyanaz a nap kel fel, ugyanaz a villamos csörömpöl a ház előtt. Persze ettől még szép és ismerős. A *The Neighbour*, a *Lunar Days* és az *Everyone You Meet* felfelé lóg ki, az *Everything You See Tonight Is Different From Itself* kissé idejétmúlt hangzása pedig lefelé. A hangszerezés gazdag, talán túl gazdag is, a Clientele pont az a zenekar, aminek jól áll a kevés. De ezek műanszok és egyébként sem számítanak. Jó, hogy léteznek. Telik az idő és mi is telünk vele, és ki tudja, mikor válik egy szomorkás őszi séta elérhetetlen álommá.

FRISSÍTSD FEL A PILLANATOT!

LCD SOUNDSYSTEM

American Dream

(DFA / Columbia / Sony / Hear Hungary, 2017)

DANCEPOP-ARTROCK

/ Az LCD Soundsystem az egyik kvintesszenciális 2010-es évekbeli popzeneke. Vagy dance-popzeneke. Vagy indierock-diszkópunkzeneke. Vagy akármí. James Murphy formációja tényleg meghatározta az évtizedet, pláne hogy a főszereplő lemezkiadóként, hangzásdefiniálólként és a korszakot józanul átlátó megfigyelőként is magabiztosan szabta a trendeket és irányította a popzenei diskurzust. Aztán küldetésüket beteljesítve 2011-ben könnyes búcsút vettek. Szép, kerek történet. Akkor is, ha a három LCD-lemez közül egyik sem tökéletes. Persze, mind nagyon fontos és jó LP, de. De a 2005-ös elsőről (*LCD Soundsystem*) bántóan hiányoznak a briliáns korai számok a rosszabb albumtrekkek helyén. A 2007-es második (*Sound Of Silver*) egyértelműen a csúcsmű, de még ezen is túl erősen üt át Bowie, Byrne és Brian (Eno) szelleme. A 2010-es harmadik (*This Is Happening*, 2010) meg a legpontosabban mutatja az LCD- nagylemezek gyenge pontját: az ihletett, sokszor zseniális pillanatok között akad üresjárat, unalmas ismétlés. Ettől függetlenül tényleg kulcszenekarról van szó, és ezt koncerteken maximálisan bizonyították. Többször is láttam Murphy soundsystemét és mindig letaglózóan zseniálisak voltak. A néhány év szünet utáni visszatérés persze kicsit tényleg olyan, mintha csak a szokásos albumok közti pauza került volna idézőjelbe, de ezen akadjanak fenn a legcinikusabb „zenerajongók”. James Murphy az egyik legnagyobb zenerajongó, mi baj van azzal, ha kedvenc zenéit ügyesen gyúrva gyártja az újabb LP-eket? Ritkábban kerül szóba, mert nem megszólalás-

LCD SOUNDSYSTEM

RECORDER

ban egyértelmű hatás az LCD-nél, de szándékban a New Order tánczene és gitárzene között egyensúlyozó dance-rockja az *American Dream* fő csapása is. És mi tagadás, jót tett Murphynek a szünet, talán minden korábbinál egységesebb színvonalú anyagot szült. Az izgága hatások [képedbe-punkfunk, Suicide, krautrock] helyett inkább az artrock Eno kel nászra Murphy sajátos diszkóelektronikájával – az elmaradhatatlan Bowie-, Byrne-tisztelgésekkel –, a dalok pedig a korábban gyakrabban bekúszó, elblöffölt pillanatok minimumra korlátozva maradnak izgalmasak, de legalábbis élvezetesek (és ez pláne nagy szó, hiszen ezúttal sem állnak meg öt perc alatt). Ám az *American Dream* nyilván nem ettől igazán érdekes. Hanem mert Murphy az elmúlás, elszakadás, leszakadás (mindenféle formában: Bowie, barátok, szerelmek, öregedés, valakiség, megbánás, álmok, *khm az amerikai álmom*) feldolgozásának szolgálatába állítja dalait. És ezt olyan autentikusan teszi, hogy a célcsoport néha felzokog. *Dömötör Endre*

KULCSDAL *How Do You Sleep?*

8.5/10

ARIEL PINK

Dedicated To Bobby Jameson

(Mexican Summer, 2017)

NEWWAVE-HYPNAGOGIC-ZOLO-PSYCHPROG-POP

/ Ariel Pink eltöltött néhány évet a 4AD-nél, ahol készített három nagylemezt, de nem igazán érezte magát otthon a nagynevű független kiadónál. Ami ma már szinte nagykiadónak számít, hiszen elmosódóban vannak a határok majorok és nagy indiecégek között. Pink trófea volt az egyik cégvezető falán, örültek neki, büszkék voltak rá, de nem kifejezetten törődtek az ő igényeivel. Talán ez a helyzet is segítette azt, hogy kimosduljon komfortzónájából és mind a Haunted Graffitivel (*Before Today*, 2010), mind szólóban (*pom pom*, 2014) elkészítse legjobb

ARIEL PINK

lemezét. De ez a kaland véget ért számára és korai dolgaihoz erősebben kötődő új albumát hallva bizonyos szempontból biztosan jót is tett neki a váltás. A saját világát (80s szintfunkpop, dobgépes darkwave, kásás garázspszich, hypnagogic dreampop stb.) hallhatóan nagy örömmel, magabiztosan bejáró lemez a három év szünet után érkezett *Dedicated To Bobby Jameson*. És a címnél álljunk is meg egy hosszabb pillanatra. A különcknek tartott (és persze sok szempontból igaz ez a címke), valójában meg töknormális Ariel Pink egy olyan különkről nevezte el lemezét, aki valójában töknormális zenész volt, csak nem jött neki össze. Mit nevezte el! Pink ajánlja a lemezt Jamesonnak, tiszteleg előtte. A hatvanas évek sokadik kultikus zenésze évtizedek után került elő 2007-ben és 2015-ös haláláig mesélte kalandos életét blogján. Már ez is elég és helyénvaló ahhoz, hogy a kívülről mindig szimpatizáló Pink újra bedobja a nevét, de Jameson három szólólemezéből az 1965-ös (Chris Luceyként kiadott – ez is elképesztő sztori, de erről majd máskor) *Songs Of Protest And Anti-Protest* konkrétan tényleg egy elveszett csoda! Könyvedén a hatvanas évek egyik legjobb lemeze, a Love-nak és társaiknak utat mutató folkos barokkpop mestermű – pedig ezt én is csak bő két hónap hallgatás után mondom. Szóval már ennyivel is nagyon sokat adott ez a legfrissebb Ariel Pink-LP, ám a rajta hallható dalok sem okoznak csalódást. A kazettás lapszámunkhoz primán kapcsolódva Pink is visszanyúl korai kazettás korszakához, de azt az esztétikát most nagyrészt jobb dalok által tölti meg tartalommal. Elsőre azt éreztem, hogy ez egy átlagosabb anyag lett, de ez inkább jó jel volt, a *Dedicated To Bobby Jameson* minden egyes meghallgatással határozottan mélyül és terebélyesedik, érdemes belevetni magunkat. Mert elnyelni sem fog. *Dömötör Endre*

KULCSDAL *Do Yourself A Favor*

8.5/10

FRISSÍTSD FEL A PILLANATOT!

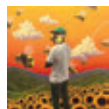
RECORDER

TYLER, THE CREATOR

TYLER, THE CREATOR**Flower Boy**

(Columbia / Sony, 2017)

HIPHOP

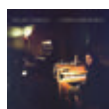
Negyedik lemezén Tyler őszinteségével sokkol.

N.E.R.D.-es alapjait és a Frank Ocean-The Internet tengelyen mozgó könnyedebb hangulatiságot ellenpontozzák az üres anyósülésnek meggyónt – magányról, unalomról és kiüresedésről szóló – sorok, ám mielőtt autóját belevezetné az óceánba, kifekszik az országútra és belebámul a lassú, nyári égboltba, amit Pharrell refrénje tölt meg tűzijátékkal. Lehet, hogy nem illik a sormintába, viszont jó példa arra, hogy bár a punkok nem halnak meg, de néha tudnak éretten viselkedni. *Salamon Csaba*

KULCSDAL **November****8.5/10****THE WAR ON DRUGS****A Deeper Understanding**

(Atlantic / Warner / Magneoton, 2017)

HEARTLANDAMBIENT-DREAMNEOPSYCHPOP

A nyolcvanas évek amerikai vagy amerifikált felnőtt rockzenéjét álomszerű textúrákkal vegyítő, The War On Drugs néven zenélő Adam Granduciel már térdig gázolt a harmincas éveiben, amikor három éve végre befutott *Lost In The Dream* című harmadik lemezével, amivel nincs is semmi gond, hisz Don Henley, Bruce Springsteen, Mark Knopfler vagy Tom Petty sem voltak már taknyos huszonévesek fent nevezett korszakukban. A stúdiómágus Granduciel valamelyest talán jobb hangszerelő/producer/vizionárius,

mint dalszerző (a hangzás néha kicsit mechanikusabb, mint legutóbb, ami egyébként nagyszerűen passzol ehhez a férfias romantikához), így az ember először hajlamos inkább a makulátlan hangképre és az autentikus előadásmódra, semmint magukra a számokra figyelni, de hát nem lehet minden lemezen egy *Boys Of Summer*.

*Szabó Sz. Csaba*KULCSDAL **Nothing To Find****8.5/10****MAN DUO****Orbit**

(Kaya Kaya / Solina / Bertus, 2017)

FUTURORETRO

Ahogy egy szempillantás (két dal?) alatt megvett Jaakko Eino Kalevi

előző lemeze (2015-ös címnélküli mesterműve), úgy gyerekkori haverjával, egy szintén finn furafiúval felvett duóalbum, a Man Duo második albuma is az első szám felénél nyilvánvalóvá tette, hogy valami olyasmí jön, amit nagyon fogok bírni. Szerencsére a maradék hét és fél nem okozott csalódást. Ehhez csak annyi kellett, hogy tökéletes, már-már mérnöki arányokat betartó legyen az amúgy takarékon tartott szintihangokat krautos zakatolás, korai house-ritmusokon, fagyos szintipopon úsztató zene, amibe azért keveredik teátrális himnikusság, bájos humor és meglepő veretés is. A korai Junior Boys óta nem volt ilyen jó melanko-szintipop. *Dömötör Endre*

KULCSDAL **One Formula****8.5/10****SANNHET****So Numb**

(Profound Lore, 2017)

POSTMETAL

Hogy egy viszonylag niche műfaj képviselői hogyan tudnak

szélesebb közönséget megszólítani, arra nincs tuti recept, de általában két út lehetséges: végtelen számú kiadvánnyal addig sulykoljuk az embereket, míg észre nem vesznek minket (pl. Wolf Eyes), vagy egyszerűen *annyira* jók vagyunk, hogy azt nem lehet figyelmen kívül hagyni. Utóbbi utat járja épp a Sannhet, akik instrumentális metálban utaznak, szintugrásuk pedig a szemünk előtt zajlik új lemezükkel (Profound Lore-megjelenés, Sufjan Stevenst már alig látni a pólójuk nélkül). A könnyű befogadást segíti, hogy dalaik továbbra is műfajidegenül kompaktak (átlag 4 perc), de minden egyes kiteljesedést így is teljesen megéremeltnék élünk meg. *Mika László*

KULCSDAL **Indigo Illusion****8.5/10****LUNICE****CCCLX**

(LuckyMe, 2017)

TRAP HIPHOP

A montreali Lunice eddigi nyolcéves pályafutása során meglehetősen

kevésrel markolt elég nagyot: a Hudson Móval közös TNGHT projektje legendássá vált, dolgozott Azealia Banksszel és jó barátja lett Diplónak. A *CCCLX* című első lemeze ennek megfelelően profi munka, de az embernek lépten-nyomon olyan érzése van, hogy mindezt többször is hallotta már korábban. A helyükön vannak a trap-ritmusok, fasz a elektronika, tök jó a sok vendégszereplő (pl. SOPHIE, Le1f, Denzel Curry), de nincs igazán kiugró, hovatovább, eredeti pillanat. *Velkei Zoltán*

KULCSDAL **Drop Down****7/10****THE NATIONAL****Sleep Well Beast**

(4AD / Bertus, 2017)

KAMARA DARKARTROCK

Mintha tegnap lett volna, amikor az Interpol, a Strokes és a Yeah Yeah

Yeahs uralták a világot, pedig a 00-ás évek nagy New York-i indie rockzenekarai mára már inkább klasszikusok. A National azonban a mai napig, lassan húsz éve aktív és szállítja a sorlemezeket, a friss *Sleep Well Beast* már a hetedik a sorban. És ez sem rosszabb sokkal, mint a két csúcshalmozás, a 2005-ös *Alligator* és a két évvel későbbi *Boxer* – csak az idő szállt el kicsit a gitárzenék felett. Matt Berninger énekes még mindig ugyanaz a törött szívű, vigasztalhatatlan, komoly figura, mint amilyen mondjuk a tizenkét évvel ezelőtti *Secret Meeting*-ben volt. A számok pedig szintén még mindig olyan középtempós indie rock-himnuszok, amiket a legjobb hajnalban, részegen hazafelé sétáláshoz hallgatni. *Egér János*

KULCSDAL **Day I Die****7.5/10****BRAND NEW****Science Fiction**

(Procrastinate! Music Traitors, 2017)

POPPUNK EMO NOISEROCK

Jesse Lacey-ék búcsúlemeze klasszikus karrierösszegzés – szinte minden korszakukból szemezgetnek, legyen szó a *Deja Entendu* (2003) együtténekelhető refrénjeiről vagy a *The Devil And God...* (2006) kérérlhetetlenül pusztító riffjeiről. A végeredmény így az előző, nyolc évvel ezelőtti *Daisynél* sokkal áramvonalasabb, az új rajongók számára is több kapaszkodót kínáló gyűjtés – amely ugyanakkor ismét bőr alá mászik és nem távozik onnan. Így kell tényleg a (második) csúcson abbahagyni. *Kollár Bálint*

KULCSDAL **In The Water****8.5/10**

FRISSÍTSD FEL A PILLANATOT!

KESHA

Rainbow

[Kemosabe Records / RCA / Hear Hungary, 2017]

POP/ROCK/COUNTRY

Az előző lemezek szájbarágós electro-vonalát teljesen elhagyva

Kesha most természetesebb dolgok felé fordult, harmadik albumán örömteli country-kikacsintások váltakoznak érzelmes balladákkal, Eagles Of Death Metal- és Dolly Parton-kollaborációk generációs himnusszal és magabiztos feminizmussal. Bár nem feltétlenül függ össze ezekkel, de a közelmúlt magánéleti-jogi harcain túljutva Kesha képes volt egy minden vonatkozásban laza és felszabadult lemezt készíteni. Hatalmas előrelépés ez számára – zenei és személyes vonalon egyaránt. *Varga Zsófia*

KULCSDAL Praying

7.5/10

ALWAYS

Antisocialites

[Polyvinyl / [PIAS], 2017]

JANGLE-DREAMPOP

A kanadai – de frontembere, Molly Rankin révén kelta zenei gyökerekkel

is rendelkező – együttes 2014-es első lemezén elkent, csilingelő, 90s indie-jangleppal és egy

több mint emlékezetes slágerrel (*Archie, Marry Me*) tűnt fel. Aztán szép komótosan elkészült a második LP. Sztori helyett beszélnek a még jobb dalok, amelyek elkentebbek, csilingelőbbek, de álmódzóbbak és éleesebbek is. Sláger nincs, de ez már olyan, mint egy kapcsolatban az a fázis, amikor a nagy szavak eljelentéktelenednek, azok nélkül is biztosak vagyunk egymásban.

Dömötör Endre

KULCSDAL Dreams Tonite

8.5/10

CIRCLE

Terminal

[Southern Lord, 2017]

SPACEKRAUT-ROCK/METAL

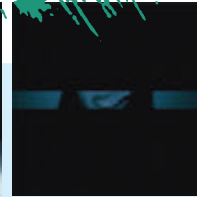

A finn Circle-nél sose lehet tudni, mi jön. Rifforgia, pszeudo-AOR,

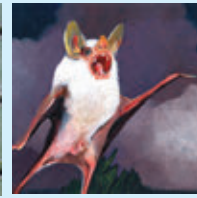
minimálfolk, speedkraut (!) vagy improv-ambient. A konstans csak az önmagába forduló riff iránti rajongás. A *Terminal* egy hozzájuk képest *rendes* lemez. A hard rocktól az operás metálig, a dühös punktól a garázsrockig idéz meg stílusokat. De azért nem bírják ki a „szabályosnál” jóval több ismétlés és váratlan álmódzós kitérők nélkül, vagy hogy egy tőkös riffből zsongító zümmögést varázsoljanak. Hogy soha ne lehessen tudni, mi jön. *Rónai András*

KULCSDAL Rakkauta Al Dente

8/10

RECORDER

ELEKTRONIKUS TÁNCZENE

AZ ŐSZ ELSŐ SÖTÉT LOVAI.

ELRAJTOLT AZ ŐSZ, ÉS MINT KÖZTUDOTT, ÁLTALÁBAN EKKORRA TARTOGATJA MINDENKI AZ ÉV LEGNAGYOBB DURRANÁSAIT. FRISS SZEM-LÉNK IS ENNEK MEGFELELŐEN ALAKUL, AZ ALÁBBI NÉGY LEMEZBŐL BÁRMELYIK OTT LEHET A VÁJTÜFLŰEK ÉV VÉGI TOPLISTÁIN.

/ Második albumához érkezett a nyár elején koncepcióváltáson átesett Raster kiadó. A június végi ambientes Island People-lemez vérpezsdítően hatott az egy ideje kissé kiszámítható utat járó német technocég életében, amit most a **Belief Defect** nevű misztikus duó [ismert, de nem ismertett underground producerek] bemutatkozása követ. A sötét, ipari elektronikával flörtölő gyűjtemény [*Decadent Yet Depraved*] Byetone- és Senking-rajongóknak is jó választás lehet, így most talán kevésbé húzott bátrát a Raster, de az apokaliptikus végeredmény ettől még nagyon erős.

Az újvonalas, lassabb törtekkel dolgozó drum'n'bass egyik legklasszabb földalatti arcának számító **Pessimist** már jó pár éve kultstátuszba lőtte magát. Minden egyes megjelenését nagy figyelem övezi, így aztán nem csoda, hogy kisebb körökben felrobbant az internet, amikor bejelentette első szerzői albumát. Az azonos címet viselő kiadvány [*Blackest Ever Black*, 2017] túlzás nélkül lehengerlő: az ambienttextúrák előtt kibontakozó technoid törtütemek elemében mutatnak egy nagy tehetséget.

A New York-i posztpunk/coldwave színtérről érkezett a ma már Berlinben élő Hayden Payne, művésznevén **Phase Fatale**, aki e stílusjegyeket amolyan mementóként mindmáig meghagyta sötét technozenéin és emlékezetes dj-szettjein. *Redeemer* [Hospital Productions, 2017] című bemutatkozó albumában [az EP-it korábban a Silent Servant és az Ostgut Ton adta ki] van valami feszült, sokszor kifejezetten agresszív lüktetés, ami a változatos ritmusokkal együtt is sokszor biccent Vatican Shadow posztindusztriális dolgai felé.

Az olasz Nico Vascellari és Nicolò Fortuni **Ninos Du Brasil** projektje kisebb szenzációvá nőtte ki magát az évek során, és szerencsére a páros soha nem tűnik el hosszú időre, így új, *Vida Eterna* [Hospital Productions, 2017] című lemezükön sincs jele annak, hogy valami nagyobb szabásúnak próbálnának megfelelni és a görcsösség nyomai sem mutatkoznak. Csak az a kuriózumnak számító egzotikus techno szól, amiben egyaránt hallhatók Brazília törzsi, füledt dobjai, batacuda, szamba, a New York-i zajpunkszintér és Berlin indusztriális veretése. Ráadásul a végén feltűnik Arto Lindsay is. *Velkei Zoltán*

FRISSÍTSD FEL A PILLANATOT!

OKTÓBER 11. / Dürer Kert

EMA

Belépő: 3200 / 4000 Ft

Lassan tényleg nem is idegesítőek, hanem simán megmosolyogtatóak lesznek a „nincsenek aktuális koncertek Budapesten” vélemények. Az idei ősz egyik legnagyobb dobása Erika M. Anderson énekesnő fellépése, aki harmadik lemezét néhány hete adta ki, a zenesajtós buzz pedig nagyobb körülötte, mint valaha. Köszönhető ez egyértelműen dalai politikus felhangjának is, de ebben az esetben a világ zárkózott fel végre hozzá: ő már évek óta ir elidegenedéssről, társadalmi szerepekről zajos, üllő&kalapács-szintis letaglózó popdalokat. Kötelező!

SZEPTEMBER 30. / Dürer Kert

Forest Swords

Belépő: 4000 / 4500 Ft

Sokan próbálták már leírni, hogy pontosan milyen zenét játszik Forest Swords, mindenkinek bele is tört a bicskája, szóval ennek tudatában fogadja el a Kedves Olvasó a mi „közél-keleti hatásokkal tűzdelt zajambient-néhatechno hangfüggöny elektronika” meghatározásunkat. A lényeg, hogy ezt inkább hallani kell. Előbb otthon lemezen, aztán sietni jegyet venni.

OKTÓBER 1. / Dürer Kert

Spiral Stairs

Belépő: 2000 / 2500 Ft

Fun fact, amivel legközelebb felvaghatsz a haverok előtt: a Spiral Stairs eredetileg az indie-hős Pavement neve volt, amikor még csak Stephen Malkmus és Scott Kannberg alkották. Utóbbi a mai napig ezen a néven szólózenél, Malkmus Jicks-én kívül tehát ez a legközelebbi 2017-es Pavement-élmény. De ha a nosztalgia nem hat meg, emberünk pont idén adott ki jó saját LP-t is.

OKTÓBER 7. / Dürer Kert

Lone, Apparat

Belépő: 4500 / 5000 Ft

A brit Lone lemezeinek borítói mindig csodásan hangulatos, kissé tompa színekben pompáznak, színesztéziások ezt az állítást alkalmazhatják a zenéjére is, mi többiek meg maradjunk annyiban, hogy Matt Cutler az egyik legkonzekvensebben izgalmas tánczenei producer az új évezredben. Itt lesz a Moderat egyharmada, a szőlóban sokkal kísérletezőbb kedvű Apparat is.

SZEPTEMBER 26. / Akvárium Klub

Meridian Brothers

Belépő: 1600 / 2000 Ft

Szinte fizikailag fájdalmas leírni ezt a kifejezést, de a Bogotából érkező zenekar stílusához talán a „poszt-latin” jelző áll a legközelebb. Hazájuk jól beazonosítható ritmusát ötvözik funkka, elektropoppal és egy nagy adag furcsasággal. Egyedi, izasztó élmény lesz, garantáljuk!

SZEPTEMBER 27. / A38

Zeal & Ardor

Belépő: 2900 / 3500 Ft

Ez már csak egy ilyen hónap, furcsaságot halmozunk furcsaságra, mert hát kinek jutna eszébe a blackmetalt összeereszteni egy New Orleans-i okkult voodoo szertartással? Manuel Gagneux-nek eszébe jutott, az eredmény pedig az utóbbi idők egyik legpáratlanabb projektje.

SZEPTEMBER 29. / A38

Acid Mothers Temple

Belépő: 2000 / 2500 Ft

Én nem drogozok, én magam vagyok a drog – mondta egyszer egy bajszos férfi, amit aztán máig idézgetnek tinik, akik már láttak LSD-t, de ezt valójában igen kevés ember mondhatja el magáról. Kawabata Makoto köztük van, és zenekarával olyan psych trippe hív, amiről nem könnyű lejönni.

OKTÓBER 1-8. / Budapest

UH Fest

Bérlet: 18 500 Ft, napijegyek változó áron a helyszíneken

Évek óta a kísérleti zene egyhetes hazai ünnepe az UH Fest, idén sincs ez másként, több helyszínen (Lärm, Toldi, Trafó stb.) adhatjuk át magunkat olyan előadóknak, mint a francia psych-drone Black Zone Myth Chant, a Monika Werkstatt német női kvartett, a legendás dadaista Felix Kubin, a L.I.E.S. kiadóalapító, zajtechnós Ron Morelli vagy az általunk talán legjobban várt, Tricky legjobb napjait idéző industri-bass/grime Gaika. Természetesen lesz magyar kontingens is, csupa jó produkció: Landing Venus, Bulk, Gosheven, Saffiyúck és így tovább.

OKTÓBER 6-8. / Akvárium Klub

Budapest Ritmo

Napijegy: 3000 Ft, Bérlet: 7500 Ft

2015-ben a WOMEX, tavaly az első Ritmo bemutatta, hogy nagy igény van erre felé a világzenére, szerencsére idén sem maradtunk tematikus fesztivál nélkül. A gyökeret eresztett Budapest Ritmo ebben a három napban az Akváriumklubban hozza még közelebb a világzene aktuális lüktetését a fővároshoz. Sokan mások mellett fellép az Authentic Light Orchestra, a Makoomba, a Malabi Tropical, Lajkó Félix a lengyel Vofosival, a Söndörgő az Amsterdam Klezmer Banddel, a Transglobal Underground az albán Fanfara Tiranával vagy éppen a lenyűgöző Lura.